

Lausunnot vastineineen, Tuusulan yleiskaava 2040, ehdotus II

Kunnanhallitus hyväksyi Tuusulan yleiskaava 2040, ehdotus II:n nähtäville 15.11.2021 §433 ja se oli nähtävillä 1.12.2021 - 31.1.2022. Siitä pyydettiin XXX lausuntoa ja saatiin 31 lausuntoa, jotka ovat koottu tähän liitteeseen vastineineen.

Sisällys

1.	Jokelan kehittämisverkosto.....	2
2.	Suomen Luonnonsuojeluliitto Tuusulan yhdistys ry.....	2
3.	Uudenmaan liitto.....	4
4.	Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry	18
5.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta	21
6.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	23
7.	Keravan kaupunki	25
8.	Suomen metsäkeskus	26
9.	Vantaan kaupunki.....	30
10.	Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL).....	33
11.	Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.....	39
12.	Puolustusvoimat 1. Logistiikkarykmentti	49
13.	Finavia Oyj	50
14.	Caruna	51
15.	Järvenpään kaupunki.....	51
16.	Jokelan omakotiyhdistys	52
17.	Suomi-rata	55
18.	Väylävirasto	55
19.	Hyrylän kehittämisverkoston ydintiimi	57
20.	Telia	60
21.	Sipoo	61
22.	Hyvinkää	61
23.	HSY.....	61
24.	Metsähallitus	62
25.	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	63
26.	Luonnonvarakeskus.....	71
27.	Kellokosken kehittämisverkosto.....	72
28.	Museovirasto.....	73
29.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	73
30.	Tekninen lautakunta.....	74
31.	Keski-Uudenmaan vastuumuseo	76

1. Jokelan kehittämisverkosto

Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys Järvenpää-Nurmijärvi välille suunniteltu uusi tieyhteys kulkisi toteutuessaan Jokelan tieliittymien läheltä, mikä tarkoittaa, että logistiikkayhteys paranisi merkittävästi myös Jokelan osalta. Tämä pitää ottaa paremmin huomioon alueen työpaikka-alueita kaavoitettaessa, jotta myös Pohjois-Tuusulan hyvien yhteyksien varrelta löytyisi riittävästi alueita yrityksille.

Toinen huomioon otettava asia on, että tiestä mahdollisesti omakotialueille aiheutuvat meluhaitat tulee estää erilaisin meluvalleihin tai -aidoin.

Pääradan uusi raidepari

Pääradalle suunniteltu uusi raidepari tehostaa raideyhteyttä Jokelaan, ja parantaa taajaman saavutettavuutta sekä asuin- että työpaikka-alueena.

Junanradan itäpuolen kehittäminen

Junanradan itäpuolen ja Ridasjärventien pohjoispuolen kehittäminen on lähes kokonaan pysähtynyt. Kyseinen alue pitäisi huomioida merkittävimmin yleiskaavassa, joka voisi mahdollistaa alueelle työpaikka-alueen lisäksi asuinalueita. Kyseinen alue on lähellä Jokelan keskustaa ja juna-asemaa, ja näin keskustan alueesta saataisiin tiiviimpi ja yhtenäisempi.

Kehyskunnan vetovoima

Yleisesti lisääntynyt etätyöntarve ja väljempi asuminen on lisännyt kiinnostusta asua pksalueen kehyskunnissa, mikä lisää hyvän junayhteyden ansiosta Tuusulassa erityisesti Jokelan vetovoimaisuutta asuin- ja työpaikkana. Tämä myös tarkoittaa, että etätöissä olevilla täytyy olla saatavilla riittävä paikallinen palvelutarjonta, minkä pitää näkyä liiketilavarauksina kaavoituksessa sekä Jokelan keskustassa että uusien ja olemassa olevien alueiden, kuten Purola ja Vanhakylä, kehityksessä.

Lisäksi kaavoituksen täytyy tukea ja kehittää erilaisia asumismuotoja, jotta omakotiasujan ei tarvitse muuttaa pois Jokelasta, vaan voi löytyä sopivia asumisvaihtoehtoja myös kerros- ja rivitaloista.

Vastine: Mahdollinen Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteys on huomioitu kaavassa selvitys- aluemerkinä. Merkintä tarkoittaa, että alueen maankäyttö ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Merkintä mahdollistaa alueen tutkimisen työpaikkatoiminnoille. Muun muassa Päijännetunneli saattaa asettaa rajoituksia toiminnalle ja tämä tulee selvittää yleiskaavaa tarkemmilla kaavatasoilla.

Junanradan itäpuolen, Ridasjärven pohjoispuolen alue (Palojoenpuiston alue) on merkitty reservialueeksi. Jokelan kasvuennusteet huomioiden alueen kaavoituksen ei ennakoita tulevan tarpeelliseksi ennen yleiskaavan tavoitevuotta 2040. Jokelassa on hyvin olemassa olevaa asemakaavavarantoa (myös radan itäpuolella). Jokelaan on osoitettu asumisen laajenemisalueita maapoliittisen ohjelman mukaisesti ennen kaikkea kunnan omistamille maille. Palojoenpuiston alueelle laadittujen selvitysten mukaan kunnallistekniikan rakentaminen tulisi kalliiksi kunnalle.

2. Suomen Luonnonsuojeluliitto Tuusulan yhdistys ry

Kiitämme kaavoituksen kommentteista edelliseen lausuntoomme sekä arvokkaiden luontoalueiden nostosta. Yleiskaavassa huomioitujen julkisen liikenteen tarkastelu ja pyöräilyn reitistön kasvattaminen ovat mukava suuntaus Yleiskaavassa.

Ekologisen yhteyden hiominen Kulomäentien/Kehä IV:n kohdalla jatkuu tien suunnittelun edetessä.

Kunnan lokakuussa 2021 julkaisema strategian mukaan on tarkoituksena kiinnittää huomiota mm. luonnon monimuotoisuuteen kuntakehityksessä. Yleiskaavan ratkaisut on hyvä tapa lunastaa näitä sanoja. Alla lainaus kunnan nettisivuilta.

– Kolmas päämäärä, ”Tuusula kehittyy kestävästi”, tuo esiin kunnan kestävyys- ja ilmastoteot, työn luonnon monimuotoisuuden eteen ja esimerkiksi maankäytön ja liikkumisen merkityksen ilmaston kannalta kestävässä elämässä. Myös kestävä talous sisältyy tämän päämäärän alle. On meidän yhteinen asiamme pitää huolta siitä, että myös tulevilla sukupolvilla on hyvä elää ja että taloutemme on tasapainoinen, Ikkela jatkaa.

Myös toteamus päästä luontoon kotipiportailta, kuuluu suunnitelmiin.

Yleiskaava 2040 II-versiossa kuitenkin työpaikka-alueet laajentuvat ja tielinjaukset lisääntyvät ja ekologiaa yhteyksiä on sekä liikuteltu että tehty selvitysalueita lisärakentamiselle niiden yli. Mm. Lahelanorteen on vedetty 2 kpl tielinjauksia, Tuusulanjoentien jatke on taas näkyvissä. Autoiluun panostetaan ja näin poistetaan rauhallisia ulkoilureittejä ja hiljaisia alueita asuinalueilta.

Jatkuva uusien tieyhteyksien syntyminen ja maanmuokkaus kaventaa luonnonmonimuotoisuuden säilymistä ja vaikeuttaa pääsyä lähiluontoon. Myös määritelmä luonnosta ja metsästä tuntuu olevan enemmän hoidettua ympäristöä, kuin luonnon itsensä kannalta sopivampaa muokkaamatonta ympäristöä.

Kommentointimme perustuen lausunnonantajien tapaamisessa tehtyyn PDF esitykseen kaavakartan muutoksista (2019) nähtävillä olon jälkeen.

Jokela

Ekologinen yhteystarve Lepänojan suojelualueen suunnalta on poistettu ja haipuu jonnekin Jokelan keskustan ja Nukarin suuntaan. Pyydämme tarkempaa ohjausta tälle yhteystarpeelle ja sen tärkeyden huomioimista pohjoisempana olevan työpaikka-alueen ja uuden Pertuntien molemmin puolin olevan, suuren selvitysalueen vuoksi. Yhteystarve ei saa kadota uusien rakennettavien alueiden alle.

Kellokoski

Ei mainittavaa.

Nahkela-Siippoo-Rusutjärvi

Ei mainittavaa

Hyrylä- Myllykylä- Ruotsinkylä

Yhdistyksemme lausuu jälleen kaavaan nostetusta Tuusulanjoentien jatkeesta jälleen seuraavaa; On omituista, miten kaikilla tavoin kumottu tielinjaus nostetaan kerta toisensa jälkeen kaavan, vaikka sen hyödyt eivät palvele tierakennetta ja taloudellisestikin tie on huono ratkaisu. Tie olisi paikallisesti joillekin autoilijoille merkityksellinen, mutta samalla näillä intresseillä jyrätään paljon luontoarvoja, virkistäytymisaluetta ja pirstotaan kallisarvoista metsää sekä altistetaan alue muulle rakentamiselle. Tielinjaus on tiettyjen ihmisten etujen suosimista ja tielinjauksen toteutuminen ei ole missään suhteessa alueen nykyiseen arvoon. Jossittelu ja varasuunnitelmana pitäminen muiden pitkänlinjan suunnitelmien, Kehä IV ja Focus alueen toteutumisen kanssa on turhaa. Tuusulanjoentien linjaus ei ole mitenkään merkitykseltään verrattavissa näihin edeltä mainittuihin suuriin linjauksiin. Tuusulanjoentien jatke Metsähallituksen metsän läpi tulee poista turhana ja luontoarvot vaarantavana merkintänä.

Yhdistyksemme kommentoi asutuksen suunnittelun laajentumista Ruotsinkylään, jonne on lisätty II-vaiheen omakotivaltainen asuinalue. Asuinalue tulee rajata Ruotsinkyläntiehen, niin että metsäalue jää sen ulkopuolelle. Asuinalueen laajentumisen suunta on huono. Rakennemallitarkastelussa tavoitteiden mukaiseksi suunnaksi valikoitui Hyrylä- Kerava A2-alueelle suuntautuva malli, joka tukee palveluiden ratkaisuja. Asutuksen suunnittelun tulisi suuntautua sen mukaisesti, ei Ruotsinkylän suuntaan.

Ekologinen yhteystarve ja viherkäytävät sekä sl- merkinnällä oleva paikallisesti arvokas riihikallion puro ja lähde ja Nedre-Gummin pähkinäpensaslehto kertovat alueen luontoarvoista ja tärkeästä roolista pysyvä rakentamisen ulkopuolella. Alueen luontoarvoja ei tulisi heikentää.

Vastine: Hyväksyttävässä yleiskaavassa ei esitetä ekologisia yhteystarpeita voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla. Alueilla, joille ei kohdistu rakentamispainetta ja jotka on varattu maa- ja metsätaloudelle ei ekologiseen yhteyksien toteutuminen vaarannu. Ekologinen yhteystarve Lepänojan suojelualueen suunnalta kohti Jokelan keskustaa toteutuu Palojokivarren luonnonsuojelualue-, viheralue- ja viheryhteystarvemerkinnoilla. Nämä turvaavat lajiston ja pienten eläimien sekä ihmisten kulkemisen. Isoja riistaeläimiä ei ole toivottavaa ohjata taajama keskustaan.

Hyrylä- Myllykylä- Ruotsinkylä

Tuusulanjoentien jatke -yhteys on päätetty lisätä yleiskaavaehdotukseen II kuntakehityslautakunnan kokouksessa esitettäessä kunnanhallitukselle kaavaehdotuksen nähtävillespano. Yleiskaavan liikenneselvitysten mukaan Tuusulanjoentien jatkeen liikenteelliset hyödyt jäävät alhaisemmiksi kuin liikenteen suuntautumisen osalta pitkälti samaa liikkumistarvetta palvelevan Maisalantien parantamisen hyödyt. Tuusulanjoentie on merkitty paikallisen liikenteen yhteystarpeena ja väylällä arvioidaan olevan ensisijaisesti merkitystä paikallista maankäyttöä palvelevana väylänä. Tätä taustaa vasten väylän kannattava toteutus on kytköksissä paikallisen maankäytön toteutumiseen.

Riihikallion asuinalueen lisäys on ajoitettu II-vaiheeseen. Kaavan tavoitteiden mukaan aluetta ei lähdetä vielä suunnittelemaan. Nyt vireillä olevan yleiskaavatyön jälkeen laaditaan yleiskaavan toteuttamissuunnitelma, jossa alueiden toteuttamisedellytyksiä ja mahdollisesti ajoitusta selvitetään tarkemmin. Toteuttamissuunnitelmaa varten tilataan selvitys, jossa arvioidaan laajenemisalueiden kaavataloudelliset vaikutukset, ilmastoon kohdistuvat vaikutukset ja elinympäristön laatuun kohdistuvat vaikutukset. Arviointi on tukena mm. laadittaessa kaavoitus suunnitelmaa, jossa asemakaavahankkeet ajoitetaan tarkemmin. Asemakaavaa laadittaessa tilataan tarkemmat luontoselvitykset ja määritteellään rakennettavien kortteleiden rajat ja rakentamiselta vapaaksi jäävä alue.

3. Uudenmaan liitto

Yleistä

Uudenmaan liitto toi edellistä kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan esiin muun muassa, että eri kaavojen ohjausvaikutusta tulee tarkistaa ja avata ohjausvaikutusta selkeämmin kaava-aineistossa. Uudessa yleiskaavaehdotuksessa uuden kaavan, kokonaisuudessaan voimaan jäävien osayleiskaavojen ja nykyisistä osayleiskaavoista voimaan jäävien ja kumoutuvien osien kuvausta onkin pyritty selkeyttämään. Lopputulosta, siis sitä, minkälainen on tarkempaa suunnittelua ohjaavien yleiskaavojen kokonaisuus, on kuitenkin edelleen vaikea hahmottaa.

Tiettyjä teemoja, kuten pohjavesialueita koskien on tilanteita, joissa kaavamerkintä sijoittuu osittain alueelle, jossa uuden yleiskaavan myötä nykyinen yleiskaava kumotaan kokonaisuudessaan, ja osittain alueelle, jolla nykyinen yleiskaava jää voimaan tai kumotaan vain jonkin tai joidenkin merkintöjen osalta. Kaavaselostuksessa todetaan mm., että "merkinnät ovat oikeusvaikutteisia kumottavien osayleiskaavojen alueilla, muilla osin merkinnät ovat ohjeellisia". Tämä viittaisi siihen, että sama kaavamerkintä voi toisella alueella olla oikeusvaikutteinen ja toisella ei. Merkintöjen oikeusvaikutteisuus / oikeusvaikutusettomuus ei käy ilmi kaavakartalta tai merkinnät ja määräykset -asiakirjasta. Lisäksi kaikkia kaavakartan merkintöjä ei löydy merkinnät ja määräykset -asiakirjasta, esimerkkinä violetti katkoviivamerkintä. Jää myös jonkin verran epäselväksi, mitkä pitävät sisällään ne teemat, kuten arvokkaat luontokohteet, jotka on mainittu listassa niistä teemoista, joiden osalta voimaanjääviä osayleiskaavoja tarkistetaan.

Kaiken kaikkiaan kaavakokonaisuus on tulkinnan, ohjausvaikutuksen ja oikeusvaikutusten kannalta edelleen epäselvä ja sen arviointi siten hankalaa. Jotta yleiskaavojen muodostama kokonaisuus mahdollistaisi yksiselitteisen tulkinnan ja olisi ymmärrettävä myös osallisille, tulisi kumottavien, voimaan tulevien ja voimaan

jäävien kaavamerkintöjen muodostamaa kokonaisuutta, merkintöjen oikeusvaikutuksia ja merkinnät ja määräykset -asiakirjaa edelleen täydentää ja selkeyttää.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 17§:n mukaan yleiskaavan selostuksessa esitetään selvitys kaavan suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan. Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu, mutta selostusta on syytä täydentää myös maakuntakaavan osalta.

Yhdyskuntarakenne, asuminen

Uudenmaan liitto katsoo, että Tuusulan yleiskaava 2040:n keskeinen suunnitteluperiaate, jossa kunnan alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään olevaan rakenteeseen ja keskuksiin tukeutuen, olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tiivistäen, on voimassa olevan maakuntakaavan mukainen.

Kuten Uudenmaan liitto myös edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan vuonna 2019 totesi, liiton koko Uudenmaan kattavat väestöennusteet ennakoivat Tuusulan kunnalle merkittävästi vähäisempää kasvua kuin mihin yleiskaavatyössä varaudutaan. Kunnan asukasmäärä oli vuonna 2019 noin 38 600. Yleiskaavan tavoitevuonna 2040 liiton selvitysten maksimiennusteet ovat luokkaa 45 000 asukasta. Kunnan oman, vuonna 2019 laaditun trendiennusteen nopean kasvun vaihtoehdossa asukasmäärä on kaavan tavoitevuonna 48 000 asukasta. Yleiskaava kuitenkin varautuu tavoitevuonna jopa 68 000 asukkaaseen, mikäli kaikki kaavassa osoitetut asumisen laajenemisalueet toteutuisivat täysimääräisinä.

Uudenmaan liitto katsoo, että uusien alueiden vaiheistus on tärkeä edellytys sille, että yhdyskuntarakenne voi kehittyä kestävästi ensin keskuksia ja olevaa yhdyskuntarakennetta tehostaen ennen mahdollista uusien alueiden käyttöönottoa, mikäli väestönkasvu on edellisten vuosien tapaan ja ennusteiden mukaisesti yleiskaavan maksimimitoitusta merkittävästi maltillisempaa.

Nykyisillä rakennetuilla alueilla tulevina vuosina vapautuva asuntokanta ja täydennysrakentamispotentiaali vaikuttavat myös osaltaan tulevaan asuntotarpeeseen, samoin se, kuinka paljon asuntorakentamispotentiaalia on jo tällä hetkellä kaavoissa mutta vielä toteutumatta niillä alueilla, joilla nykyiset osayleiskaavat jäävät voimaan.

Yleiskaavan kaaselostuksen mukaan kaava mahdollistaa asuntojen rakentamisen nimenomaan uusille alueille noin 30 000 asukkaalle, mikä ylittää merkittävässä määrin sekä Uudenmaan liiton väestöennusteen että kunnan oman trendiennusteen maksimivaihtoehtojen asukasmäärät. Jo ensimmäisen vaiheen alueet mahdollistavat asuntojen rakentaminen noin 24 000 asukkaalle. Toisessa vaiheessa mahdollistetaan vielä noin 6000 asunnon rakentaminen. Yleiskaavan tulisi kuitenkin varmistaa, että yhdyskuntarakenne ei lähde hajautumaan, mikäli uusille alueille ei ole todellista tarvetta.

Uudenmaan liitto katsoo, että alueiden vaiheistusta tulee tarkistaa niin, että ensimmäisen vaiheen uusien alueiden mahdollistama asukasmäärä olisi lähempänä väestöennusteiden arvioita tulevasta kehityksestä koko kunnan väestökehitys ja voimaan jäävät osayleiskaavat huomioon ottaen, ja jonkin verran suurempi osuus yleiskaavassa osoitetuista uusista asumisen alueista siirrettäisiin 2. vaiheen alueiksi. Tällaisenaan yleiskaavaratkaisu ei riittävästi tue maakuntakaavan tavoitteita liittyen olevan yhdyskuntarakenteen tehostamiseen, hajautumisen hillintään ja rakentamattomien alueiden vaalimiseen.

Tuusulan yleiskaavan ollessa edellisen kerran ehdotuksena nähtävillä yleiskaavassa oli nk. valkoisia alueita koskien annettu määräys, jonka mukaan alueelle suuntautuvaa asuinrakentamista tulee ohjata taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Nyt nähtävillä olevassa ehdotuksessa tätä määräystä ei enää ole. Voimassa olevan maakuntakaavan yleisissä määräyksissä todetaan mm. että *"Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikkuksen edellytykset."* Koko kuntaa koskevan yleiskaavan tulisi tukea tämän maakuntakaavan määräyksen toteutumista, joten olisi perusteltua palauttaa poistettu määräys Tuusulan yleiskaavan yleisiin määräyksiin tai edistää maakuntakaavan toteutumista hajarakentamisen hallinnan osalta muulla tavoin.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Ristikydön alue on osoitettu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeenä, jossa maankäyttö ja uuden aseman suunnittelu tulee kytkeä toisiinsa. Yleiskaavaehdotuksessa alue on osoitettu merkinnällä Res-1, uusi

asemanseutuun tukeutuva tiivis taajamatoimintojen reservialue. Merkinän kaavamääräystä on täydennetty Uudenmaan liiton edellisessä vaiheessa antaman lausunnon mukaisesti tavoitteena turvata alueen kehittämismahdollisuudet tulevaisuuden tiiviiksi uudeksi asemanseuduksi.

Kauppa

Edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskeneessa lausunnossaan Uudenmaan liitto katsoi, että Tuusulan yleiskaavan määräyksiä tulisi tarkentaa kaupan osalta ja lisätä määräyksiin maakuntakaavan mukaiset seudullisuuden koon alarajat eri alueilla. Maakuntakaavassa osoitettu kaupan mitoitus ei kuitenkaan edelleenkaan ilmene kaava-asiakirjoista, joten **Uudenmaan liitto edellyttää, että kaupan mitoitus tulee lisätä kaava-asiakirjoihin** esimerkiksi viittaamalla voimassa olevan maakuntakaavan mitoitukseen.

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetut keskustatoimintojen alueet Hyrylässä ja Jokelassa sijoittuvat Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan keskusten alueille. Näissä maakuntakaava ei aseta rajoituksia kaupalle. Yleiskaavassa on kuitenkin myös Hyrylän taajaman eteläosaan osoitettu pienialainen keskustatoimintojen alue (C). Tämä sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeelle. Helsingin hallinto-oikeuden kumottua osan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan kaavamääräyksestä, joka koski kaupan mitoitusta taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä pääkaupunkiseudun ulkopuolella, on Uudenmaan liiton tämän hetkinen tulkinta se, että alueelle voi sijoittua vähittäiskauppaa maksimissaan 4000 k-m², ellei kunta selvityksin muuta osoita. Yleiskaavaehdotuksessa kaikkia keskustatoimintojen alueita koskee kuitenkin sama kaavamääräys, joka ei rajoita alueelle sijoitettavan kaupan määrää. **Hyrylän eteläistä pientä keskustatoimintojen aluetta koskien yleiskaavassa tulee osoittaa kaupan maksimitoitus joko maakuntakaavan asettamissa puitteissa tai selvitysten perusteella.** Uudenmaan liitto on valittanut maakuntakaavan kaupan ratkaisua koskevasta Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on kesken.

Yleiskaavassa osoitettu seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö (KM) Hyrylän eteläosassa on osa Sulan alueen maakuntakaavassa osoitettua, useammasta eri osa-alueesta koostuvaa merkitykseltään seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä. **Kaava-asiakirjoista tulisi käydä ilmi, miten suuryksikön kerrosala sen eri osa-alueiden kesken jakautuu. Uudenmaan liitto katsoo, että kyseisen osa-alueen sallima kaupan kerrosala tulisi osoittaa yleiskaavassa.**

Viherrakenne

Luontoarvot

Yleiskaavaehdotuksen mukaan koko kunnan alueelle voimaan tuleviin merkintöihin sisältyvät arvokkaat luontokohteet. SL-1 merkinnässä (uudet, luonnonsuojelualueena toteutettavaksi tarkoitetut alueet) on suojelumääräys viiden vuoden määräajalla, jonka päätyttyä astuisi voimaan luontoarvoja suojaava toimenpiderajoitus 128 §. Selvityksistä on todettu, että yleiskaavassa on hyödynnetty mm. näitä selvityksiä: "Seudulliset selvitykset mm. maakuntakaavatyöstä". Maininnasta ei käy ilmi, onko luontokohteiden osalta käytetty uusimpia tietoja. **Luontoselvityksistä tulee tuoda kaavaselostukseen maakuntakaavan huomioon ottamisen kannalta oleelliset tiedot.** Yleisesti selostuksessa ei ole riittävästi perusteltu niitä kohtia, joissa yleiskaavan ratkaisut [SL-1 (21), SL-1 (15), SL-1 (27) ja SL-1 (20)] poikkeavat maakuntakaavan suojelualuemerkinnöistä. Yleiskaavan SL-1 (21) ja SL-1 (15) merkinnöillä osoitetut alueet on osoitettu maakuntakaavassa suojelualuemerkintänä, joka kytkee kyseiset norot ympäristöineen samaan kokonaisuuteen kansainvälisestikin arvokkaan Keravanjoen Natura-alueen kanssa, kun taas yleiskaavassa merkinnät ovat erilliset.

Palojoen metsän suojelualuemerkinnän SL-1 (27) alueen rajaus Jokelassa on yleiskaavaehdotuksessa merkittävästi suppeampi verrattuna saman kohteen maakuntakaavassa osoitettuun suojelualuemerkinnän rajaukseen. Maakuntakaavan merkinnän itäreunalla noin 7 ha osalta yleiskaavassa ei ole mitään luontoarvojen sijaintia osoittavaa merkintää. Merkitsemättä oleva osa maakuntakaavassa osoitetusta luontokohteesta on osoitettu yleiskaavassa asuinalueeksi, jolla sallitaan eläinten ylläpito (AH). AH-alueen määräyksessä todetaan, että "Alue varataan asumiselle sekä eläinten ylläpidolle ja ympäristöön soveltuville palveluille, elinkeino-, harrastus- ja kaupalliselle toiminnalle. Alue sisältää erityisiä luontoarvoja, jotka on otettava suunnittelussa huomioon". Yleiskaavan yleisissä määräyksissä todetaan mm., että aluevaraukset sisältävät alueen sisäisiä puistoja.

Kyseisen AH-aluevarauksen kautta, maakuntakaavan suojelualuemerkinnän läpi on yleiskaavassa osoitettu myös paikallinen liikenteen yhteystarvemerkintä. Uudenmaan liitto huomauttaa, että liikenneyhteyden toteuttaminen heikentäisi arvokasta metsäkokonaisuutta ja saattaisi vaarantaa vesistön arvoja. Maakuntakaavassa osoitettua suppeampaa luontoarvoihin liittyvää rajausta ja luontoarvojen suojaamista suhteessa uuteen rakentamiseen ja liikenteen yhteystarpeeseen ei ole yleiskaavan selostuksessa riittävästi perusteltu. Luontoarvojen huomioon ottamista edellytetään AH-alueen määräyksessä, mutta niiden sijaintia ei ole osoitettu millään kaavamerkinnällä. Yleiskaavan kaavamääräysten tulee olla oikeusvaikutuksiltaan siten selkeitä ja täsmällisiä, että niiden vaikutus tulevassa maankäytössä koskevassa päätöksenteossa on riittävästi ennakoitavissa. Yleiskaavan ohjaustapa, jossa erityiset luontoarvot huomioon otettavana asiana mainitaan vain alueen käyttötarkoitusta muuttavan AH-aluevarauksen kaavamääräyksessä määrittelemättä arvojen sijaintia, ei ole selkeä.

Uudenmaan liitto lausuu, että luontoarvojen vaalimisen kannalta yllä kuvatulla Palojoen metsän alueella tulee turvata yleiskaavaehdotuksessa esitettyä selkeämmin ja vahvemmin maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen, tai perustella kaavaselostuksessa sitä koskevat poikkeukset maakuntakaavan ratkaisusta. Yleiskaavan kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös alueeseen kohdistuva virkistyskäyttöpaineen kasvu Jokelaan osoitetuilta uusilta asuinalueilta sekä alueen kautta kulkeva liikenteen yhteystarve.

Myllykylän suojelualuemerkinnän SL-1 (20) alueen rajausta on merkittävästi suppeampi suhteessa maakuntakaavan suojelualuemerkinnän rajaukseen, kun alueen itäreunalta noin 6 ha on jätetty merkitsemättä ja valkoiseksi alueeksi (eli alueella jäisi voimaan Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaava vuodelta 2014). Uudenmaan liitto lausuu, että luontoarvojen vaalimisen kannalta kyseisellä Myllykylän alueella tulee turvata yleiskaavan ehdotuksessa esitettyä selkeämmin ja vahvemmin maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen tai perustella kaavaselostuksessa sitä koskevat poikkeukset maakuntakaavan ratkaisusta.

Ekologiset yhteydet

Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaselostusta tulee täydentää maakunnallisilla tiedoilla ekologisesta verkostosta. Selostuksessa tulee myös tuoda esiin, että ekologisten yhteyksien jatkuvuuden turvaaminen jo osin rakentuneilla alueilla edellyttää säilyttämisen lisäksi myös yhteyksiä vahvistavia toimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi viheralueverkoston kehittäminen monipuolisemmaksi ja väylien muodostamien esteiden lieventäminen. Ekologiset yhteydet tulee pääsääntöisesti jo yleiskaavassa osoittaa soveltuvilla aluevarausmerkinnöillä viivamaisen merkinnän lisäksi (tai sijaan), jotta voidaan turvata yhteyksien jatkuvuus ja säilyttää niiden monipuolisuus ja laajuus niitä vahvistaen. On tärkeää, että maakunnalliset viheryhteydet toteutuvat tarpeeksi leveinä ja toimivina, eivätkä jää liian kapeiksi luonnolle häiriötä aiheuttavan maankäytön väleihin tai heikkene lisää väylien tai muiden esteiden vuoksi. Viheryhteyksien säilymisen ja parantamisen edellytyksiä tulee tarkastella erittäin huolellisesti niillä alueilla, joissa rakentaminen ja/tai maankäytön muutokset ovat voimakkaita kuten Helsingin seudulla.

Ristikydön, Ruotsinkylän ja Haarajoen alueilla maakuntakaavassa osoitettujen viheryhteystarvemerkintöjen perusteena on yleisesti maakunnallisesti merkittävien luonnon ydinalueiden kytkeytyneisyyden parantaminen lajiston liikkumisen ja siirtymisen kannalta taajamarakenteiden ja väylien muodostamien esteiden kohdalla ja välissä. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen lisää tarvetta toimiville ekologisille yhteyksille. Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella -selvityksen (2018) mukaan kyseiset yhteydet ovat nykytilassaan jo heikot. Tätä selvitystä ei ole käytetty yleiskaavan selostuksen eikä siinä viitatus Tuusulan Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen (2021) raportin lähteenä. Maakuntakaavan merkinnät ovat tavoitteellisia siten, että yhteyksiä tulee pyrkiä parantamaan nykytilasta. Rakentamiseen osoitettujen aluevarausten kohdalla on esitetty mainituilla alueilla ekologistia yhteyksiä. Ristikydössä ja Ruotsinkylässä maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnän kohdalla on osoitettu yleiskaavassa osin TP-alueita ja Haarajoella AT-alueita ja lisäksi on osoitettu viivamainen ekologinen yhteystarve -merkintä, johon liittyy määräyksiä turvaamaan yhteyttä. Nykyisin jo rakentuneiden alueiden rajoitteista johtuen viivamainen merkintä voi näissä tapauksissa toimia ohjeena tarkemmalle suunnittelulle, mikäli yleiskaavan selostukseen täydennetään merkinnän tulkintaa yllä esitetyllä tavalla maakunnallisuuden näkökulmasta.

Merkittävä osa ekologisista yhteyksistä sijoittuu alueille, joilla nykyiset osayleiskaavat jäävät voimaan. Näiltä osin ekologisten yhteyksien merkinnät ovat siis ohjeellisia eikä niillä ole oikeusvaikutuksia. Tämä ei käy riittävän selvästi ilmi kaava-asiakirjoista. Jokivarret toimivat ekologisina yhteyksinä, mutta kaavaselostuksen

mukaan niitä ei selvyden ja luettavuuden vuoksi ole merkitty taajamissa kaavakarttaan. Se, että asia on todettu vain selostuksessa, mutta ei määräyksissä voi heikentää ekologisiin yhteyksiin liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Virkistys

Yleiskaavan virkistysalueet tarkentavat maakuntakaavan yleispiirteisiä virkistysaluevarauksia. Yleiskaavan selvitysaineistossa mainittua **Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen** -raporttia ei ole kaava-aineistossa. Uudenmaan liitto suosittelee, että raportti **lisätään kaavan tausta-aineistoihin**.

Sinikehän kohdealuemerkintä vahvistaa alueen kokonaisvaltaista huomioon ottamista virkistykseen, matkailun ja ympäristöarvojen säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Merkinnän oikeusvaikutukset koskevat Uudenmaan liiton tulkinnan mukaan kuitenkin vain Tuusulanjärveä. Sen sijaan Rusutjäven osalta merkintä on ohjeellinen, sillä alueella on voimassa oleva osayleiskaava, jota ei ole tarkoitus kumota tai täydentää kyseisellä merkinnällä.

Kulttuuriympäristöt

Valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristöarvot on otettu yleiskaavaehdotuksessa huomioon asianmukaisesti, ja yleiskaavan laatimisen yhteydessä on laadittu tietopohjaa täydentäviä ja päivittäviä selvityksiä.

Liikenne

Yleiskaavaehdotukseen on merkitty kaksi maanalaista radan yhteystarvetta. Merkinnät kuvaavat Lentorataa ja Tallinna-tunnelia. Yleiskaavaehdotuksessa esitetty Lentoradan linjaus poikkeaa voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesta ohjeellisesta linjauksesta. Yleiskaavaselostuksessa todetaan mm., että ”Lentoradan aseman rakentaminen toisi kokonaan uuden näkökulman Tuusulan ja - vapauttaessaan kapasiteettia pääradalta lähiliikennettä varten - myös koko keski-Uudenmaan joukkoliikenteen järjestämiseen.” Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotusvaiheen vaikutusarvioinnin mukaisesti yleiskaavaehdotuksessa varaudutaan maanalaiseen rautatiehen, Lentorataan ja sen mahdolliseen asemaan Hyrylässä tai Ristikydössä.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa lentoradan ohjeellinen linjaus vastaa vuosien 2010 ja 2018 Lentorataselvitysten linjausta ja vuoden 2012 Nopea ratayhteys Helsingistä itään -selvityksen linjausvaihtoehtoa A2.2. Lentorata on nopean kaukoliikenteen rata sekä osa Helsingin ja Tampereen välisen tunnin juna -yhteyden ja Itäradan kehittämistä, minkä takia sen linjaus voimassa olevassa, yleiskaavoitusta ohjaavassa maakuntakaavassa on suurin tutkituista vaihtoehtoista. **Lentorata ja sen suunnittelun edistäminen on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä kysymys. Radan ohjeellinen linjaus on osoitettu voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa. Linjaus ei kulje Hyrylän kautta, eikä tuleva nopea ratayhteys mahdollista asemaa Hyrylään. Radan jatkosuunnittelun turvaamiseksi Uudenmaan liitto edellyttää, että yleiskaavassa osoitettu linjaus muutetaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.**

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Itärata eroaa Lentoradasta Tuusulan ja Keravan rajan läheisyydessä liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen merkintänä. **Maanalaisen radan yhteystarpeen merkinnän tulee mahdollistaa sekä Lentoradan ja Itäradan toteutuminen. Selostukseen tulee lisätä Lentoradan yhteys Itärataan.**

Tallinna-tunneliin liittyviä kaavaratkaisuja kuvataan yleiskaavan selostuksessa seuraavasti: ”Tallinna-tunneli nousee maanpintaan Tuusulassa. Yleiskaavassa merkitään maanalainen rautatien yhteystarve, joka mahdollistaa Tallinna-tunnelin terminaalivaruksineen. Kaavaan ei ole osoitettu tunnelin suuaukkoja eikä terminaalin kohdemerkintää, koska suunnitelmat ovat keskeneräisiä.”

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tallinna-tunneliin kuuluvat myös Helsinki-Vantaan lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuvaksi suunniteltu rahtiterminaalit ja varikko sekä radat, jotka yhdistävä terminaalin tunneliin ja Hango-Hyvinkää-rataan. Radat on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa liikenteen yhteystarvemuodolla. Kuntakaavoituksessa on säilytettävä mahdollisuus yhteyden myöhempään suunnitteluun ja toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto edellyttää, että radat, jotka yhdistävät terminaalin tunneliin ja Hango-Hyvinkää-rataan merkitään raideliikenteen yhteystarpeina, jotka mahdollistavat molemmat, sekä pinta- että tunneliratkaisun, sillä yhteyksien toteuttamistavasta ei ole vielä tehty suunnitelmia eikä päätöksiä. Lisäksi terminaalit tulee kytkeä raideliikenteen yhteystarpeen määräykseen.**

Yleiskaavaehdotuksessa on Tuusulan Metsäkylään, lentoaseman melualueelle, osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemerkintä sijaintiin, johon Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä mm. Tallinna-tunnelin rahtiterminaalin tarkemman suunnittelun mahdollistamiseksi. Yleiskaava-aineistosta ei käy ilmi, mihin tarkoitukseen kyseinen yhdyskuntateknisen huollon alue on tarkoitettu. **Uudenmaan liitto katsoo, että mikäli yleiskaavaehdotuksen kohdemerkintä liittyy Tallinna-tunneliin, ei kaavamerkintä voi sijaita irrallaan yhteystarvetta osoittavasta merkinnästä. Mikäli merkintä liittyy mahdollisiin muihin toimintoihin, tulee varmistaa, ettei niillä haitata Tallinna-tunneliin liittyvän hankekokonaisuuden mahdollista tulevaa suunnittelua ja toteutusta.**

Seudullisessa selvityksessä Keski-Uudenmaan tärkeimmäksi poikittaiseksi yhteydeksi on todettu Järvenpään ja kantatien 45 yhdistävä Vähänummentien jatke. Nukari – Purola -tiejaksosta on laadittavana uusi yleissuunnitelma, joka valmistuu keväällä 2022. Tien tarkkaa liittymiskohtaa kantatiehen 45 ei ole vielä suunniteltu. Yleiskaavassa Nukari – Purola -tiejakson pohjoisempi linjausvaihtoehto on merkitty seudullisena tieliikenteen yhteystarpeena. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Nukari – Purola -tiejakso on merkitty maakunnallisesti merkittävän tien ohjeellisen linjauksen merkinnällä. **Uudenmaan liitto katsoo, että parhaillaan yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä tutkittavana olevista Nukari-Purola mt 152 länsipään vaihtoehdoista Nurmijärven kunnan puolelle sijoittuva eteläisempi linjausvaihtoehto toteuttaa pohjoista paremmin maakuntakaavan periaatteita ja tavoitteita. Koska tien tarkkaa liittymiskohtaa kantatiehen 45 ei ole vielä ratkaistu, tulee Tuusulan yleiskaavan kuitenkin mahdollistaa myös pohjoisempi linjausvaihtoehto, mikäli Uudenmaan ELY-keskuksen vielä tällä hetkellä keskeneräiset selvitykset osoita pohjoista vaihtoehtoa poissuljetuksi. Uudenmaan liitto katsoo, että pohjoinen linjausvaihtoehto tulee seudullisen yhteystarpeen sijaan osoittaa kaavassa maakunnallisesti merkittävän tien ohjeellisena linjauksena.**

Kaavaehdotuksessa on esitetty seudullinen, pääosin ELY-keskuksen hallinnoimaan kanta- ja maantieverkkoon perustuva päätieverkko. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa tiet osoitetaan jaoteltuina valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin teihin. Maakunnallisesti merkittävien teiden kriteerit ovat samat kuin seudullisilla teillä, mutta niiden rooli on maakunnan kannalta merkittävämpi. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa yhteys Tuusulanväylältä Tuusulan Itäväylälle ja siitä edelleen 148 tielle itään on merkitty maakunnallisesti merkittäväksi tieksi. **Uudenmaan liitto esittää, että kaavaselostukseen lisätään maakuntakaavan mukaisesti kuvaus siitä, mikä on kunkin yhteysvälin rooli liikennejärjestelmässä.**

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetaan uusi kokoojakatuyhteys, Lahelanorsi, Lahelantieltä Hyrylän keskustaan sekä Sahatielle yhteystarpeena. **Uudenmaan liitto toteaa, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Lahelanorreen kytkeytyvä kt 45 on Hyrylän kohdalla seudullisesti merkittävä tie ja sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Lahelanorren mahdollinen liittyminen kantatiehen 45 tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.**

Yleiskaavaselostuksen mukaisesti Tuusulanjoentien jatke ja sen mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle ei ole yleiskaavan mukaisen maankäytön perusteella liikenneverkon toimivuuden ja turvallisuuden kannalta tarpeellista ja sen merkitys olisi lähinnä paikallista maankäyttöä palveleva. Yhteystarve on osoitettu yleiskaavaan. **Uudenmaan liitto toteaa, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tuusulanväylä on Tuusulanjoentien jatkeen mahdollisen liittymän kohdalla maakunnallisesti merkittävä tie. Mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle tulee toteuttaa Tuusulanväylän sujuvuutta tai turvallisuutta vaarantamatta ja sen suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.**

Yleiskaavaselostuksessa ei ole käsitelty kohdassa 4.8.3 Uudet seudulliset ja paikalliset liikenteen yhteystarpeet kaavakartalle merkittyä paikallisen liikenteen yhteystarvetta, joka sijoittuu luontoarvoiltaan maakunnallisesti arvokkaaksi luokitellulle Palojoen metsän alueelle. **Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaselostukseen tulee lisätä perustelut ja vaikutusten arviointi Palojoen metsän alueen läpi kulkevalle yhteystarpeelle. Kyseisen paikallisen liikenteen yhteystarpeen tulee jatkosuunnittelun myötä mahdollistaa maakunnallisten luontoarvojen säilyminen. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Jokelantie on kyseisen, mahdollisen paikallisen liikenteen yhteystarpeen liittymän kohdalla seudullisesti merkittävä tie ja sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Mahdollinen liittyminen Jokelantiehen tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.**

Yleiskaavassa osoitettu paikallinen liikenteen yhteystarve -merkintä Hyrylän eteläpuolella sijoittuu kaakossa maakuntakaavassa osoitetun Ruotsinkylän virkistysaluemerkinnän alueelle ja luoteessa kulttuuriympäristömerkinnän alueelle. Maakuntakaavan osoittamat reunaehdot ja arvot on otettava huomioon, kun yhteyttä tarkemmin suunnitellaan.

Vanhan Tuusulantien varren TP-alueilla on potentiaalia raskaan liikenteen palvelualueen toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto esittää, että näille alueille esitetään alue raskaan liikenteen palvelualueita varten.**

Osassa yleiskaavan kaavamääräyksistä käytetään termiä kevyt liikenne ja osassa jalankulku ja pyöräily. **Uudenmaan liitto esittää, että määräyksissä yhdenmukaistetaan tekstit kevyestä liikenteestä jalankuluksi ja pyöräilyksi tai täsmennetään jommaksi kummaksi, sillä kyse on kahdesta eri kulkumuodosta.**

Ilmasto ja energia

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaisesti alueidenkäytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset vähähiiliselä ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Yleiskaavan alueidenkäytön ratkaisulla ja varsinkin yhdyskuntarakenteen eheyttämisellä sekä kaavan liikenteen ratkaisulla on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. **Uudenmaan liitto pitää puutteena sitä, että Tuusulan yleiskaavatyössä ei ole tehty ilmastovaikutusten arviointia.**

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaisesti Tuusulan yleiskaavassa on osoitettu energiahuollon kannalta merkittävät voimajohdot. Uusiutuvan energian edistämisen tavoitteita tai ratkaisuja ei käsitellä kaavassa. **Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaratkaisua tulee vielä kehittää siten, että se tukee kestävään energiajärjestelmään siirtymistä. Yleiskaavassa tulisi varmistaa, että alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä huomioidaan ja edistetään mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen.**

Tekninen huolto

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu Senkkerinmäkeen maa-aineshuollon kehittämisalueen kohdemerkintä, Vantaan ja Tuusulan rajalle Kiilan alueelle kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemerkintä ja Metsäkylään tuotannon- ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä.

Yleiskaavassa osoitettu ET-aluevaraus sijaitsee maakuntakaavassa osoitetun maa-aineshuollon sekä kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemerkintöjen alueilla. Lähtökohtaisesti merkintä on maakuntakaavan periaatteiden mukainen, mutta koska merkinnälle ei ole annettu suunnittelumääräystä eikä merkintää ole selostuksessa kuvattu tarkemmin, ei vaikutuksia eikä maakuntakaavan toteutumista ole mahdollista arvioida tarkemmin.

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu Raatinpellon alueelle yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemerkintä. Kyseinen merkintä sijaitsee Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun tuotannon- ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkinnän alueella. Merkintä on osoitettu maakuntakaavassa Tallinna-tunnelin rahtiterminaalitoimintoja varten. Koska yleiskaavamerkinnälle ei ole annettu suunnittelumääräystä, eikä selostuksessa ole kuvattu tarkemmin merkinnän osoittamisen periaatteita ja tavoitteita, ei maakuntakaavan toteutumista ole mahdollista arvioida tarkemmin. **Kuten tämän lausunnon liikennettä käsittelevässä osuudessakin todetaan, merkinnän kuvausta ja kaavamääräystä, sekä kaavaselistusta on täydennettävä tarpeellisilta osin.**

Pohjavesialueet

Yleiskaava-alueella sijaitsee maakuntakaavassa osoitettuja pohjavesialueita, jotka on määritelty vedenhankinnan kannalta tärkeiksi. Lausuttavana olevassa yleiskaavassa on pohjavesialueet otettu huomioon maakuntakaavan mukaisesti.

Maakuntakaavan pohjavesialueen ominaisuusmerkintä ilmaisee alueen erityisominaisuutta ja määräyksessä on kiinnitetty huomiota vesilähteiden suojeluun. Tavoitteena on turvata pohjaveden laadullinen tila ja antoisuus edistämällä vesivarojen kestävää käyttöä ja estämällä pohjavesien pilaantumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjata siten, että ei vaaranneta pohjaveden laatua ja

määrää. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti maaperä- ja pohjavesiolosuhteisiin sekä otettava huomioon pohjavesialueille sijoittuvien vedenottamoiden suoja-alueet.

Lahelan pohjavesialueelle on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu uutta asuinrakentamista sekä paikallinen liikenteen yhteystarve. Voimassa olevassa Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaavassa on Lahelan vedenottamolle osoitettu ET-1 alueen merkintä. Lausuttavan olevassa yleiskaavassa ei alueelle ole osoitettu vastaavaa vedenottamoaa koskevaa merkintää, eikä pohjavesialueita koskevassa suunnittelumääräyksessä ole huomioitu vedenottamoiden tarvitsemia suoja-alueita. **Vedenottamon toiminnanturvaamiseksi ja yhteensovittamiseksi muun maankäytön kanssa on tarvittavat suoja-alueet esitettävä joko pohjavesialueen suunnittelumääräyksessä tai omalla merkinnällään.**

Pintavedet

Vesialueita (W) koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että vedenhankinnan kannalta merkittäviä pintavesiä ovat Tuusulanjärvi, Rusutjärvi, Tuusulanjoki, Vuohikkanoja ja Vantaanjoki. Näiden lisäksi on Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa vedenhankinnan kannalta arvokkaaksi pintavedeksi osoitettu myös Palojoki, joka myös kulkee Tuusulan kunnan alueella. Yhtenäisyyden ja maakuntakaavan toteutumisen vuoksi **myös Palojoki on syytä mainita vesialueiden suunnittelumääräyksessä.**

Vesialueen suunnittelumääräyksessä mainituista vesialueista kuitenkin vain Tuusulanjärvi ja Rusutjärvi on osoitettu yleiskaavassa kyseisellä vesialueen aluevarausmerkinnällä (W). Myös muiden suunnittelumääräyksessä mainittujen kohteiden osoittamista kaavakartalla esimerkiksi omalla viivamerkinnällään tulisi harkita.

Kaavaselostuksessa on tuotu esiin vesialueiden hyödyntämiseen liittyviä tärkeitä reunaehtoja ja yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevia ohjeita erityisesti järvien, järvien rantojen ja jokivarsien osalta. **Nämä yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevat reunaehdot olisi aiheellista tuoda vesialueita koskevaan suunnittelumääräykseen ja/tai yleisiin määräyksiin.**

Ympäristöhäiriöt ja erityisalueet

Päijännetunneli, joka on pääkaupunkiseudun veden hankinnan pääasiallinen lähde, kulkee kaava-alueen läpi. Päijännetunneli ja sen toiminnan turvaamisen edellyttämät suojavyöhykkeet sekä niiden vaikutukset muuhun maankäyttöön on yleiskaavassa otettu asianmukaisesti huomioon.

Uudenmaan liitto edellyttää lausunnossaan esiinnostettujen näkökulmien ja muutostarpeiden huomioon ottamista ennen kaavan hyväksymistä.

Vastine: Yleistä:

Kumottavien, voimaan tulevien ja voimaan jäävien kaavamerkintöjen kokonaisuutta pyritään selkiyttämään. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueille näytetään ainoastaan tällä kaavalla voimaan tulevat merkinnät pohjakartan lisäksi. Asiaa selkeytetään myös tekemällä tarkempi kumottavien kohteiden kartta.

Yhdyskuntarakenne, asuminen

Yleiskaava ei ole kunnan väestöennuste, vaan ajoittaa ennen kaikkea uusien alueiden suunnittelutyön alkamisen ajankohtaa ja järjestystä. Tuusula on linjannut väestönkasvutavoitteekseen 0,75 %. Pormestariohjelmassa lisäksi linjataan, että kunta panostaa pientalovaltaiseen asuntotuotantoon. Tämä tavoite vaatii toteutuakseen uusien asumisen alueiden kaavoitusta. Yleiskaavassa on ollut tarve etsiä asumisen laajenemisalueita pientalotuotannolle.

Tuusula tarvitsee väestönkasvuun muuttovoittoa. Jotta muuttajia saadaan kuntaan houkutella, vaatii tämä uudisrakentamista. Rakennuskanta uudistuu, yksinasuvien määrä lisääntyy - Tuusulan asuntokunnista puolet ovat yksinasuvia. Rakentamistarve-ennusteen mukaan 0,75 % kasvu vaatii vuosittain noin 200 - 340 uutta asuntoa. Tuusulan MAL-tavoite kuluvalle kaudella on keskimäärin 462 asuntoa ja tulevaan MAL 23 -suunnitelmaan määrä pyritään pitämään samana. Noin 400 asunnon vuosivauhti tarkoittaisi noin 20 vuodessa 9 000 uutta asuntoa. Kaavavarantoa on hyvä olla lisäksi noin 5 vuotta, jolloin alueille voitaisiin sijoittaa laskennallisesti noin 11 000 asuntoa.

Yleiskaavan tavoitteena on ennen kaikkea ajoittaa alueiden suunnittelu ja kunnallistekniikan rakentaminen. Mikäli väestöennuste näyttää vaativan vähemmän uudisrakentamista, voidaan joitain II-vaiheen asumisen laajenemisalueita aloittaa vasta myöhemmin, yleiskaavan tavoitevuoden jälkeen.

Yleiskaavaa päivitetään pormestariohjelman tavoitteiden mukaan rullaavasti mahdollisesti valtuustokausittain. Tällöin voidaan tarkistaa myös kaavan mitoitusta. Nyt vireillä olevan yleiskaavatyön jälkeen laaditaan yleiskaavan toteuttamissuunnitelma, jossa alueiden toteuttamisedellytyksiä ja mahdollisesti ajoitusta selvitetään tarkemmin. Toteuttamissuunnitelmaa varten tilataan selvitys, jossa arvioidaan laajenemisalueiden kaavataloudelliset vaikutukset, ilmastoon kohdistuvat vaikutukset ja elinympäristön laatuun kohdistuvat vaikutukset. Arviointi on tukena mm. laadittaessa kaavoitussuunnitelmaa, jossa asemakaavahankkeet ajoitetaan tarkemmin. Yleiskaavan yksi tärkeistä tavoitteista on myös olevan rakenteen tiivistäminen ja täydentäminen mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi koulutoiminnasta poistuville tonteille voidaan kaavoittaa asumista.

Kauppa

Sahankulmaan merkitään Tuusulan yleiskaavassa keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-1), joka varataan keskustaan soveltuvalla asumisella, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloille sekä virkistykseen. Aluetta tulee kehittää tiivistyvänä, erityisesti kävelyyn ja pyöräilyyn perustuvana ja kaupunkikuvaltaan laadukkaana ympäristönä. Alueelle saa sijoittaa **paikallisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön** tai niihin verrattavissa olevan myymäläkeskittymän.

Riihikallioon merkitään keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-2), joka varataan keskustaan soveltuvalla asumisella, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloille sekä virkistykseen. Aluetta tulee kehittää tiivistyvänä, erityisesti kävelyyn ja pyöräilyyn perustuvana ja kaupunkikuvaltaan laadukkaana ympäristönä. Alueelle **ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä** tai niihin verrattavissa olevaa myymäläkeskittymää.

Yleiskaavalla muodostetaan Etelä-Tuusulaan selkeä keskustojen hierarkia, joka ohjaa myös kaupan sijoittumista. Jako kunnan pääkeskukseen (C) ja alakeskuksiin (C-1 ja C-2) selkeyttää kaupan rakennetta. Alakeskuksen merkinnöissä rajoitetaan kaupan määrä paikalliseksi. Sahankulmaan sallitaan paikalliset suuryksiköt, Riihikallioon ei saa sijoittaa suuryksiköitä.

Palveluverkkoselvityksen (Ramboll 2018) mukaan uutta päivittäistavarakauppaa voidaan sijoittaa Hyrylään vuoteen 2030 mennessä 6 000 k-m². Valtuuston päätöksen mukaan tämä sijoitetaan Hyrylän Autoasemankadun ympäristöön. Toisessa vaiheessa vuoteen 2040 voidaan sijoittaa yhteensä 6 000 k-m² Tuusulanväylän ja Järvenpääntien varteen. Päivittäistavarakauppoja voidaan sijoittaa esimerkiksi Sahankulmaan, sijainteja on tutkittu myös Ameriin ja Mahlamäentien varrelle.

Perustelut

Maakuntakaavassa on osoitettu Hyrylän eteläosan seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö. Yksikköön luetaan kaupan alueita myös Tuusulan itäväylän länsipuolelta Riihikallion alueelta sekä Sahankulmasta.

Yleiskaavaehdotuksessa on ollut keskustatoimintojen C-aluevaraus Riihikalliossa palvelukeskuksen tuntumassa Pellavamäentien varrella jo kaavaluonnosvaiheessa vuonna 2014 sekä ensimmäisessä kaavaehdotuksessa vuonna 2019. Ensimmäisestä kaavaehdotuksesta Uudenmaan liitto lausui: *”Yleiskaavaehdotuksessa osoitetut keskustatoimintojen alueet ovat voimassa olevan maakuntakaavan sekä laadittavana olevan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan mukaisia.”* Keskustatoimintojen aluetta, alakeskusta muotoillaan uudelleen, jolloin se pitää sisällään Tuusulanväylän varren myymälät. Liiketilaa alueella on tällä hetkellä noin 2 000 k-m². Pellavamäen pohjoispuoleinen palvelukeskus muutetaan palvelun ja hallinnon P-merkinnälle. Riihikallion asemakaavallinen tilanne ja nykyinen rakenne kiinteistönomistuksineen ei mahdollista merkittävää

vähittäiskaupan lisäämistä alueelle.

Maakuntakaavassa myös Sahankulman alueen myymälätilat Tuusulanväylän - Sahatien - Moukarintien välisellä alueella on laskettu maakuntakaavassa merkittyyn seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Alue osoitetaan hyväksymiskäsittelyyn menevässä yleiskaavassa keskustatoimintojen alakeskuksen merkinnällä (C-1). Sahankulman kiinteistöissä toimii tällä hetkellä monipuolisesti keskustahakuisia palvelutoimintoja kuten päivittäistavarakauppa, kampaamo, kirpputori, kuntosaleja, eläinlääkärikeskus, ravintoloita, kahvila ja kangaskauppa tilaa vievän huonekalukaupan lisäksi. Kiinteistöissä on eri toimialojen työpaikkoja kuten kunnan toimistotiloja ja yksityinen tiloimisto kaupallisten palvelutyöpaikkojen lisäksi. Sahankulman kiinteistöissä on noin 100 toimistotyöpaikkaa ja noin 100 kaupallisten palveluiden työpaikkaa.

Sahankulma sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien varrella, aivan Tuusulanväylän vieressä. Tuusulanväylällä on päivittäin yli 21 000 auton liikennevirta (KVL 21797 vuonna 2021) ja väylä on merkitty joukkoliikenteen laatukäytäväksi yleiskaavaan. Alue on hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä, kävellen ja pyöräillen. Sahankulmasta 1000 metrin säteellä asuu noin 3400 ihmistä. Sahankulman palvelut ovat lähipalveluita paikallisille asukkaille.

Sahankulman alueella on voimassa Etelärinteen rakennuskaava vuodelta 1980, Sahan alue - rakennuskaava vuodelta 1983, Moukarinkujan asemakaava 2003 ja Sahatien pohjoispuolella Sahatie -rakennuskaava 1993 sekä pieneltä osin Hyrylän koulukeskuksen rakennuskaava vuodelta 1990. Kaikkien kaavojen tai kaavan osien muutos on ohjelmoituna valtuuston hyväksymään kaavoitussuunnitelmaan 2022-2025.

Moukarinkujan varrella on Tuusulan valtuuston hyväksymässä Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa 2022-2025 kaksi asemakaavahanketta: Moukarinkuja II ja III, lisäksi Sahatien pohjoispuolelle on merkitty Sahatie II -asemakaavahanke. Kärkihankkeena olevassa Moukarinkuja II -kaavassa tutkitaan mm. Moukarinkujan uudelleen linjaamista ja pysäköintialueiden järjestelyjä. Lisäksi Etelärinteen puistossa sijainneen urheilukentän ja päiväkodin toiminnan lakattua voidaan alueella kaavoittaa asumista. Sahankulman rakennuskanta on nykyisellään matalaa, eikä alue ole kovinkaan tehokkaasti rakennettu. Kehittyessään alueella voi olla liiketilan lisäksi myös asumista.

Sahatien pohjoispuolella olevalta kiinteistöltä poistuu Hyrylän yläaste ja lukio Rykmentinpuistoon rakentuvan Monion ja yhtenäiskoulun myötä. Kiinteistö tutkitaan esimerkiksi tiiviille asumiselle. Kiinteistön pohjoispuolelle on rakentunut uusi massiivipuinen päiväkotimartta Martta Wendelin. Päiväkodin pohjoispuolella on peruskoulu. Matkaa Hyrylän muihin kaupallisiin palveluihin on 500 metriä - kilometri.

Sahatien jatkoa länteen tutkitaan yhtenä vaihtoehtona Lahelanorren linjauksista. Lahelanorsi parantaisi alueen saavutettavuutta myös lännestä Lahelan asuinalueilta. Syksyllä 2022 alkavassa Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitystyössä tutkitaan mm. yleiskaavassa esitettyjen paikallisliikenteen yhteystarpeiden toteutusedellytyksiä ja vaikutuksia sekä uusien tiiviiden asuinkortteleiden ja Lahelan monitoimikampuksen (koulun) tarkempaa sijaintia ja rakentamisen määrää.

Kaavamuutosten myötä alue kehittyi sekoittuneelle toiminnalle pitäen sisällään niin asumista kuin liike- ja toimistotilojakin. Alueen saavutettavuus paranee uusien ja parannettavien väylien sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien myötä. Alakeskuksen ympäristöön on rakentunut uusia julkisia palveluita (päiväkotimartta, oleva peruskoulu). Tuusulanväylän itäpuolelle on juuri saanut lainvoiman kerrostaloalueen asemakaava.

Suhde maakuntakaavaan

Maakuntakaavan kaupallisissa selvityksissä Sahankulma ja Riihikallio on katsottu kuuluvaksi Hyrylän eteläiseen seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Seudullinen suuryksikkö keskittyy kuitenkin Tuusulan itäväylän varrelle noin 1,5 kilometrin etäisyydelle Sahankulmasta. Tuusulan itäväylän varrelle on laadittu Sulan työpaikka-alueiden asemakaavoja, joissa on jaettu suuryksikön kaupallinen kerrosala. Asemakaavatöitä on ohjannut valtuuston 2015 hyväksymä Sulan

osayleiskaava. Osayleiskaavassa seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö on merkitty KM-merkinnöillä. Sahankulma ei ole kuulunut Sulan osayleiskaavan aluerajaukseen.

Maakuntakaavan mukaan seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä kehitetään sellaista seudullista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jossa asioidaan harvoin. Seudullisella vähittäiskaupalla voidaan arvioida olevan yhtä kuntaa laajempia, seudullisia vaikutuksia. Sahankulmaan ei sijoitu edellä mainitun kaltaista seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa tai myymäläkeskittymää, joka houkuttelisi asiakkaita kauempaa seudulta. Sahankulmalla ei voida siten arvioida olevan seudullisia vaikutuksia. Sahankulmassa toimii esimerkiksi ravintoloita, kahvila, kampaamo, jotka ovat keskustahakuisia palveluita. Kaupalliset palvelut kuten kuntosalit ja kirpputori eivät houkuttele asiakkaita seudulta, vaan ne toimivat paikallisina palveluina etelätuusulalaisille. Seudullinen tilaa vievä kauppa (kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppa) keskittyy Tuusulanväylän itäpuolelle, Sulan alueelle ja Tuusulan itäväylän varrelle. Näitä alueita kehitetään työpaikkatoiminnoille eikä alueille olla lisäämässä asutusta.

Sahankulman alakeskukseen sijoittuu myös julkisia palveluita - kunnan toimitiloja, joita ei Tuusulan itäväylän varrella ole. Alakeskus rajautuu julkisista toiminnoista päiväkotiin, myös peruskoulu on lähellä. Koska Sahankulman sijainti irrallaan Sulan kaupan alueista (etenkin autoliikenteen saavutettavuuden näkökulmasta), sen palvelut ja liiketilat on vaikea hahmottaa osaksi Sulan maakuntakaavan mukaista vähittäiskaupan suuryksikköä, on Sahankulman merkintä perusteltua muuttaa keskustatoimintojen alueeksi, alakeskukseksi. Sahankulman alueen kytkeminen maakuntakaavassa osoitettuun Hyrylän eteläiseen seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön ei ole enää kunnan tavoitteena. Yleiskaavassa osoitetaan alueen pitkän tähtäimen kehittämistavoite, joka on kehittää aluetta tulevaisuudessa keskustatoiminnoille ympäristön tiivistyessä monipuoliseksi asuin- ja palvelupainotteiseksi ympäristöksi.

Viherrakenne

Hyväksymisvaiheeseen on käyty läpi kaikki yleiskaavaan 2040 merkityt arvokkaat luontokohteet ja arvioitu niiden oikeusvaikutukset. Kuusi ehdotus II:ssa ollutta merkintää on poistettu hyväksymisvaiheessa, koska voimassa oleva oikeusvaikutteinen kaava turvaa luontoarvot yleiskaavaa paremmin. Oikeusvaikutuksia selkeytetään kartalla, johon on merkitty kumottavat merkinnät.

Palojoen metsän suojelualuemerkinnän **SL-1 (27)** alueen läpi kulkeva liikenteen yhteistarve tarkistetaan siten, että se kiertää luontokohteen etelästä.

SL-1 (27) -rajaus säilytetään sellaisenaan, koska ranta-alue on kohteen arvokkain osa. Palojoen metsän alueella turvataan maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen laajentamalla sl(3) -aluetta etelään päin. Maastokäynnin (14.6.2019, Faunatica Oy: tutkimussuunnittelija Elina Manninen, Enviro Oy: Esa Lammi, Pekka Routasuo, Tuusulan kunta: kaavoituspäällikkö Pia Sjöroos, yleiskaavasunnittelija Henna Lindström, kaavasunnittelija Jenni Aalto, kaavasunnittelija Terhi Wermundsén, Uudenmaan ELY-keskus: johtava asiantuntija Ilpo Huolman, Uudenmaan liitto: Silja Aalto, Mariikka Manninen) perusteella havaittiin arvokkaimman kohteen sijoittuvan Palojokivarteen, joka on merkitty kaavaan uudeksi perustettavaksi luonnonsuojelualueeksi. Kohteen itäosien todettiin olevan luontoarvoltaan vähäisempiä, joten niiden sijainti osoitetaan sl-merkintänä maakuntakaavan rajauksen mukaisesti. Rajaus on liitetty pohjoispuolella oleviin lampiin merkinnällä sl (3), joten rajaus on nyt laajempi kuin maakuntakaavassa. Kaavaselostukseen kuvataan asia tarkemmin.

Myllykylän suojelualuemerkintä **SL-1 (20)** on osoitettu yleiskaavaa laajemmalla rajauksella Ruotsinkylä - Myllykylä II -osayleiskaavassa ja siihen perustuen myös maakuntakaavassa. Alueelle on osayleiskaavan laatimisen jälkeen vuonna 2018 tehty luontoselvitys, johon yleiskaavaan merkitty alueen rajaus perustuu (*Luontoselvitykset Tuusulan Ruotsinkylässä (Kehä IV, Västerskog)*, Faunatica Oy 2018). Lisäksi maanomistajakuulemisesta tulleen palautteen perusteella on kohteen

rajausta tarkennettu siten, että pihapiirit ovat jääneet rajauksen ulkopuolelle. Alueen rajausta perustellaan myös kaavaselostukseen.

SL-1 (21), SL-1 (15) alueita on laajennettu siten, että kyseiset norot ympäristöineen kytkeytyvät samaan kokonaisuuteen kansainvälisestäkin arvokkaan Keravanjoen Natura-alueen kanssa (FI0100045). Maanomistajia on kuultu asiasta.

Ekologiset yhteydet

Ekologisia yhteystarpeita ei ole otettu voimaan tulevaksi teemaksi koko kunnan alueelle. Alueilla, joille rakentaminen keskittyy, teema tulee voimaan. Haja-asutusalueen maankäyttö muodostuu pääasiassa maa- ja metsätalousalusta, joissa rakentaminen ei uhkaa ekologisen verkoston säilymistä. Ekologisen runkoyhteyden sijainti on lisäksi ohjeellinen. Kaavaselostukseen lisätään kuitenkin koko kunnan kattava teemakartta maakunnallisen ekologisen verkoston toteuttamisesta. Yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja viherpalveluiden kanssa pyritään suunnittelemaan ja toteuttamaan toimenpiteitä, jotka turvaavat ja vahvistavat ekologisia yhteyksiä etenkin jo osin rakennetuilla alueilla osana kunnan ilmastojohtamistyytä.

Vesialueen kaavamääräykseen lisätään: *Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suoja- ja suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi.*

Virkistys

Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen -raportti lisätään kaava-aineistoihin.

Maakuntakaavassa Tuomalansuolle merkitty virkistysalue (V), on muutettu hyväksymisvaiheessa maa- ja metsätalousvaltainen alueeksi, jolla on erityistä ulkoilunohjaamistarvetta (MU) ja puolustusvoimien alueeksi (EP). Puolustusvoimien kanssa asiasta on käyty palaveri 31.3.2022 ja sovittu yhteisesti kaavamääräyksestä, jonka mukaan *merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien pysyvässä käytössä oleva alue. Alueella voidaan tarvittaessa rajoittaa yleisön pääsyä. Alueella on virkistyskäyttöä ja luontoarvoja.* Tuomalansuon merkinnän muuttamista on käsitelty ELYn kanssa käydyssä työpalaverissa 17.3., Uudenmaan liiton ja ELYn kanssa käydyissä palaverissa 1.4. ja 7.4.2022 (Huolman, Lumme, Manninen, Suominen). Suurin osa Tuomalansuon maista on yksityisomistuksessa ja maanomistajat ovat muistutuksissaan vastustaneet virkistysaluerakentamista. Kunnalla ei ole valmiuksia lähteä lunastamaan alueita tai maksamaan maanomistajalle korvauksia. Työpalaverissa MU-merkintä nähtiin hyvänä ja maakuntakaavan tavoitteita toteuttavana.

Kulttuuriympäristöt

Merkittään tiedoksi.

Liikenne

Tallinna-tunnelia kuvaava merkintä muutetaan liikenteen yhteystarpeeksi. Merkintä siirretään maakuntakaavan mukaiselle paikalle. Kaavamääräys otetaan maakuntakaavasta, jonka mukaan yhteyden tarkka sijainti tai toteutustapa vaatii tarkempaa selvittämistä. Merkintä mahdollistaa siten niin tunneli- kuin pintaratkaisunkin. Määräykseen on lisätty: *Lisäksi tulee varautua terminaali- ja varikkotoimintoihin sekä liikenneyhteyteen liittyvään tulevaan maankäyttöön.*

Lentorata osoitetaan ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen. Kulloontien varrelle lisätään joukkoliikenteen laatukäytävä j1 -merkintä. Joukkoliikennekäytävä voisi tulevaisuudessa toteutua myös raideyhteytenä. Kaavaselostukseen lisätään Lentoradan yhteys Itärataan.

Metsäkylään, lentoaseman melualueelle, osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemerkintä kuvaa mahdollisuutta maanläjitykseen. Asiaa täsmennetään kaavaselostukseen.

Nukari-Purola mt 15 on merkitty Ruskela - Vanhakylä - Ritasjärvi -osayleiskaavaan, jota Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumo. Voimaan jäävän osakaavan alue merkitään hyväksyttävään yleiskaavaan valkoisena. Tielinjaus on voimassa olevassa osayleiskaavassa merkitty vaihtoehtoisena tai

alustavana linjauksena. Mikäli väylä linjataan Jokelan länsipuolelta, mahdollistaa selvitysalueen (SE) merkintä väylän tarkemman suunnittelun ja toteutuksen sekä ympäröivän maankäytön jatkosuunnittelun. Selvitysalueen päälle ei esitetä muita merkintöjä ja selvitysalueet kuvataan tarkemmin kaavaselostukseen. Myös Ristikytö osoitetaan selvitysalueeksi.

Maakuntakaavassa käytetty tieverkon luokitus on toiminnallinen ja tiet on jaoteltu valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin teihin. Maantieviranomainen on puolestaan tarkastellut väyliensä luokitusta viime vuosina melko tiheästi. Seudun maantieviranomainen on laatinut Uudenmaan ELY-keskuksen merkittävän tieverkon palvelutasoselvityksen 2016. Liikennevirasto on puolestaan laatinut Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet -selvityksen 2018. Sen jälkeen toimintaympäristön on todettu muuttuneen ja ELY-keskus on teettänyt vuonna 2022 valmistuneen Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet 2040, jossa luokitus nojaa pitkälti kunkin väylän liikenteelliseen merkitykseen. Tämä vuoden 2040 tilannetta kuvaava luokittelu osuu tarkasteluvuotensa osalta parhaiten Tuusulan yleiskaavan tavoitevuoteen. Kaavaselostuksen lukua 4.8.2 Liikenneverkko täydennetään tuoreimman Helsingin seudun tieverkon luokitus- ja palvelutasotavoitteet 2040 perusteella:

- Maakunnallisesti merkittävä maantiejakso on kt45 Tuusulan itäväylän liittymästä etelään
- Seudullisen liikenteen kannalta merkittävimmät maantiet ovat kt45 Hyrylässä sekä Hyrylästä pohjoiseen, mt145, mt148 Keravalta Tuusulan itäväylälle, Tuusulan itäväylä välillä mt 148-kt45, mt 139 Vaunukankaalta Nurmijärvelle, Keski-Uudenmaan logistiikan poikkitsayhteys mt 1452 Tuusulassa Jäniksenlinnan-Ruskelan alueella sekä mt 152 jatke (Kehä IV) kt45:sta länteen.

Lahelanorren mahdollinen liittyminen kantatiehen 45 tai Tuusulanjoentien jatkeen mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle tullaan suunnittelemaan yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitystyössä tutkitaan mm. yleiskaavassa esitettyjen paikallisliikenteen yhteistarpeiden toteutusedellytyksiä ja vaikutuksia sekä uusien tiiviiden asuinkortteleiden ja Lahelan monitoimikampuksen (koulun) tarkempaa sijaintia ja rakentamisen määrää. Lahelanorren vaihtoehtotarkasteluja ja liittymiä Tuusulanväylään ja Hämeentiehen tehdään yhetistyössä ELYn kanssa.

Palojoen metsän alueelle osoitetun paikallisen liikenteen yhteistarve kuvataan kaavaselostuksessa. Mahdollinen liittyminen Jokelantiehen suunnitellaan yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Tuusulanjoentien jatkeen tarkemmassa suunnittelussa tarkastellaan ja selvitetään yksityiskohtaisemmin väylän mahdollinen sijoittuminen Ruotsinkylän virkistysalueelle ja kulttuuriympäristöön.

Raskaan liikenteen palvelualueen sijoittamista Tuusulan alueelle on tutkittu, mutta toistaiseksi sen toteutusedellytykset ovat olleet heikot. Yleiskaavatyössä ei ole ollut edellytyksiä varata aluetta kyseiseen käyttöön, mutta valtakunnallisten pääväylien lähialueiden jatkosuunnittelussa tarve on tunnistettu ja pyritään ottamaan huomioon. Liikennealueita, joille palvelualue voitaisiin sijoittaa, ei ole yleiskaavaan merkitty.

Vanhan Tuusulantien varren alueita kantatien 45 käytävässä on lausunnossa esitetty raskaan liikenteen palvelualueen potentiaalisiksi sijoituspaikaksi. Tällaisen palvelualueen toteuttaminen ei esty alueille nyt tehdyllä TP-aluemerkinnällä, eikä kaavamerkintää suunnitella muutettavan. Esille nostetun alueen todellista edellytystä toimia raskaan liikenteen palvelualueen sijoituspaikkana menestyvälle tavalla ei ole toistaiseksi selvitetty. Alue ei ole noussut korostuneesti esiin pääkaupunkiseutua koskeissa raskaan liikenteen palvelualue selvityksissä, joissa pääasiassa on esillä valtatiekäytävät ja niihin tarvittavat palvelu- ja pysäköintialueet. Palvelualue toiminnan sijoittuminen Maantiekylän-Focus-alueen alueelle on hyvin todennäköisesti kytköksissä mt 152:n jatkeen (Kehä IV) toteutumiseen sekä yleisesti ko. väyläkäytävän kehittymiseen, jotta alueelle syntyisi raskaan liikenteen palvelualueelle riittävät toimintaedellytykset ja kysyntä sekä palvelualue olisi seudun ja maakunnan tasolla riittävän saavutettavissa.

Termi kevyt liikenne korvataan sanoilla jalankulku ja pyöräily.

Ilmasto ja energia

Yleisiin määräyksiin lisätään: *Alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida ja edistää mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen.*

Yleiskaavaehdotuksesta II tehtiin arviointi KILVA-työkalulla. Kaavan toteuttamissuunnitelman yhteydessä arvioidaan konsulttityön avulla ennen kaikkea asumisen laajenemisalueet kolmen näkökulman kautta. Arvioitavat näkökulmat ovat: kaavataloudelliset vaikutukset, ilmastoon kohdistuvat vaikutukset ja elinympäristön laatuun kohdistuvat vaikutukset. Arviointi vaikuttaa siihen, mitä yleiskaavan alueita nostetaan kaavoitus suunnitelmaan ja kuinka alueiden suunnittelu ajoitetaan suhteessa toisiinsa.

Tuusulan kunnassa on selvitetty puuston sitoman hiilidioksidin määrä ja kehitystä koko kunnan alueelta yhteistyössä Uudenmaan liiton metsäasiantuntijan kanssa ja Uudenmaan liiton materiaaleja hyödyntäen. Asia lisätään yleiskaavaselostukseen. Tuusulassa hakkuut ylittävät puuston kasvuvauhdin. Vuosina 2015-2019 menetettiin koko kunnan alueella noin 5 % (104 000 tonnia) sidotusta hiilidioksidista. Vuonna 2021 käynnistyneessä Tuusulan ilmastojohtamistyössä etsitään ratkaisuja siihen, miten Tuusula voitaisiin säilyttää mahdollisimman puustoisena.

Ilmastojohtamistyön kehittäminen alkoi Tuusulan kunnassa vuonna 2021. Vuoden 2022 tavoitteet ovat seuraavat:

- Lasketaan kuntaorganisaation päästöt ja määritellään päästöille hiilineutraalisuuteen tähtäävä budjetti
- Päivitetään aluetasojen päästöjen BAU-skenaario ja määritellään hiilineutraalisuuden tavoitevuosi
- Lasketaan kunnan alueen hiilinielut
- Täsmennetään alustava ilmastosuunnitelma ilmasto-ohjelmaksi
- Suoritetaan toimintamallin organisoituminen ja resursointi
- Integroidaan ilmastotyön ohjelmointi kunnan kehityssalkkuun

Tekninen huolto

Teknisen huollon alueen ja kohdemerkinnän lyhyt kuvaus on kaavaselostuksessa. Kaavaselostusta ja -määräystä täydennetään.

Pohjavesialueet

Pohjavesimääräykseen lisätään lause, jonka mukaan asemakaavoissa on huomioitava vedenottamoiden suoja-alueet. Yleiskaavakarttaan lisätään vedenottamoiden vesioikeudelliset suoja-alueet. Lahelanorren pohjoinen yhteystarve siirretään pohjoisemmaksi mahdollisimman kauas vedenottamosta. Alueen asemakaavan laadinta ja tarkemmat selvitykset ovat vireillä.

Pintavedet

Palojoki lisätään tärkeäksi pintavedeksi vesialueen kaavamääräykseen. Joet lisätään vesialueen viivamerkinnällä kaavakarttaan. Vesialueen kaavamääräykseen lisätään: *"Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi".*

Ympäristöhäiriöt ja erityisalueet

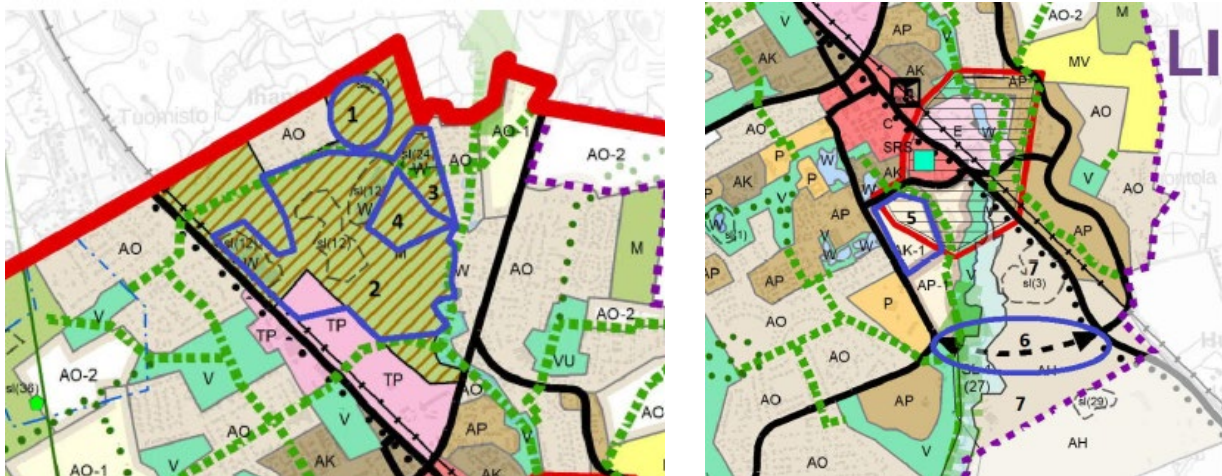
Merkitään tiedoksi.

Toimenpiteet: Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueille näytetään ainoastaan tällä kaavalla voimaan tulevat merkinnät pohjakartan lisäksi. Tehdään kumottavien kohteiden kartta. Sahankulmaan merkitään keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-1). Riihikallioon merkitään keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-2). Kuusi ehdotus II:ssa ollutta arvokasta luontokohdetta poistetaan, koska voimassa oleva oikeusvaikutteinen kaava turvaa luontoarvot yleiskaavaa paremmin. Palojoen metsän suojelualue merkinnän SL-1 (27) alueen läpi

kulkeva liikenteen yhteystarve tarkistetaan siten, että se kiertää luontokohteen etelästä. Palojoen metsän sl(3) -aluetta laajennetaan etelään. SL-1 (21), SL-1 (15) alueita on laajennettu siten, että norot ympäristöineen kytkeytyvät samaan kokonaisuuteen Keravanjoen Natura-alueen kanssa. Lisätään kaavaselostukseen koko kunnan kattava teemakartta ekologisesta verkostosta. Vesialueen kaavamääräykseen lisätään: *Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi. Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen -raportti* lisätään kaava-aineistoihin. Tuomalansuolle merkitty virkistysalue (V), on muutettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityistä ulkoilunohjaamistarvetta (MU) ja puolustusvoimien alueeksi (EP). Tallinna-tunnelia kuvaava merkintä muutetaan liikenteen yhteystarpeeksi, joka mahdollistaa sekä pinta- että tunneliratkaisun. Määräykseen lisätään myös maininta terminaalista. Merkintä siirretään maakuntakaavan mukaiselle paikalle. Lentorata osoitetaan ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen. Kulloontien varrelle lisätty joukkoliikenteen laatukäytävä jl -merkintä. Selostukseen lisätään tekstiä Lentoradan yhteydestä Itärataan. Kaavaselostuksen lukua *"Liikenneverkko"* täydennetään tuoreimman Helsingin seudun tieverkon luokitus- ja palvelutasotavoitteet 2040 perusteella. Palojoen metsän alueelle osoitetun paikallinen liikenteen yhteystarve kuvataan kaavaselostuksessa. Termi kevyt liikenne korvataan sanoilla jalankulku ja pyöräily. Yleisiin määräyksiin lisätään: *"Alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida ja edistää mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen"*. Selvitys puuston sitomasta hiilidioksidin määrästä lisätään kaavaselostukseen. Kaavaselostusta ja -määräystä täydennetään teknisen huollon kohdealueen ET osalta. Pohjavesimääräykseen lisätään lause, jonka mukaan asemakaavoissa on huomioitava vedenottamoiden suoja-alueet. Yleiskaavakarttaan lisätään vedenottamoiden vesioikeudelliset suoja-alueet. Lahelanorren pohjoinen yhteystarve siirretään pohjoisemmaksi mahdollisimman kauas vedenottamosta. Palojoki lisätään tärkeäksi pintavedeksi vesialueen kaavamääräykseen. Joet lisätään vesialueen viivamerkinnällä kaavakarttaan. Vesialueen kaavamääräykseen lisätään: *"Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi"*.

4. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Yleiskaavaehdotus on laadittu pääosin noudattaen hyvää kaavoitustapaa, jollaisen soisi olevan yleisempääkin kuntakaavoja laadittaessa. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin joitakin kohteita, joissa ehdotusta laadittaessa ei ole onnistuttu, ja niiden osalta kaavamerkintöjä on syytä muuttaa (kohteiden kuvaukset alla, kohteet esitetty kaavakartalla vastaavasti numeroituna Liitteessä 1).

1. Metsäaluetta, jolla on EU-direktiivilaji lahohevosen (uhanalaisuusluokka EN – erittäin uhanalainen) esiintymiä, eikä se siksi sovi rakentamiseen (ei edes rakentamisen reservialueeksi). Varaus tulee poistaa, ja muuttaa mielellään SL-varaukseksi.

2. Huomattavia luontoarvoja sisältävä Palojoenpuiston metsäalue, joka luonnonarvojensa vuoksi ei tule kyseeseen rakentamisalueena (ei edes rakentamisen reservialueena), vaan tulisi osoittaa yleiskaavassa mieluiten SL-varauksena tai vähintään virkistysalueena, jolla arvokkaimmat luontokohteet osoitetaan sl-rajauksina. Alueella on runsaasti lehtoja ja erilaisia kosteikoita lammista ja lammikoista reheviin korpiin ja nevoihin, pohjoisosassa luontainen puro, ja itäreunassa Palojoki. Alueen lajistoon kuuluvat mm. lahokaviosammal (EU-luontodirektiivin II-liitteen laji, uhanalaisuusluokka EN - erittäin uhanalainen), liito-orava (EU-luontodirektiivin II- ja IV-liitteiden laji, uhanalaisuusluokka VU - vaarantunut), viitasammakko (EU-luontodirektiivin IV-liitteen laji), sekä sirolampikorento (EU-luontodirektiivin IV-liitteen laji). Nämä muodostavat jo useita lakiesteitäkin alueen rakentamiselle. Alueen eteläosan reheviä korpialueita (katso Liite 3) ei ole lainkaan huomioitu kaavaehdotuksessa. Nämä tulee merkitä kaavaan sl-merkinnällä, jollei niille anneta suoraan SL-merkintää (mikä olisi paras vaihtoehto).

3. Lehtipuuvaltaista lehtoa, rajoittuu länsireunastaan puroon. Ei sovellu luontoarvojensa vuoksi rakentamisalueeksi (ei edes rakentamisen reservialueeksi) ja maaperän rakennettavuuskin on huono; varaus tulee poistaa.

4. Peltoa; ei tiedossa olevia luonnonarvoista johtuvia esteitä rakentamiselle.

5. Kartanonmetsän luoteisosa. Lehtoja ja muita reheviä metsiä, rehevää korpea/metsäluhtaa. Liito-oravametsää. Luonnonarvojensa vuoksi ei sovellu rakentamiseen (liito-orava on myös lakieste rakentamiselle). Alueelle tekeillä olevassa asemakaavassa liito-oravametsä on huomioitu osoittamalla se virkistysalueeksi eikä rakentamiseen, mutta alueen pohjoisosan uhanalaisia korpi-, metsäluhta- ja lehtotyyppisiä edustava osa ei asemakaavassakaan ole toistaiseksi saamassa ansaitsemaansa suojaa. Rakentamisvaraus tulee poistaa niin yleiskaavaehdotuksesta kuin asemakaavaluonnoksesta, ja merkitä kaavaan virkistysalueena (pohjoisosan korpi-, metsäluhta- ja lehtoalue SL varauksena). Tarkempi kuvaus alueesta (osa kohteesta 2, Kartanon metsä) löytyy seuraavasta dokumentista:

[https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/32514.pdf?name=Tuusula_METSOinventoinnin_loppuraportti?name=Tuusulan_kunnan_METSOinventointiin_\(Innofor_Finland_Oy_2011\)](https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/32514.pdf?name=Tuusula_METSOinventoinnin_loppuraportti?name=Tuusulan_kunnan_METSOinventointiin_(Innofor_Finland_Oy_2011))

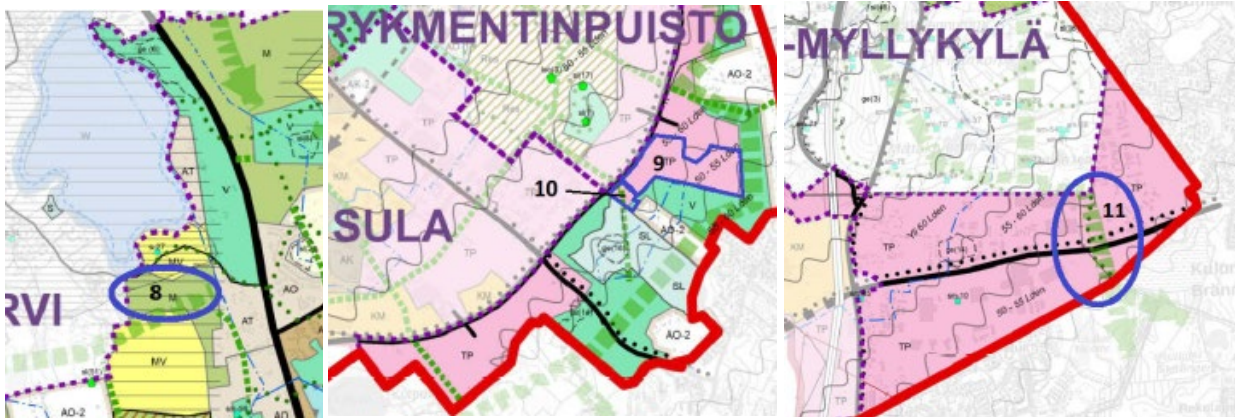
6. Palojoen metsän läpi osoitettu täysin tarpeeton (ja toteutuessaan hyvin tuhoisa) ohjeellinen tielinjavaraus. Tien toteuttaminen tuhoaisi Palojokikanjonin edustavimman tulvametsän sekä arvokkaita kosteikkoja ja lehtoja. Linjaus tulee poistaa yleiskaavasta. Sen sijaan voidaan asemakaavavaiheessa osoittaa Palojoenmetsän läpi 2-3 kevyen liikenteen yhteyttä Palojoen länsipuolelle jo olemassa olevia luontevia reittejä (kts. Liite 2) pitkin. Moottoroidun liikenteen tarpeet toteutuvat enemmän kuin riittävästi nykyisen tieverkon kautta.

7. Ns. Hevoskylän asemakaava-alueella tulee yleiskaavassa osoittaa SL-varauksena koko se (liitteessä 2 punaisella rajattu) lehtojen ja muiden rehevien metsien, kosteikoiden ja pienvesien muodostama kokonaisuus (Palojoen metsä), joka on niin Tuusulan kunnan METSO-selvityksessä (Innofor 2011) kuin Uudenmaan maakuntakaavatyössä todettu suojelunarvoiseksi ja vähintään maakunnallisesti merkittäväksi luontokokonaisuudeksi. Edellä mainitulla luontoalueella esiintyy myös liito-oravaa, eikä se luontoarvojensa vuoksi sovellu rakennuskäyttöön. Tarkempi kuvaus alueesta (kohde 1, Palojoen metsä) löytyy seuraavasta dokumentista:

[https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/32514.pdf?name=Tuusula_METSOinventoinnin_loppuraportti?name=Tuusulan_kunnan_METSOinventointiin_\(Innofor_Finland_Oy_2011\)](https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/32514.pdf?name=Tuusula_METSOinventoinnin_loppuraportti?name=Tuusulan_kunnan_METSOinventointiin_(Innofor_Finland_Oy_2011))

Kaava-aineistoon sisältyvän maastokäyntimuistion https://www.tuusula.fi/attachments/text_editor/37470.pdf?name=Jokelan_hevoskylan_maastokaynnin_muisti_o mukaan vähintään maakunnallisesti arvokkaaksi kahteenkin eri kertaan arvoitetusta luontokokonaisuudesta on maastokäynnillä jostain käsittämättömästä syystä päätetty pudottaa kaavasuojeltavasta kokonaisuudesta pois sen itäisin osa. Tämä osa käsittää yhden laajan ja yhden pienemmän kosteikon suojavyöhykkeineen (molemmilla kosteikoissa viitasammakoesiintymä), runsalahopuustoista METSO I –luokan lehtoa, sekä lahopuustoista lehtomaista kangasta (v. 2011 METSO II, v. 2021 METSO I-II tai METSO I). Muistion mukaan muu osa luontokokonaisuudesta (tästä rajauskartta muistiossa) on sovittu osoitettavaksi SL-varauksena yleiskaavassa. Kuitenkin kaavaehdotuksessa tätä supistettua SL-varausta on edelleen supistettu niin, että se käsittää vain Palojokikanjonin eikä sen itäpuolisia arvokkaita luontoalueita, jotka on kaavaehdotuksessa osoitettu SL-varauksen sijaan rakentamiseen. Uudenmaan lainvoimaisessa maakuntakaavassa (Uusimaa-kaava 2050) https://www.uudenmaanliitto.fi/uudenmaan_liitto/uutishuone/tiedotteet/uusimaakaava_2050_paaosin Voima

[an - suurin osa valituksista hylattiin.37892.blog](https://an-suurin-osa-valituksista-hylattiin.37892.blog) koko arvokas luontokokonaisuus on osoitettu SL-suojeluvarausmerkinnällä (kts. kuva alla). Koska maakuntakaava lain mukaan toimii ohjeena yleiskaavaa laadittaessa tai muutettaessa, tulee koko luontokokonaisuus osoittaa SL-merkinnällä myös yleiskaavassa. Ilman maakuntakaavavaraustakin yhtenäisen arvokkaan luontokokonaisuuden pirstominen ja ottaminen osittain rakentamiskäyttöön olisi perusteetonta. SL-varaus ei estä hevoskylän ratsastuspolkujen sijoittamista sen alueelle – niitä on siellä jo – ja suojeluvarauksen ja maantien väliin jäävä avoin, kaavaehdotuksessa rakentamisalueena esitetty alue soveltuu hevoskylän laidunalueeksi ja/tai hevoskylään liittyvään rakentamiseen.

8. Edustava metsä- ja pensaikkoluhta- ja korpialue tulisi esittää yleiskaavassa SL-varauksena.

9. Rakentamisvaraus tulee poistaa luonnonsuojelullisesti arvokkaiden suoalueiden päältä ja korvata asianmukaisella, suot säilyttävällä kaavamerkinnällä.

10. Alue koostuu luonnontilaisen ja arvokkaan Harminsuon suojelemattomasta osasta sekä luonnontilaisen kaltaisesta iäkkästä metsästä, eikä luonnonsuojelunsa vuoksi soveltu rakentamisalueeksi. Alue tulee esittää yleiskaavassa SL-varauksena.

11. Tärkeä maakunnallisen tason ekologinen yhteys on syytä esittää yleiskaavassa viheraluevarauksena, eikä vain viheryhteystarpeen merkinnällä.

Vastine:

- Kohde 1. Palojoenpuiston lahokaviosammalrajaukset: Palojoenpuiston lahokaviosammaleiintymät sisältyvät rajaukseen sl (12).
- Kohde 2. Palojoenpuiston luontoarvoja on huomioitu sl (12) rajauksella. Alueella on ollut vireillä Palojoenpuiston asemakaava, mutta asemakaava ei ole valtuuston hyväksymässä kaavoitussuunnitelmassa 2022-2025.
- Kohde 3. Palojoenpuiston itäosan lehtoalue: Alueella on ollut vireillä Palojoenpuiston asemakaava. Alustavan kaavaehdotuksen mukaan alue olisi jäämässä rakentamisen ulkopuolelle. Asemakaavatyö ei ole kuitenkaan enää valtuuston hyväksymässä kaavoitussuunnitelmassa 2022-2025.
- Kohde 5. Kartanon metsä. Luontoselvityksessä Faunatica 2018 maakunnallisesti arvokas lehtoalue rajataan sl-merkinnällä. Alueelle laaditaan parhaillaan Vanutehtaan asemakaavamuutosta, jossa luontoarvot yhteensovitetaan muun maankäytön kanssa.
- Kohde 6 ja 7 - SL-1 (27). Palojoen metsän suojelualuemerkinnän SL-1 (27) alueen läpi kulkeva liikenteen yhteystarve tarkistetaan siten, että se kiertää luontokohteen etelästä. SL-1 (27) -rajaus säilytetään sellaisenaan, koska ranta-alue on kohteen arvokkain osa. Palojoen metsän alueella turvataan maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen laajentamalla sl-3 -aluetta etelään päin. Maastokäynnin (14.6.2019, Faunatica Oy: tutkimussuunnittelija Elina Manninen, Enviro Oy: Esa Lammi, Pekka Routasuo, Tuusulan kunta: kaavoituspäällikkö Pia Sjöroos, yleiskaavasuunnittelija Henna Lindström, kaavasuunnittelija Jenni Aalto, kaavasuunnittelija Terhi Wermundsen, Uudenmaan ELY-keskus: johtava asiantuntija Ilpo Huolman, Uudenmaan liitto: Silja Aalto, Mariikka Manninen) perusteella havaittiin arvokkaimman kohteen sijoittuvan Palojokivarteen, joka on merkitty kaavaan uudeksi perustettavaksi luonnonsuojelualueeksi. Kohteen itäosien todettiin olevan luontoarvoltaan vähäisempiä, joten niiden sijainti osoitetaan sl-merkintänä maakuntakaavan

rajauksen mukaisesti. Rajaus on liitetty pohjoispuolella oleviin lampiin merkinnällä sl (3), joten rajaus on nyt laajempi kuin maakuntakaavassa. Kaavaselostukseen kuvataan asia tarkemmin.

- Kohde 8. Kirjokallion kosteikko on keinokosteikko, jota hoidetaan KUVESin laatiman kunnostus- ja hoitosuunnitelman mukaisesti, joten kohdetta ei ole merkitty arvokkaaksi luontokohteeksi. Kohteesta pyydettiin myös luontoselvittäjän (Enviro Oy) arvio. Sen mukaan alueen ojitus ja sinne tehdyt kaivannot ovat tuhonneet luontoarvot eli uhanalaiset nevakorvet ja saranevat.
- Kohde 9. ja 10. Itäväylän ympäristöä kehitetään työpaikkojen ja teollisuuden alueena lentomelun ja Itäväylän logistiikkayhteyden vuoksi. Etelä-Tuusulan työpaikkavaranto on merkittävästi pienempi kysyntään nähden. Aluerajauksesta 9 Itäväylän varrella ja lounaisosa alueesta 10 on jo lainvoimaisessa asemakaavassa merkitty maantialueeksi (LT)- ja Teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueeksi (T-16). Environ tekemässä Tuusulan Sikokallion alueen luontoselvityksessä (2017) alueelta 10 ei löytynyt luontoarvoja. Alueelta on tilattu uusi luontoselvitys liittyen vireillä olevaan Rykmentinportti I -asemakaavaan. Rykmentinportti I asemakaavassa ratkaistaan tarkemmin uusien luontoarvojen, virkistystarpeiden, teollisuuskortteleiden ja asumisen yhteensovittaminen.
- Kohde 11. Maakunnallinen ekologinen yhteys Kulomäentien työpaikka-alueella on ratkaisu asemakaavoissa. Asemakaavat ohjaavat alueen rakentamista ja yleiskaavan mittakaavan vuoksi alueelle on harkittu riittävän ekologinen yhteystarvemerkinä, joka kuvaa ennen kaikkea eläinten liikkumisväyliä, jotka tulee jättää riittävän leveiksi eikä tukkia rakentamisella. Kulomäentien työpaikka-alueen asemakaavassa alueelle on merkitty suojaviheraluetta (EV) ja laajasti Kulokukkulan alue VU-merkinnällä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi. Kulomäentien työpaikka-alue II asemakaavassa on Vantaan rajalle osoitettu kolmion muotoinen alue, jonka alueelle ei saa rakentaa eläinten liikkumista estäviä rakennelmia. Kulomäentie pohjoispuolella merkintä jatkuu lähivirkistysalueena (VL) Jääkukkapuistoon ja Metsäntutkimuslaitoksen metsiin, Mätäksen ulkoilualueille.

Toimenpiteet: Maakunnallisesti arvokas Kartanon metsän lehtoalue rajataan sl-merkinnällä. Palojoen metsän suojelualuemerkin SL-1 (27) alueen läpi kulkeva liikenteen yhteystarve tarkistetaan siten, että se kiertää luontokohteen etelästä. Palojoen metsän alueella turvataan maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen laajentamalla sl-3 -aluetta etelään päin.

5. Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Sivistyksen lautakuntien yhteisenä lausuntona kasvatus- ja sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja vapaalautakunta toteavat seuraavaa:

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan lausunto vuodelta 2019 on edelleen tarkoituksenmukainen, ja tuo esille olennaisia piirteitä yleiskaavan merkityksestä kunnalle:

- Yleiskaava mahdollistaa Tuusulan kasvun yhtenäisemmäksi kunnaksi. Yleiskaavalla ohjataan kaava-alueen käyttöä yleispiirteisesti määrittelemällä ja sovittamalla yhteen esimerkiksi asuin- ja virkistysalueiden, työpaikkojen, palvelujen ja liikenneväylien sijainti. Tuusulan yleiskaava koskee koko kuntaa oikeusvaikutteisena.
- Tuusulassa on käynnissä myös laaja palveluverkkojen kehittämistyö seuraavan kymmenen vuoden aikana, joten näemme yleiskaavan saamisen Tuusulaan tärkeänä. Näemme hyvänä, että kaavatyön lisäksi on laadittu Kulttuuriympäristö- ja rakennuskantaselvitystä, johon on määritelty kulttuurimaiseman kannalta merkittävimmät alueet sekä erityisesti kiinnitetty huomiota arvokkaisiin luontokohteisiin. Yleiskaavan tärkeänä tavoitteena on turvata riittävät alueet virkistykseen ja hyvinvointiin.
- Kulttuurimaisemien ja arvokkaiden luontokohteiden vaaliminen on keskeistä tuleville sukupolville. Palveluverkon tonttien valitsemisessa on tärkeää huomioida tämä. Kevyenliikenteen väylien rakentaminen ja joukkoliikenteen kehittäminen lisää sujuvaa kulkemista ja mahdollistavat oman auton käytön vähentämistä. Rakentamisen tiivistäminen jo rakennetuille alueille mahdollistaa nykyisten palveluiden kasvamisen ja kehittämisen sekä saavutettavuuden.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastaus vuodelta 2019 (22.5.2019) on vieläkin relevantti, mutta edelleen huomioimme, että

- Tuusulan vetovoimatekijöinä on luonto, ympäristö ja kulttuurihistoria. Niiden huomioon ottaminen ja säilyttäminen ovat merkityksellisiä Tuusulan kuntakuvalle.
- Focus-alueella on merkittäviä muinaismuistoalueita. Alueen rakentamisen edellytyksenä tulee olla alueen tarkempi tutkiminen. Alueellinen vastuumuseo lausuneen asiasta tämän lisäksi painokkaasti.
- Maisemapellot ja peltoalueet ovat tärkeä ja keskeinen osa Tuusulan kulttuurimaisemaa. Niiden säilymiseen maisemassa tulee kiinnittää huomiota.
- Kaavassa mainitaan Rantatien alueen ja maiseman umpeen kasvaminen. On tärkeää huomioida, että myös alueen vahvalla rakentamisella on vaikutusta alueen yleisilmeeseen.
- Tuusulanjoentien jatkeen sijoittumista Tuusulanjoen maisemaan tulee tarkastella uudelleen. Emme kannata tämän toteuttamista.
- Kuntalaisten ulkoilun ja virkistykseen tarpeet ja luontoliikuntakohteiden käyttö ovat kasvaneet viime vuosina valtavasti. Osa nykyisistä ja seutukunnallisesti merkittävistä kunnan virkistyspalveluista tulee korvata uusilla, mikäli alueita otetaan muuhun käyttöön. Kunnan tulee osoittaa yleiskaavassa lisää virkistysalueita kaikkiin kuntakeskuksissa.

Edellisten lausuntojen lisäksi sivistyksen lautakunnat toteavat että, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kannalta on tärkeää, että liikkuminen alueelta toiselle suunnitellaan helpoksi ja turvallisesti varmistamalla toimiva kevyenliikenteen verkosto. Koulujen ja päiväkotien lähistölle olisi hyvä jäädä viheralueita ja metsiä, joissa tavoitteena olevaa ulkona oppimista ja luontopedagogiikkaa voidaan helposti toteuttaa.

Urheilukeskuksen ja sen alueen reittien kehittäminen on tärkeää myös koulujen näkökulmasta, koska Monion ja Rykmentinpuiston oppilaitosten liikunnan opettaminen tukeutuu urheilukeskukseen. HSL tarjoaa muillekin kouluille mahdollisuuksia käyttää aluetta, minkä vuoksi sitä ei tulisi rakentaa ihan täyteen vaan varmistaa rakentamisen, vapaa-ajan ja viheralueiden tasapaino myös tulevana vuosina.

Riihikallion kampuksen valmistuessa koulussa on tilaa kasvattaa oppilasmääriä. Tästä näkökulmasta Riihikallion alueen perheille suunnattu asuntotuotanto on toivottavaa.

Jokelan alueella sujuvat ja turvalliset reitit erityisesti kevyenliikenteenväylinä radan puolelta toiselle ovat tärkeitä, jotta voimme ohjata oppilaita paremmin koulusta toiseen alueiden kasvaessa eri tahtiin.

Vastine: Focus-alueelle jää voimaan Focus osayleiskaava, joka ohjaa alueen tarkempaa maankäyttöä. Alueella on asemakaavoja jo vireillä. Keski-Uudenmaan vastuumuseo on lausunut, että paria kohdetta lukuun ottamatta muinaisjäännekohteet on hyvin huomioitu Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa. Puuttuvista kohteista mikään ei sijoitu Focus-alueelle.

Maisemapellot ja viljelymaisemat on merkitty yleiskaavaan kumottavien osayleiskaavojen laajuudelta. Rantatie ympäristöineen on valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, joka on merkitty kaavaan. Kaavamääräyksen mukaan *”Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja suunnittelussa on otettava huomioon alueen kuulumisen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön ja varmistettava kaupunkikuvallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Alueeseen sisältyvien yksittäisten rakennettujen kohteiden suojele ratkaistaan asemakaavalla. Suunnittelun yhteydessä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta”*. Alue on asemakaavoitettu ja asemakaava ohjaa rakentamista. Yleiskaava on ohjeena muutettaessa asemakaavaa. Alueelle on laadittu maisemanhoitosuunnitelmaa, työ on loppusuoralla ja se tulee ohjaamaan alueen tarkempaa suunnittelua.

Tuusulanjoentien jatke -yhteys on päätetty lisätä yleiskaavaehdotukseen II kaavoituslautakunnan kokouksessa esitettäessä kunnanhallitukselle kaavaehdotuksen nähtävällepanoa. Yleiskaavan liikenneselvitysten mukaan Tuusulanjoentien jatkeen liikenteelliset hyödyt jäävät alhaisemmiksi kuin liikenteen suuntautumisen osalta pitkälti samaa liikkumistarvetta palvelevan Maisalantien parantamisen hyödyt. Tuusulanjoentie on merkitty paikallisen liikenteen yhteystarpeena ja väylällä

arvioidaan olevan ensisijaisesti merkitystä paikallista maankäyttöä palvelevana väylänä. Tätä taustaa vasten väylän kannattava toteutus on kytköksissä paikallisen maankäytön toteutumiseen.

Yleiskaavassa osoitetaan pyöräilyn runkoverkko ja laatukäytävä. Viheryhteystarpeet voivat toteutua puistoina tai esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn yhteyksinä. Yleiskaavan mittakaavan ja yleispiirteisyyden vuoksi kaikkia yhteyksiä tai esimerkiksi lähimetsiä ei osoiteta - nämä sisältyvät esimerkiksi asumisen aluevarauksiin ja tarkentuvat asemakaavatyössä.

Urheilukeskuksen läheisyydessä on vireillä Puistokylän asemakaavatyö. Työtä ohjaa Rykmentinpuiston osayleiskaava, jota nyt laadittava Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa. Asemakaavatyössä on tarkasteltu erilaisia vaihtoehtoja asumisen tehokkuuden ja asumisen kortteleiden sijoittumisen mukaan.

Riihikallion ympäristöön on merkitty asumisen laajenemisalueita. Yleiskaava ei ohjaa huoneistotyyppijakaamaa. Alueen tarkempi ohjaus tulee asemakaavan tai esimerkiksi tontinluovutuksen kautta. Kunnassa on valmisteilla asuntopoliittinen ohjelma. Ohjelma voi jatkossa linjata huoneistokokoja.

Pääradan kanssa risteävän väyläverkon osalta Tuusulan kunta on aloittanut yleiskaavaan merkityn ja asemakaavan mukaisen Blennerintien katualikulusiltojen suunnittelun pääradan sekä Jokelantien maantiealueen ali. Kadun toteutuessa se samalla tarjoaa yhden uuden jalankulun ja pyöräilyn reitin eritasossa radan ja Jokelantien puolelta toiselle. Olemassa oleviin muihin rata-alikulkuihin yleiskaavaratkaisu ei suoraan vaikuta.

6. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Sivistyksen lautakuntien yhteisenä lausuntona kasvatus- ja sivistyslautakunta ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteavat seuraavaa:

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan lausunto vuodelta 2019 on edelleen tarkoituksenmukainen, ja tuo esille olennaisia piirteitä yleiskaavan merkityksestä kunnalle:

- Yleiskaava mahdollistaa Tuusulan kasvun yhtenäisemmäksi kunnaksi. Yleiskaavalla ohjataan kaava-alueen käyttöä yleispiirteisesti määrittelemällä ja sovittamalla yhteen esimerkiksi asuin- ja virkistysalueiden, työpaikkojen, palvelujen ja liikenneväylien sijainti. Tuusulan yleiskaava koskee koko kuntaa oikeusvaikutteisena.
- Tuusulassa on käynnissä myös laaja palveluverkkojen kehittämistyö seuraavan kymmenen vuoden aikana, joten näemme yleiskaavan saamisen Tuusulaan tärkeänä. Näemme hyvänä, että kaavatyön lisäksi on laadittu Kulttuuriympäristö- ja rakennuskantaselvitystä, johon on määritelty kulttuurimaiseman kannalta merkittävimmät alueet sekä erityisesti kiinnitetty huomiota arvokkaisiin luontokohteisiin. Yleiskaavan tärkeänä tavoitteena on turvata riittävät alueet virkistykseen ja hyvinvointiin.
- Kulttuurimaisemien ja arvokkaiden luontokohteiden vaaliminen on keskeistä tuleville sukupolville. Palveluverkon tonttien valitsemisessa on tärkeää huomioida tämä. Kevyenliikenteen väylien rakentaminen ja joukkoliikenteen kehittäminen lisää sujuvaa kulkemista ja mahdollistavat oman auton käytön vähentämistä. Rakentamisen tiivistäminen jo rakennetuille alueille mahdollistaa nykyisten palveluiden kasvamisen ja kehittämisen sekä saavutettavuuden.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan vastaus vuodelta 2019 (22.5.2019) on vieläkin relevantti, mutta edelleen huomioimme, että

- Tuusulan vetovoimatekijöinä on luonto, ympäristö ja kulttuurihistoria. Niiden huomioon ottaminen ja säilyttäminen ovat merkityksellisiä Tuusulan kuntakuvalle.

- Focus-alueella on merkittäviä muinaismuistoalueita. Alueen rakentamisen edellytyksenä tulee olla alueen tarkempi tutkiminen. Alueellinen vastuumuseo lausuneesi asiasta tämän lisäksi painokkaasti.
- Maisemapellot ja peltoalueet ovat tärkeä ja keskeinen osa Tuusulan kulttuurimaisemaa. Niiden säilymiseen maisemassa tulee kiinnittää huomiota.
- Kaavassa mainitaan Rantatien alueen ja maiseman umpeen kasvaminen. On tärkeää huomioida, että myös alueen vahvalla rakentamisella on vaikutusta alueen yleisilmeeseen.
- Tuusulanjoentien jatkeen sijoittumista Tuusulanjoen maisemaan tulee tarkastella uudelleen. Emme kannata tämän toteuttamista.
- Kuntalaisten ulkoilun ja virkistykseen tarpeet ja luontoliikuntakohteiden käyttö ovat kasvaneet viime vuosina valtavasti. Osa nykyisistä ja seutukunnallisesti merkittävistä kunnan virkistyspalveluista tulee korvata uusilla, mikäli alueita otetaan muuhun käyttöön. Kunnan tulee osoittaa yleiskaavassa lisää virkistysalueita kaikkiin kuntakeskuksissa.

Edellisten lausuntojen lisäksi sivistyksen lautakunnat toteavat että, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kannalta on tärkeää, että liikkuminen alueelta toiselle suunnitellaan helpoksi ja turvallisesti varmistamalla toimiva kevyenliikenteen verkosto. Koulujen ja päiväkotien lähistölle olisi hyvä jättää viheralueita ja metsiä, joissa tavoitteena olevaa ulkona oppimista ja luontopedagogiikkaa voidaan helposti toteuttaa.

Urheilukeskuksen ja sen alueen reittien kehittäminen on tärkeää myös koulujen näkökulmasta, koska Monion ja Rykmentinpuiston oppilaitosten liikunnan opettaminen tukeutuu urheilukeskukseen. HSL tarjoaa muillekin kouluille mahdollisuuksia käyttää aluetta, minkä vuoksi sitä ei tulisi rakentaa ihan täyteen vaan varmistaa rakentamisen, vapaa-ajan ja viheralueiden tasapaino myös tulevina vuosina.

Riihikallion kampuksen valmistuessa koulussa on tilaa kasvattaa oppilasmääriä. Tästä näkökulmasta Riihikallion alueen perheille suunnattu asuntotuotanto on toivottavaa.

Jokelan alueella sujuvat ja turvalliset reitit erityisesti kevyenliikenteenväylinä radan puolelta toiselle ovat tärkeitä, jotta voimme ohjata oppilaita paremmin koulusta toiseen alueiden kasvaessa eri tahtiin.

Vastine: Focus-alueelle jää voimaan Focus osayleiskaava, joka ohjaa alueen tarkempaa maankäyttöä. Alueella on asemakaavoja jo vireillä. Keski-Uudenmaan vastuumuseo on lausunut, että paria kohdetta lukuun ottamatta muinaisjäänökset on hyvin huomioitu Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa. Puuttuvista kohteista mikään ei sijoitu Focus-alueelle.

Maisemapellot ja viljelymaisemat on merkitty yleiskaavaan kumottavien osayleiskaavojen laajuudelta. Rantatie ympäristöineen on valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, joka on merkitty kaavaan. Kaavamääräyksen mukaan *”Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja suunnittelussa on otettava huomioon alueen kuulumisen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön ja varmistettava kaupunkikuvallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Alueeseen sisältyvien yksittäisten rakennettujen kohteiden suojelu ratkaistaan asemakaavalla. Suunnittelun yhteydessä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta”*. Alue on asemakaavoitettu ja asemakaava ohjaa rakentamista. Yleiskaava on ohjeena muutettaessa asemakaavaa. Alueelle on laadittu maisemanhoitosuunnitelmaa, työ on loppusuoralla ja se tulee ohjaamaan alueen tarkempaa suunnittelua.

Tuusulanjoentien jatke -yhteys on päätetty lisätä yleiskaavaehdotukseen II kaavoituslautakunnan kokouksessa esitettäessä kunnanhallitukselle kaavaehdotuksen nähtävällepanoa. Yleiskaavan liikenneselvitysten mukaan Tuusulanjoentien jatkeen liikenteelliset hyödyt jäävät alhaisemmiksi kuin liikenteen suuntautumisen osalta pitkälti samaa liikkumistarvetta palvelevan Maisalantien parantamisen hyödyt. Tuusulanjoentie on merkitty paikallisen liikenteen yhteystarpeena ja väylällä arvioidaan olevan ensisijaisesti merkitystä paikallista maankäyttöä palvelevana väylänä. Tätä taustaa vasten väylän kannattava toteutus on kytköksissä paikallisen maankäytön toteutumiseen.

Yleiskaavassa osoitetaan pyöräilyn runkoverkko ja laatukäytävä. Viheryhteystarpeet voivat toteutua puistoina tai esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn yhteyksinä. Yleiskaavan mittakaavan ja

yleispiirteisyyden vuoksi kaikkia yhteyksiä tai esimerkiksi lähimetsiä ei osoiteta - nämä sisältyvät esimerkiksi asumisen aluevarauksiin ja tarkentuvat asemakaavatyössä.

Urheilukeskuksen läheisyydessä on vireillä Puistokylän asemakaavatyö. Työtä ohjaa Rykmentinpuiston osayleiskaava, jota nyt laadittava Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa. Asemakaavatyössä on tarkasteltu erilaisia vaihtoehtoja asumisen tehokkuuden ja asumisen kortteleiden sijoittumisen mukaan.

Riihikallion ympäristöön on merkitty asumisen laajenemisaalueita. Yleiskaava ei ohjaa huoneistotyyppijakaamaa. Alueen tarkempi ohjaus tulee asemakaavan tai esimerkiksi tontinluovutuksen kautta. Kunnassa on valmisteilla asuntopoliittinen ohjelma. Ohjelma voi jatkossa linjata huoneistokokoja.

Pääradan kanssa risteävän väyläverkon osalta Tuusulan kunta on aloittanut yleiskaavaan merkityn ja asemakaavan mukaisen Blennerintien katualikulusiltojen suunnittelun pääradan sekä Jokelantien maantiealueen ali. Kadun toteutuessa se samalla tarjoaa yhden uuden jalankulun ja pyöräilyn reitin eritasossa radan ja Jokelantien puolelta toiselle. Olemassa oleviin muihin rata-alikulkuihin yleiskaavaratkaisu ei suoraan vaikuta.

7. Keravan kaupunki

Keravan kaupunki pitää Tuusulan yleiskaavaa huolellisesti laadittuna ja se antaa hyvät lähtökohdat Tuusulan kehittämiselle seuraavien vuosikymmenten ajaksi.

Keravan aikaisemmasta kaavavaiheesta antama lausunto on huomioitu ja perusteltu riittävässä määrin.

Keravan kaupunki pitää hyvänä, että Tuusula kehittää omaa yhdyskuntarakennettaan Savion ja Kanniston alueiden sekä Pursutien länsipuolelle sijoittuvilla AO-2-alueella. Kaavamerkintä mahdollistaa yhdyskuntarakenteen eheyden rajan molemmin puolin ja se tuo Tuusulan puoleisille asukkaille tarvittavan infrastruktuurin ja palvelut. Alueiden asemakaavoituksen yhteydessä on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei autoliikenne ohjautu Keravan pienille kaduille. Keravan kaupunki haluaa olla mukana asuinalueiden jatkosuunnittelussa.

Keravan kaupunki katsoo, että Keravan uuden viherkaavan tavoitteet toteutuvat pääosin hyvin Tuusulan yleiskaavaehdotuksen ratkaisuilla. Keravan viherkaavassa todetut ekologiset yhteystarpeet pääsevät liittymään rajalla, Tuusulan puolella sijaitseviin ekologiin- ja viheryhteystarpeisiin hyvin. Tuusulan yleiskaavassa tulee huomioida myös Keravan viherkaavan ylikunnalliset virkistysyhteydet niin kävelylle kuin pyöräille.

Keravan kaupungin mielestä Ristikydön reservimerkinnän alle ei tule lisätä maa- ja metsätalosaluumerkintää, koska se viestii alueen hitaammasta kehittämisestä. Keravan kaupunki vaatii, että Tuusulan yleiskaavassa 2040 Ristikydön seisake siirretään etelämpään, lähemmäs Keravan ja Tuusulan rajaa. Väyläviraston kanssa tehdyissä selvityksissä on todettu, että Kytömaan seisakkeen toteuttaminen Keravan puolelle on ratateknisesti ja liikenteellisesti erittäin haastavaa ja jatkosuunnittelusuositukseksi on todettu, että seisake tulisi yhdistää Ristikydön seisakkeen kanssa ja suunnitella Tuusulan puolelle, mutta mahdollisimman etelään. Tätä tukee myös se, että Kytömaan, Ristikydön ja Ainolan seisakkeet sijoittuisivat hyvin lähelle toisiaan. Junaliikenteen operoinnin kannalta tiheä asemaväli pidentäisi liikaa matka-aikoja ja siten heikentäisi junaliikenteen kilpailukykyä.

Ristikydön alueen katuyhteys tulee järjestää maantielle 140 Tuusulan puolelta. Keravan pohjoisen eritasoliittymän toteuttaminen moottoritielle on edellytys Ristikydön alueen avaamiselle. Tämä myös siksi, että vaihtoehtoinen reitti liikenteelle olisi mt 140 pitkin mt 148:lle ja Keravan eteläisestä liittymästä moottoritielle. Mt 140/mt 148 risteyksen kapasiteetti ei kuitenkaan riitä Ristikydön tuottamalle liikenteen kasvulle, eikä kapasiteettia ole mahdollista lisätä kohtuullisilla toimenpiteillä. Keravan kaupunki haluaa olla vahvasti mukana Ristikydön jatkosuunnittelussa.

Keravan kaupunki pitää edelleen hyvänä, että Tuusula on kaavatyössään huomioinut Kehä IV:n kehittämisen. Yhteys mahdollistaa sen, että raskaan liikenteen määrä vähenee tulevaisuudessa maantiellä 148. Lisäksi yhteys on tärkeä kansallisen huoltovarmuuden kannalta.

Vastine: Tuusulan kunnan tavoite on tehdä Keravan kanssa tiivistä yhteistyötä raja-alueilla ja näin parantaa asukkaiden arkea kestävästi liikkumisen, virkistykseen ja palvelujen saatavuuden näkökulmasta. Raja-alueilla vireillä olevissa kaavatyöissä ja yleissuunnitelmissa yhteistyötä on tehty ja tullaan tekemään jatkossakin Keravan kanssa (Osallistuva metsäsuunnittelu, Rykmentinportti I).

Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Alueen osayleiskaavan laatiminen (Tuomala III, osayleiskaavan tarkistaminen) on Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa ajoitettu III-luokan hankkeeksi, joka on tavoitteena saada valmisteltavaksi viisivuotisen suunnittelujakson loppupuolella. Osayleiskaavan yhteydessä tutkitaan Ristikydön asemavaruksen sijoittuminen ja alueen liittäminen pääliikenneväyliin. Selvitysalueen päälle ei esitetä muita kaavamerkintöjä. Selvitysalueet kuvataan kaavaselostuksessa.

Toimenpiteet: Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Selvitysalueen päälle ei esitetä muita kaavamerkintöjä. Selvitysalueet kuvataan kaavaselostuksessa.

8. Suomen metsäkeskus

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Tuusulan yleiskaava 2040- ehdotuksesta. Metsäkeskus tarkastelee yleiskaavaa metsälain valvonnan ja kestävästi metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta.

Valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaava-alueilla vain maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla. Näillä alueilla sovelletaan mm. myös luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädyksiä.

Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkättöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävästi metsätalouden määrääkaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista.

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästi hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Yleisiä huomioita

Yleiskaavaratkaisu on Suomen metsäkeskuksen mukaan metsätalouden harjoittamisen näkökulmasta erittäin haastava. Useiden samaan aikaan päällekkäin sovellettavien kaavojen osalta on haastavaa tulkita esimerkiksi, sovelletaanko alueella metsälakia ja minkä kaavan määräyksiä kulloinkin sovelletaan. Tämä vaikeuttaa Metsäkeskuksen viranomaistyön tekemistä alueella merkittävästi. Metsätalouden kannalta erityisiä haasteita tuottavat alueet, joilla voimassa olevaa yleiskaavaa ei kumota, mutta sen päälle asetetaan uusia merkintöjä, kuten SL-, SL-1, sl- luo-, ja ge-.

Kaavamerkinnät ja -määräykset eivät ole Suomen metsäkeskuksen mukaan selkeitä ja niiden oikeusvaikutukset jäävät niin viranomaisille kuin maanomistajille epäselviksi. Ympäristöministeriön julkaisussa Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset, opas 11 todetaan, että ”Kaavamääräysten tulee olla selkeitä ja yksiselitteisiä, mielellään lyhyitä, mutta ennen kaikkea ymmärrettäviä. Muidenkin kuin kaavoituksen asiantuntijoiden on voitava saada selville, mitä oikeuksia ja velvoitteita merkinnöistä ja määräyksistä seuraa.”

Samassa oppaassa on kerrottu myös kaavamerkintöjen ja -määräysten osoittamisesta kaavakartan yhteydessä. Oppaassa ohjeistetaan, miten kaavamerkinnän kuvaus ja määräykset tulisi esittää. Määräykset tulisi jaotella niiden oikeusvaikutuksen mukaan suunnittelu-, rakentamis-, ja suojelumääräyksiin. Kaavamerkintöjen selityksistä ei selviä, mistä määräyksestä on kyse. Metsäkeskuksen mukaan selkeä tapa esittää esimerkiksi suojelumääräys olisi esittää se seuraavasti:

Suojelumääräys: Tämä toimenpide on kielletty.

Kun merkinnällä on tarkoitus ohjata vain hajarakentamista, on tämä tuotava esille. Jos maa- ja metsätalousvaltaisien alueiden päälle asetettavilla kaavamerkinnöillä ei ole vaikutuksia metsätalouden harjoittamiselle eikä niillä ohjata rakentamista niitä ei tule kaavakartalla esittää.

Mikäli yleiskaavan maa- ja metsätalousvaltaisille (Kaikki M-alkuiset alueet ja ”valkoinen alue”) alueille esitetään päällekkäisiä kaavamerkintöjä, on näiden vaikutus metsätalouden harjoittamiselle avattava esimerkiksi kaavaselostuksessa.

Vastineessanne yleiskaavaehdotuksesta antamaamme lausuntoon totesitte, että maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa metsälakikohteiden selvittämistä kaavoituksen yhteydessä ja esittämistä kaavakartalla. Suomen metsäkeskuksessa olemme kiinnostuneita kuulemaan mihin pykälään viittaatte vastauksellanne.

Suomen metsäkeskus näkee erikoisena kaavaratkaisuna, että kaavassa esitetään kaavamerkintöjä alueelle, jolle ei kohdistu maankäytön muutospainetta. Lisäksi haasteita tuo päällekkäin voimassa olevat yleiskaavat. Kaavakartan tulisi näkemyksemme olla riittävän selkeä, että siitä voidaan tulkita, sovelletaanko esimerkiksi alueella metsälakia vai ei.

Suomen metsäkeskus lausuu, että kaavamerkintöjen kuvauksia ja määräyksiä tulee selkeyttää.

Suomen metsäkeskus lausuu, että kaavan materiaaleissa täytyy riittävän selvästi esittää, mikä on tietyllä alueella kulloinkin sovellettava kaava ja minkä kaavan kaavamääräyksiä tulee noudattaa.

Tuusulan yleiskaava 2040 kumoaa edelleen voimaanjäävistä osayleiskaavoista aikaisemmat luontoarvoja kuvaavat merkinnät. Suomen metsäkeskus näkee päällekkäisten kaavamerkintöjen kumoamisen hyvänä. Kuitenkaan kaavakartoillekaan ei tule jättää merkintöjä, jotka eivät ole voimassa.

Jäämme kuitenkin pohtimaan, onko kaavan osittainen kumoaminen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen tapa toimia. Yleiskaavan päivittämistä kaavamuutoksella on pohdittu maisematyöluvan osalta Tapio oy:n ja Suomen metsäkeskuksen Metsät ja kaavoitus -hakkeen (Matila ym. 2018) yhteydessä tehdyssä lainsäädännöllisessä selvityksessä. Selvityksessä todetaan, että ” Yleiskaavan muuttamiseen ryhdyttäessä kunnan tulee arvioida yleiskaavan MRL 39 § mukaisten sisältövaatimusten täyttyminen kaikilta osin.” Täytyvätkö nämä vaatimukset nyt tehtävän uudistustyön yhteydessä? Jos sisältövaatimusten arviointityöhön vanhojen kaavojen osalta ryhdytään, Suomen metsäkeskus esittää, että voimaanjäävien kaavojen osalta muutetaan myös M-alueiden maisematyölupavaatimus nykyisen MRL 128 § mukaiseksi. Eli M-alueilta poistetaan maisematyölupavaatimus puunkaatoon.

Maa- ja metsätalousalueet, M, M-1, MA ja MV

Kaavamerkinnät ovat Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan selkeitä.

Virkistykseen osoitetut alueet, V, VR

Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan virkistysaluemerkinnällä tulisi esittää vain kunnan omistuksessa olevia alueita tai alueita, jotka kunnalla on tarkoitus lunastaa kunnan virkistyskäyttötarpeisiin. V ja VR alueille esitetään maisematyölupavaatimusta puunkaatoon. Näkemyksemme mukaan alueen metsien käyttöä olisi tarkoituksenmukaisempaa ohjata alueiden virkistyskäyttösuunnitelmalla. Tuusulan yleiskaavan astuessa voimaan joutuu kunta hakemaan myös omissa metsissään metsätaloustoimenpiteisiin maisematyölupaa alueella. Tämä hankaloittaa alueen suunnitelmallista hoitoa.

Suomen metsäkeskus lausuu, että virkistykseen ei tule osoittaa alueita, jotka ovat yksityisessä omistuksessa. Näillä alueilla virkistyminen voidaan toteuttaa jokamiehen oikeuksilla myös maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla. Lisäksi esitämme, että V ja VR merkinnöistä poistetaan maisematyölupavaatimus puunkaatoon.

Luonnonsuojelualue, SL

Merkintä on Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan selkeä.

Luonnonsuojelualue, SL-1, S ja S-1

Uusien luonnonsuojelualueiden esittäminen kaavakartalla ennen varsinaisen suojelualueen perustamista ei Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan ole perusteltua. Lainsäädännöllisesti nämä alueet putoavat välitilaan, jossa ei mm. sovelleta metsälakia ja tämän seurauksena lain metsätuhojen torjunnasta pykälä 6 §, 20 § ja 21 §. Näiltä alueilta ei siis tarvitse poistaa vahingoittuneita myrskytuhopuita, mikä voi aiheuttaa mahdollisesti kirjanpainajatuhoriskin viereisille metsiköille. Pykälien 20 § ja 21 § mukaan ei myöskään maanomistajalle tai valtiolle aiheudu vahingonkorvausvastuuta, mikäli SL-1 alueilta leviää kirjanpainajatuhoja ympäröiviin talousmetsiin.

Luonnonsuojelualueen lopullisesta perustamisesta ja rajauksesta päättävät elinkeino- ja ympäristökeskus ja maanomistaja yhdessä. Mikäli maanomistaja ei suojelualueita halua perustaa ei kunta voi tähän kaavalla pakottaa. SL-alueen kaavamääräys pitää sisällään suojelumääräyksen. Ympäristöministeriön oppaassa 11 todetaan, että ”Koska yleiskaavan suojelumääräykseen ei liity MRL 101 §:n mukaista lunastus- ja korvausvelvollisuutta, niiden tulee olla maanomistajalle kohtuullisia.” Nyt tätä kohtuullisuutta maanomistajan kannalta ei ole millään tavalla arvioitu.

SL-1 alueen suojelumääräys on voimassa viisi vuotta, minkä jälkeen alueelle tulee toimenpiderajoitus ja tämän jälkeen alueella vaaditaan maisemätyölupa puunkaatoon. Suomen metsäkeskus muistuttaa, että MRL:n 101 § todetaan, että ”Jos maa asemakaavassa tai 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen nojalla yleiskaavassa on osoitettu käytettäväksi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen aluettaan, kunta tai, jos alue on kaavassa tarkoitettu tai osoitettu valtion tarpeisiin, tämä on velvollinen lunastamaan alueen tai suorittamaan haitasta korvauksen.”. Tällaiset alueet ovat johtaneet kunnan korvauksiin, mm. Ylöjärvellä kunta on maanmittauslaitoksen tekemän korvaus- ja lunastustoimituksen seurauksena maksanut korvauksia tällaisen kohteen suojelusta (<https://ylojarvi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20215199-16>).

Lisäksi on epäselvää, mitkä kaavamerkinnot kumoutuvat voimaan jäävissä yleiskaavoissa näiden suojelumerkintöjen alle. Miten esimerkiksi toimitaan niillä kaava-alueilla, joilla ei kaavaa kumota ja SL-1, S tai S-1 merkinnän kanssa jää toisessa kaavassa voimaan maa- ja metsätalouteen osoitettu kaavamerkintä? Kumpi kaava on lainvoimainen? Yleisenä ohjeena on, että tarkempaa kaavaa sovelletaan, mutta nyt tilanne jää erittäin epäselväksi. Näiden kaavamerkintöjen osalta muut kuin kaavoituksen asiantuntijat eivät saa selville, mitä oikeuksia ja velvoitteita merkinnöistä ja määräyksistä seuraa.

Suomen metsäkeskus lausuu, että SL-1, S ja S-1 alueita ei tule esittää lopullisessa yleiskaavassa.

Alueen osa, joka on paikallisesti luonnonsuojellisesti arvokas, sl- ja Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alueen osa, luo- merkinnät

Kaavamerkinnästä ei selviä, mikä on merkinnän kaavamääräys. Kaavaselostuksessa todetaan, että alueen luontoarvot turvataan kaavamääräyksellä. Merkinnästä ei selviä tarkoitetaanko kaavamääräyksellä suunnittelu-, rakentamis-, ja suojelumääräystä. Tämä tulee tuoda selkeästi esille, jotta kaavan oikeusvaikutukset ovat selkeitä eri toimijoiden kannalta.

Kaavamerkintä sisältää maisemätyölupavaatimuksen puunkaatoon muilla alueilla kuin maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla. Merkintä on selkeä Tuusulan yleiskaava 2040 aluevarausmerkintöjen kohdalla mutta voimaan jäävien osayleiskaavojen osalta syntyy epäselvyyttä. Alueet, joille esitetään sl- ja luo-merkintöjä osayleiskaavojen päälle aiheuttavat epäselvyyksiä kaavoja tulkittaessa. Milloin alueilla maisemätyölupaa tarvitaan puunkaatoon ja milloin ei? Jos näiden alueiden alle voimaan jäävissä kaavoissa alueet ovat varattu maa- ja metsätaloustalouteen vaaditaanko sl- ja -luo alueilla puunkaatoon maisemätyölupa? Mikäli vaaditaan, onko tämä nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain 128 § mukaan mahdollista.

Kuten edellä mainitsimme Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan sellaisia sl- ja luo- merkintöjä ei tule näkemyksemme mukaan esittää kaavakartalla, jolla ei ole tarkoitusta ohjata metsien käyttöä tai rakentamista.

Vastine: Hyväksymisvaiheeseen on käyty läpi kaikki yleiskaavaan 2040 merkityt arvokkaat luontokohteet ja arvioitu niiden oikeusvaikutukset. Kuusi ehdotus II:ssa ollutta merkintää on poistettu hyväksymisvaiheessa, koska voimassa oleva oikeusvaikutteinen kaava turvaa luontoarvot yleiskaavaa paremmin. Asiasta keskusteltiin Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotusta II koskevassa viranomaisneuvottelussa, joka pidettiin 17.5.2022.

Oikeusvaikutuksia selkeytetään laatimalla tarkempi kartta, johon on merkitty kumottavat merkinnät. Lisäksi myöhemmin laaditaan epävirallinen yleiskaavayhdistelmä, joka helpottaa tulkitsemaan vanhojen osayleiskaavojen aluevarausmerkintöjä uudella yleiskaavalla voimaan tulevien arvokkaiden luontokohteiden kohdalla.

Virkistysalumerkinnät yksityisten maanomistajien kiinteistöillä on Tuomalansuon alueella ja Rusutjärven itäosissa korvattu MU -merkinnöillä.

Kaavamerkinnät noudattelevat ympäristöministeriön opasta, mutta ne eivät kerro, mikä on se alueen luontoarvo, joka tulisi turvata. Kaavakartalla kohteet on merkitty juoksevilla indeksinumerolla. Kaavaselostukseen liittyvässä luontoliitteessä on kerrottu jokaisen kohteen luontoarvo ja luontoselvitys, jossa kohde on tunnistettu. Mahdollisen maisematyöluvan yhteydessä rakennusvalvonta kuulee myös ympäristökeskusta. Puunkaato ei vaadi maisematyölupaa maa- ja metsätalousalueilla.

Jos virallisilta (perustetuilta) suojelualueilta leviää kaarnakuoriainen ympäröiviin metsiin, niin valtio on korvausvelvollinen. Arvion tekee silloin Metsäkeskus. Kaavavarausten osalta valtio ei ole korvausvelvollinen. On syytä huomata, että suojelualueet eivät ole kirjanpainatuhojen syy vaan se, että talousmetsää on hoidettu siten, että siellä on pelkästään kuusia. Tuholaisriskiä voidaan minimoida kasvattamalla sekametsiä, koska puhtaat kuusikot ovat sekametsiä alttiimpia metsätuhoille. Luonnonsuojelualueet ovat yleensä monimuotoisempia kuin talousmetsät ja tuholaisien leviäminen niistä ympäröivään luontoon on siksi harvinaista.

Suojeleminen ei ole maanomistajalle kohtuuton haitta, koska suojelusta on mahdollista saada korvausta. Suomessa valtio perustaa luonnonsuojelualueen, joten korvausvelvollisuus on valtiolla. Mikäli maanomistaja päättää perustaa luonnonsuojelualueen kiinteistölleen, hän neuvottelee suojelusta, suojeluehdoista ja korvauksista Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Yksityishenkilölle luonnonsuojelualueen perustamisesta maksettava korvaus on verovapaata tuloa (TuloveroL 80 § 7 kohta). Myös myynti valtiolle on verovapaata (TuloveroL 48 §).

Suomen ympäristökeskus SYKE ja ympäristöministeriö julkaisivat vuonna 2021 oppaan luontoselvitysten laadinnan ja luontovaikutusten arvioinnin tueksi. Sen mukaan metsälakikohteita ei tarvitse kartoittaa luontoselvitysten yhteydessä. Metsälain elinympäristöjen määrittelyyn liittyy laissa esitetyjä ehtoja, kuten ympäröivästä metsäluonnosta selvästi erottuvuus sekä pienialaisuus tai metsätaloudellinen vähämerkityksellisyys, jotka eivät kuvaa esiintymän ekologista huomionarvoisuutta.

Kaavoitus tuottaa paljon tietoa alueen luontoarvoista ja on tarjonnut luontotietoja metsäkeskuksenkin käyttöön. On tärkeää saada luotua vuoropuhelua ja toimiva yhteistyömalli sekä yhteisymmärrys metsäkeskuksen kanssa luonnonmonimuotoisuuden vähenemisen ehkäisemiseksi. Luonnon monimuotoisuuden huolestuttavan nopea väheneminen on maailmanlaajuinen ongelma. Kaavoituksen yhteydessä teetettävillä luontoselvityksillä saadaan arvokasta tietoa luontokohteista ja jaetaan se julkiseen käyttöön. Kaavan laatimisen yhteydessä sovitetaan luontoarvot yhteen muun maankäytön kanssa. Arvokkaat luontokohteet säästetään, mikäli mahdollista.

Toimenpiteet: Kuusi ehdotus II:ssa ollutta arvokasta luontokohdetta poistetaan, koska voimassa oleva oikeusvaikutteinen kaava turvaa luontoarvot yleiskaavaa paremmin. Laaditaan kumottavien kaavamerkintöjen kartta. Myöhemmin laaditaan epävirallinen yleiskaavayhdistelmä. Virkistysalumerkinnät yksityisten maanomistajien kiinteistöillä on Tuomalansuon alueella ja Rusutjärven itäosissa korvattu MU -merkinnöillä.

9. Vantaan kaupunki

Vantaan kaupunki on toukokuussa 2019 antanut lausunnon Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotuksesta. Yleiskaavaehdotuksen ratkaisut ovat osin muuttuneet.

Tuusulan II yleiskaavaehdotuksessa yleiskaavasta 2040 lainvoimaisiksi tulevat vain erikseen määritellyt osat ja teemat. Muualla voimaan jäävät nykyiset osayleiskaavat. Lisäksi voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla lainvoimaiseksi tulevat:

1. Arvokkaat luontokohteet
2. Lentokonemelu
3. Maanalaisen radan yhteystarve (Lentorata ja Tallinna-tunneli)
4. Työpaikka-alueen laajenemissuunnat
5. Yhdyskuntateknisen huollon alue (aluevaraus ET ja kohdesymboli)

Vantaan kannalta olennaisia ovat erityisesti kuntarajojen yli jatkuvat liikenteen ja viheralueiden verkostot. Vantaaseen suoraan rajautuviksi on esitetty työpaikka-alueita ja yhdyskuntateknisen huollon aluetta, joiden jatkosuunnittelu yhteistyössä on tärkeää.

Liikenne

Lentorata ja Tallinna-tunneli

Lentorata ja Tallinna-tunneli on merkitty Tuusulan yleiskaavaehdotukseen omina linjauksinaan. Merkinnoilla on erilaiset symbolit kaavakartalla, mutta määräyksissä maanalaiselle raideliikenteen yhteystarpeelle on vain yksi merkintä. Vantaan uutta yleiskaava laadittaessa Lentoradan ja Tallinna-tunnelin merkintä muutettiin yleiskaavaehdotuksen jälkeen yhteystarvemerkinnästä ohjeelliseksi linjaukseksi. Muutos tehtiin, koska ehdotuksesta saatujen lausuntojen perusteella yhteystarvemerkinän perusteella ratasuunnitelmien hyväksyminen ei ole mahdollista. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan ainakin Lentoradan merkintä tulisi muuttaa ohjeelliseksi linjaukseksi myös Tuusulan yleiskaavaan. Tämä takaisi varaukselle riittävät oikeusvaikutukset ja samalla selkeyttäisi Tuusulan yleiskaavan karttamerkintöjä koskien maanalaista raideliikennettä. Lentorata on valtakunnallinen sekä seudullinen hanke ja Tuusulan yleiskaavan tulisi mahdollistaa joustavasti radan todennäköisimmät vaihtoehdot, vaikka ne eivät ole Tuusulan näkemyksen mukaisia.

Pyöräilyn laatukäytävät ja runkoverkko

Vantaan uudessa yleiskaavassa on esitetty pyöräliikenteen baanat. Vantaalla valmistui vuoden 2020 lopulla pyöräliikenteen tavoiteverkko -työ, jossa määritettiin Vantaalle pyöräliikenteen baanoiden ja pääreittien muodostama tavoiteverkko vuodelle 2030. Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on esitetty pyöräilyn runkoverkko -merkintä Tuusulantien, Kulomäentien ja Fallbackantien varteen ja nämä kohtaavat kaupunkien rajalla Vantaan määrittämät pääreitit. Pyöräliikenteen runkoyhteyksien jatkuminen kaupunkien rajojen yli on kannatettavaa ja Vantaan kaupunki pitää Tuusulan yleiskaavaehdotuksen mukaista ratkaisua seudullisesti tärkeänä. Vantaan kaupungin pyöräliikenteen tavoiteverkossa ei ole esitetty pyöräliikenteen pääreittejä Myllykyläntien ja maantien 152 varteen. Alueen yhteyksiä kaupungin rajalla on syytä tarkastella yhteistyössä alueen maankäytön kehittyessä.

Joukkoliikenteen laatukäytävä

Vantaan uuteen yleiskaavaan on merkitty omalla merkinnällään raitiotie sekä joukkoliikenteen runkoyhteydet, jotka voidaan toteuttaa mahdollisesti pikaraitiotienä. Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on merkitty Tuusulanväylän varteen joukkoliikenteen laatukäytävä, joka määräyksen mukaan voidaan toteuttaa esimerkiksi pikaraitiotienä. Vantaan puolella yleiskaavassa ei ole varauduttu kyseisen yhteyden jatkumiseen pikaraitiotienä. Tuusulanväylä ei ole Vantaan joukkoliikenteen kannalta keskeinen osa joukkoliikenteen runkoverkkoa eikä kaupungin keskeisiä kehityssuuntia tällä hetkellä. Joukkoliikenteen laatukäytävien (bussirunkoyhteyksien) kehittäminen yleisesti on kannatettavaa erityisesti kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattamiseksi.

Seudullinen liikenteen yhteystarve

Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa Kulomäentie on merkitty seututieksi / pääkaduksi. Vantaan kaupunki näkee merkinnän hyvänä, ja se on linjassa Vantaan uuden yleiskaavan kanssa. Tuusulan yleiskaavassa selostuksessa on työpaikka-alueiden (TP) osalta mainittu Kulomäentien alueet Kehä IV:n varrella. Kulomäentie on Vantaan yleiskaava 2020:ssa esitetty liikenneyhteytenä sekä osittain katukuvan kehitysalueena, ja Vantaan näkemyksen mukaan Kulomäentielle ei tule ohjata lisää raskasta liikennettä. Itä-länsisuuntainen kehämäinen tavaraliikenteen yhteys tulisi toteuttaa maantien 148 (Keravantien) kautta eikä Kulomäentietä tulisi käsitellä osana Kehä IV:sta. Tuusulan yleiskaavaehdotuksen eteläisen osan liikenneverkko perustuu maantien 152 rakentamiselle vähintään Kulomäentieltä Myllykyläntielle. Tuusulanväylän ja Myllykyläntien välisiä työpaikka-alueita rakentaessa tulee varmistaa, että alueilta on myös vaihteittain rakennettaessa yhteys Tuusulanväylälle, eikä etelään suuntautuva liikenne ole täysin riippuvainen Katriinantiestä.

Vantaan uuteen yleiskaavaan on merkitty Kesäkylän alueen molemmin puolin Liikenteen yhteystarve -merkintä osoittamaan maantien 152 linjaukselle vaihtoehtoista suorempaa reittiä, joka kulkisi osittain Tuusulan puolella. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan yhteystarve tulisi huomioida Tuusulan yleiskaavassa, se palvelisi paremmin niin Tuusulan Focus-aluetta kuin Vantaan Kesäkylää.

Tuusulan itäväylän ja Fallbackantien eteläpuolelle on Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa merkitty työpaikka-alue. Vantaa yleiskaava 2020:ssa on esitetty tähän alueeseen tukeutuvaksi tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alue. Yhteydet Vantaan puolella olevalle alueelle on ajateltu tulevan Tuusulan työpaikka-alueen kautta ja Vantaan yleiskaavassa onkin alueella lisäksi Liikenteen yhteystarve -merkintä, jonka määräyksen mukaan yhteystarpeen sijainti tulee jatkosuunnittelussa selvittää yhteistyössä Tuusulan kanssa. Tämä on huomioitu Tuusulan yleiskaavaehdotuksen selostuksessa ja Vantaa pitää kirjausta tärkeänä alueen toteutumisen kannalta.

Yleiskaavaluonnoksen lounaisosaan on osoitettu laaja yhdyskuntateknisen huollon alue (ET). Maa-ainesten kuljetuksesta aiheutuva liikenne suuntautuu nykytilanteessa merkittävältä osin Katriinantielle, jossa Hanskalliontien ja Myllykylän välisellä osalla on tien välittömässä läheisyydessä asutusta. Raskas liikenne häiritsee kyseistä asutusta. Vantaa pitää tärkeänä maantien 152 toteuttamista Kulomäentieltä ET-alueen läheisyyteen niin, että maa-aineskuljetukset voidaan johtaa maantien 152 kautta Myllykyläntielle ja Tuusulanväylälle. Kiilan ja Myllykylän alueen kuntarajan tuntumassa olevaa maankäyttöä on syytä suunnitella yleiskaavaa tarkemmalla tasolla yhteistyössä Vantaan ja Tuusulan välillä. Vantaan kaupunki vaatii, että yhdyskuntateknisen huollon alueelle tulee tehdä ajoitusmääräys, joka estää nykyisen alueen laajentamisen ennen maantien 152 toteutumista Tuusulanväylän ja Myllykyläntien välillä.

Viherrakenne ja virkistys

Viheralueet

Lausunnoissaan vuonna 2019 Vantaa totesi, että yleiskaavassa tulisi osoittaa työpaikka-alueen (TP) ja Vantaan Vierumäen, Korson ja Ilolan pientaloalueiden väliin suojaavaa viheraluetta. Vantaa pitää edelleen tärkeänä, että työpaikka-alueita ei tulevaisuudessa rakennettaisi kiinni pientaloalueisiin, ja että yleiskaavassa olisi tätä ohjaava merkintä tai määräys.

Ekologiset yhteydet

Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu ekologisia yhteystarpeita, jotka jatkuvat Vantaan luontoalueille. Yleiskaavaehdotuksessa II yleiskaavasta voimaan tulevat vain rajatut alueet ja teemat. Ekologisia yhteystarpeita ei ole esitetty voimaan jäävissä osayleiskaavoissa Luoteis-Vantaaseen yhdistyvillä alueilla. Tämä heikentää pääkaupunkiseudun viherkehän ajatuksen välittymistä maankäyttöön ja ekologisten verkostojen jatkuvuuden turvaamista.

Kumottavien osayleiskaavojen alueilla ovat koilliseen Vantaaseen Vierumäellä ja Korson, Ilolan ja Asolan kohdalla yhdistyvät ekologiset yhteydet. Näillä alueilla ekologisen yhteystarpeen merkintä vahvistuu osana kaavakarttaa. Näistä eteläisempi (Mätäkiivenmäki-Kulomäki) yhteys on ainoa pääradan yli ja radan varren rakennettujen alueiden läpi menevä metsäinen ekologinen päälinja, joka on myös maakunnallinen ekologinen käytäväalue, joka kulkee Sipoosta ja Keravanjoen varresta Kylmäojankorven ja -metsän suojelualueille ja jatkuu siitä edelleen Tuusulaan. Edellisessä lausunnoissaan Vantaa huomautti yhteyden tärkeydestä ja sen riittävästä turvaamisesta yleiskaavalla. Selostukseen on lisätty tekstiä ekologisen yhteyden mitoittamisesta: *“Uudellamaalla maakunnallisesti tärkeänä metsäisen yhteyden vähimmäisleveytenä pidetään noin 500 metriä, joka mahdollistaa esimerkiksi*

hirvieläinten ja suurpetojen liikkumisen. Taajaman sisällä ekologinen yhteys voi olla kapeampi, vähimmäisleveytenä noin 250 metriä. Kapeilla alueilla ekologisen yhteyden leveyden ei tule olla pituuttaan pienempi.” Yhteystarve tarkoittanee siis tässä nykyisen rakentamattoman alueen säilymistä rakentamattomana, mikä turvaa yhteyden säilymistä. Kartalle on lisätty ulkoilureitti ekologisen yhteystarpeen viereen. Tämä tukee myös virkistysyhteyksien kehittämistä Kulomäestä Mätäkivenmäen laajojen virkistysalueiden suuntaan.

Ulkoilureittiyhteydet

Lausunnoissaan vuonna 2019 Vantaa huomautti Seitsemän veljeksien vaellusreitin sijainnista ja reittiyhteyden jatkumisesta kuntarajan yli. Nyt Ruotsinkylän-Myllykylän II:n osayleiskaavan jäädessä voimaan ulkoilureitti yhdistyy hyvin Vantaan puolelle.

Vastine: Lentorata ja Tallinna-tunneli

Lentoradan merkintä muutetaan yhteystarvemerkinnästä ohjeelliseksi linjaukseksi ja siirretään se maakuntakaavan mukaiselle paikalleen. Tallinna-tunnelin merkintä säilytetään maakuntakaavan mukaisesti yhteystarpeena, joka mahdollistaa sekä tunneli- että pintaradan sekä terminaalin.

Pyöräilyn laatukäytävät ja runkoverkko

Yleiskaavaehdotuksen jälkeen on päädytty ratkaisuun, jossa hyväksyttävään kaavaan tuodaan ainoastaan oikeusvaikutteisena hyväksyttävät kaavamerkinnät. Pyöräilyn reittejä Myllykyläntien ja maantien 152 varteen ei esitetä. Alueille maankäyttöä jäävät ohjaamaan Focus - ja Ruotsinkylä-Myllykylä II -osayleiskaavat. Focus -osayleiskaavassa Kehätien rinnakkaiskadulle on merkitty kevyen liikenteen reitti ja Ruotsinkylä-Myllykylä II -osayleiskaavassa Myllykyläntien varteen.

Joukkoliikenteen laatukäytävä

Tuusulanväylän käytävä on Tuusulan kunnan alueen joukkoliikenteen kannalta keskeinen osa kunnan joukkoliikenneverkkoa Vantaan ja Helsingin suunnan liikenteessä. Yleiskaavatyön yhteydessä on teetetty selvitys: *”Hyrylän joukkoliikenteen laatukäytävä. Maankäytön kehitys ja runkoyhteyden toteutusvaihtoehdot yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen”* (Sitowise 2020) eli ns. raitiotieselvitys. Selvityksen mukaan yleiskaavan mukainen maankäyttö ei luo edellytyksiä raitioitien rakentamiselle Tuusulanväylän varteen. Joukkoliikenteen laatukäytävän määräystä muokataan: *”Merkinnällä osoitetaan joukkoliikenteen keskeiset laatukäytävät, jotka muodostavat sujuvan työmatka- ja asiointiliikenteen korkean palvelutason runkoyhteyden. Runkoyhteys voidaan toteuttaa myös raideliikenneyhteytenä.”* Pika-sana otetaan määräyksestä pois. Itäradasta ei ole Väyläviraston mukaan tehty vielä päätöstä. Mikäli Itärata linjattaisiin Hyrylään ja Hyrylään mahdollistettaisiin asema, voidaan joukkoliikenteen laatukäytävä kaavan tavoitevuoden jälkeen tutkia toteutettavaksi raideyhteytenä.

Seudullinen liikenteen yhteystarve

ELY-keskus on teettänyt vuonna 2022 valmistuneen Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet 2040, jossa luokitus nojaa pitkälti kunkin väylän liikenteelliseen merkitykseen. Tämä vuoden 2040 tilannetta kuvaava luokittelu osuu tarkasteluvuotensa osalta parhaiten Tuusulan yleiskaavan tavoitevuoteen.

- Maakunnallisesti merkittävä maantiejakso on kt45 Tuusulan itäväylän liittymästä etelään
- Seudullisen liikenteen kannalta merkittävimmät maantiet ovat kt45 Hyrylässä sekä Hyrylästä pohjoiseen, mt145, mt148 Keravalta Tuusulan itäväylälle, Tuusulan itäväylä välillä mt 148-kt45, mt 139 Vaunukankaalta Nurmijärvelle, Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteys mt 1452 Tuusulassa Jäniksenlinnan-Ruskelan alueella sekä mt 152 jatke (Kehä IV) kt45:sta länteen.

Maantie 152 välillä Hämeenlinnanväylä - Tuusulanväylä -aluevaraussuunnitelman (2020) yhteydessä on tarkasteltu Kesäkylän kohdalla neljää tienlinjausvaihtoehtoa, joista parhaaksi on valittu Kesäkylän eteläpuolelta kiertävä linjaus. Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaava-alueelle ei osoiteta uusia maantieyhteystarpeita Tuusulan yleiskaavassa.

Kiilan ja Myllykylän alueen kuntarajalla Tuusula ja Vantaa ovat yhteistyössä käynnistäneet alueen yleissuunnitelman laatimisen. Hanke on myös Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa asemakaavoituksen kärkihankkeena. Focus-alueelle on laadittu osayleiskaavaa tarkentava yleissuunnitelma ja asemakaavatyöt ovat vireillä. Todennäköisesti ensimmäisessä vaiheessa Focus alueen väyläyhteys itä-länsisuunnassa Myllykylän ja Tuusulanväylän välillä toteutetaan katuyhteytenä ja liikenteen yhteys muodostuu kadun kautta ennen maantien 152 jatkeen toteuttamista.

Tuusulan yleiskaavaan 2040 ei laiteta ajoitusmääräystä yhdyskuntateknisen huollon alueelle. Senkerinmäen toteutusrajoituksen tarpeellisuus tulee perustua selvityksiin. Toteutuksen ajoitus määritellään alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä, jolloin alueen maankäyttöratkaisut tarkentuvat ja toiminnan liikenteelliset vaikutukset selvitetään. ET-alueen liikennetuotos ei todennäköisesti mt 152:n jatkeen tasoista maantieyhteyttä vaadi. Yleisesti ET alueen toteutuminen on kytköksissä siihen, että alue on tieliikenteen väylästä kautta hyvin saavutettavissa eri tulosuunnista, mutta alueen kytkeytyminen olemassa olevaan liikenneverkkoon voidaan toteuttaa Tuusulan puolella ET-alueen ja Myllykyläntien välillä. Kunnan tavoitteena on, että Focus-alueen toteutuessa Myllykylän ja Tuusulanväylän välillä on Focus-alueen kautta katuyhteys, jonka toteutuminen ei ole suoraan kytköksissä mt 152:n jatkeen toteutumiseen Tuusulan tai Vantaan puolella. Em. katuyhteys palvelisi myös ET-alueen saavutettavuutta Tuusulanväylän suunnasta.

Viheralueet

Tuusulan yleiskaava 2040:ssä ei ole osoitettu suojaviheralueita. Kulomäen - Kelantien työpaikka-alueen (TP) maankäyttöä ohjaavat asemakaavat. Kelatie II -asemakaavassa on maa- ja metsätalousaluetta (M) 80 - 250 metrin leveydeltä kuntarajalla. Alueella vireillä ollut asemakaavan muutostyö on keskeytynyt. Jusslan työpaikka-alueen asemakaavoissa kuntarajalle Vantaan pientaloalueita vasten on osoitettu lähivirkistysaluetta. Korttelialueiden rajat ratkaistaan tarkemmin asemakaavatoissa.

Ekologiset yhteydet

Ekologisia yhteystarpeita ei ole otettu voimaan tulevaksi teemaksi koko kunnan alueelle. Alueilla, joille rakentaminen keskittyy, teema tulee voimaan. Haja-asutusalueen maankäyttö muodostuu pääasiassa maa- ja metsätalousalusta, joissa rakentaminen ei uhkaa ekologisen verkoston säilymistä. Ekologisen runkoyhteyden sijainti on lisäksi ohjeellinen. Kaavaselostukseen lisätään kuitenkin koko kunnan kattava teemakartta maakunnallisen ekologisen verkoston toteuttamisesta.

Ulkoilureittiyhteydet

Merkitään tiedoksi.

Toimenpiteet:Tallinna-tunnelia kuvaava merkintä muutetaan liikenteen yhteystarpeeksi, joka mahdollistaa sekä pinta- että tunneliratkaisun. Määräykseen lisätään myös maininta terminaalista. Merkintä siirretään maakuntakaavan mukaiselle paikalle. Lentorata osoitetaan ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen. Joukkoliikenteen laatukäytävän määräystä muokataan poistamalla maininta pikaraitiotiestä. Kaavaselostukseen lisätään teemakartta ekologisesta verkostosta.

10. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Liikennejärjestelmänäkökulma

HSL pitää kaavaehdotuksen tavoitteita ja kaavan yhdyskuntarakennetta tiivistävää luonnetta kannatettavina. Kaavaehdotuksen uuden maankäytön painopisteet ovat MAL 2019 -suunnitelman maankäytön tavoitteiden ja ensisijaisten maankäyttövöhykkeiden kanssa linjassa. Kaava mahdollistaa erittäin suuren väkiluvun kasvun,

mutta kaavaselostuksen mukaan kasvu voi olla myös huomattavasti vähäisempää. HSL pitää kasvuun varautumista perusteltuna, mutta ei näe todennäköisenä sen toteutumista vuoteen 2040 mennessä väestösuunnitetta voimakkaampana. Parhaiten nykyrakenteeseen ja kestäviin kulkumuotoihin tukeutuvat alueet on vaiheistettu rakennettavaksi ensimmäisinä. HSL:n näkemykseen mukaan on tärkeää ohjata uutta rakentamista yleiskaavassa esitetyn Tuusulanväylän joukkoliikennelaatukäytävän vaikutusalueelle, jotta sinne luodaan edellytyksiä saavuttaa tavoiteltava joukkoliikenteen palvelutaso.

Ajoneuvoliikenteen verkko

Yleiskaavaehdotuksen liikenneverkko perustuu yleiskaavan rakennemalleista laadittuun liikenteelliseen arviointiin sekä kaavatyön aikana laadittuihin liikennemallitarkasteluihin. Tarkasteluissa on tutkittu liikennehankkeiden vaikutuksia liikenneverkon kuormittumiseen ja toimivuuteen sekä liikenteen kulkumuoto-osuuteen. Näiden pohjalta on muodostettu yleiskaavan tavoiteliikenneverkko, jonka toimivuutta, väylien ajoittumista ja vaikutuksia on arvioitu vielä yleiskaavan vaikutusten arviointityössä.

Kaavaehdotuksessa on esitetty seudullinen, pääosin ELY-keskuksenhallinnoimaan kanta- ja maantieverkkoon perustuva päätieverkko. Tuusulanväylä on määritelty maakunnallisesti merkittäväksi tiejaksoksi Tuusulan itäväylälle asti. Tuusulan itäväylästä pohjoiseen Tuusulanväylä on määritelty kaupunkimaisena kehitettäväksi tie- tai katujaksoksi. Sama määrittely jatkuu Järvenpääntien osalta, sekä Hämeentiellä Hyrylän keskustan kohdalla. Hämeentien luokittelu pohjoiseen, jatkuu seudullisesti merkittävänä tiejaksona. Tuusulan itäväylä on luokiteltu seudullisesti merkittäväksi tiejaksoksi. Tuusulan itäväylän mahdollinen Itäväylän jatke (Hyrylän itäinen ohikulkutie) on luokiteltu kaupunkimaisena kehitettävänä tie- tai katujaksoksi. Kaavaehdotuksessa esitetään kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä toteutuvaksi suunnitellut uudet väyläyhteydet samoin kuin olemassa olevat pääväylät.

Tulevaan Kehä IV -yhteyteen liittyen Focus-aluetta suunnitellaan pääasiassa logistiikkaan liittyvien toimintojen alueena, jonka tarkempi sisältö muotoutuu asemakaavoituksen kautta. HSL pitää tätä hyvänä ratkaisuna alueen kehittämiseksi, koska logistiikka ei ole työvoimaintensiivistä tai suuria asiakasvirtoja synnyttävää toimintaa.

Kaavatyössä on tunnistettu tärkeimmät tieliikenteen uudet yhteydet Kehä IV -yhteyden lisäksi:

- MAL 2019 -suunnitelman mukaisen Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteyden 1. vaihe Järvenpään ja kantatien 45 välillä parantaa merkittävästi logistiikan seudullisia yhteyksiä.
- Tuusulan itäväylän muuttaminen kaksiajorataiseksi eritasoliittymin varustetuksi väyläksi välillä Tuusulanväylä–Kulloontie sekä Itäväylän jatkaminen Kulloontieltä Järvenpääntielle ohjaavat nykyistä kauttakulkuliikennettä pois Hyrylän keskustasta.
- Kellokosken länsipuolelle varaudutaan nk. Itäiseen radanvarsitiehen, joka on osa tunnistettua Keski-Uudenmaan pitkän aikavälin kehitettävää poikittaisyhteyttä välillä Järvenpää–Hyvinkää. Poikittaisyhteys parantaa alueen logistiikan ja teollisuuden toimintaedellytyksiä.

HSL pitää yleiskaavan ajoneuvoliikenteen verkon ratkaisuja perusteltuina. Verkon ajoituksen priorisointi seudullisten hankkeiden osalta ratkaistaan MAL 2023 -suunnittelun yhteydessä.

Raskaan liikenteen taukopaikat

Helsingin seudulla on pitkään ollut tarve uusille raskaan liikenteen taukopaikoille, ja niiden tarve tunnistettiin myös MAL 2019 -suunnitelmassa ja Helsingin seudun MAL-sopimuksessa 8.10.2020. Taukopaikkojen osoittaminen on kriittinen kysymys paitsi elinkeinoelämän kuljetusten, myös liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta. Raskaan liikenteen taukopaikkojen mahdollisia sijainteja sekä paikkojen järjestämisen kustannusten ja vastuunjaon mallia selvitettiin vuoden 2018 aikana Uudenmaan ELY-keskuksen ja HSL:n teettämässä selvityksessä. Tuusulan Focus todettiin hyväksi vaihtoehdoksi kauempana tulevaisuudessa, etenkin Kehä IV -tien kehittyessä.

Uusimaa kaava 2050 -selostuksen liitekartassa on esitetty em. ELY-keskuksen selvitykseen perustuen Helsingin seudulle tarvittavat uudet raskaan liikenteen palveluiden tarvealueet vyöhykkeinä sekä nykyisten ja potentiaalisten raskaan liikenteen palvelualueiden sijainnit. Yksi uusista potentiaalisista kohdealueista sijoittuu Kehä IV:n tuntumaan Focus-alueelle. Koska raskaan liikenteen taukopaikat ovat tärkeitä sekä elinkeinoelämän

kuljetuksille että pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta, tulee Tuusulan yleiskaavassa osoittaa mahdollisuus raskaan liikenteen taukopaikkaan Focus-alueelle tai sen tuntumaan.

Raideliikenne

Helsinki–Tallinna-tunneli

Yleiskaavaan on merkitty maanalainen rautatien yhteystarve, joka mahdollistaa Helsinki–Tallinna-tunnelin terminaalivarauksineen. Kaavaan ei ole osoitettu tunnelin suuaukkoja eikä terminaalin kohdemerkintää, koska suunnitelmat ovat vasta alustavia ja yleispiirteisiä. Ottaen huomioon hankkeen suunnittelutilanteen, on tunneli huomioitu HSL:n näkemyksen mukaan yleiskaavassa riittävällä tarkkuudella.

Lentorata ja Hyrylän asemavaraus

Yleiskaavassa lentorata osoitetaan ohjeellisena maanalaisena ratana Hyrylään ja edelleen liittymään pääraataan Keravan pohjoispuolella, jolloin ensimmäinen asema, jossa yhdistyvät niin lento-, pää- kuin oikoratakin olisi Ristikydössä. Asemavaraukset esitetään Hyrylään ja Ristikytoon.

Lentoradan alustavissa suunnitelmissa (2010) lentoradan linjaus erkanee Pasilan jälkeen pääradasta, kulkee tunnelissa Helsinki–Vantaan lentoaseman kautta Hyrylän eteläpuolelta ja liittyy pääraataan Keravan pohjoispuolella Kerava–Lahti-oikoradan erkanemispaikan kohdalla. Lentoradalta on yhteydet sekä pääradalle että oikoradalle. Alustavissa suunnitelmissa ei kuitenkaan ole osoitettu radan linjaamista tai asemavarausta Hyrylään. Lentoradan suunnittelua jatketaan osana käynnissä olevaa Suomirata-hanketta.

HSL pitää epätodennäköisenä, että lentoradalle tulisi taajamaliikenteen asemia, koska lentorata on pääasiassa suunniteltu kaukoliikenteelle ja todennäköisesti suurin osa taajamaliikenteen junista ajettaisiin jatkossakin päärataa pitkin. Kaavaselostuksen mukaan Tuusulan kunta on esittänyt, että lentorata tulisi linjata Hyrylän kautta ja mahdollistaa aseman toteuttaminen Hyrylään, jolloin lentorata palvelisi myös taajamajunaliikennettä. HSL:n näkemyksen mukaan tätä linjausvaihtoehtoa voisi tutkia jatkosuunnittelussa, koska linjaus Hyrylän kautta ei lisäisi merkittävästi radan pituutta, jotta ei täysin suljettaisi pois mahdollista Hyrylän aseman toteuttamista lentoradan yhteydessä tai myöhemmin tulevaisuudessa.

Lisäksi HSL pitää todennäköisenä, että mahdollinen Hyrylän asema pitäisi toteuttaa maanalaisena asemana, koska ristiinajojen vuoksi lentoradan liityntää ei ole mahdollista toteuttaa samassa tasossa pääradan kanssa. Siltaratkaisujen toteuttaminen voi olla teknisesti hyvin hankalaa Kytömaan kohdalla ja onkin todennäköistä, että ainoa vaihtoehto on toteuttaa rata maan alla Keravan pohjoispuolelle asti, kuten on suunniteltu.

Jokelan asema

HSL näkemyksen mukaan on hyvä, että Jokelaa kehitetään toimivana pääradan varren asemanseutuna ja palvelutaajamana, sillä se tukee raideliikenteen kysyntää MAL-tavoitteiden mukaisesti.

Mikäli Järvenpää liittyy HSL:n jäseneksi, pyrkii HSL lisäämään Järvenpään junatarjontaa. Tavoitteena on, että junat kulkisivat keskimäärin 15 minuutin välein Helsingin ja Järvenpään välillä nykyisen 30 minuutin sijaan. Periaatteessa nämä Järvenpään junat voitaisiin ajaa Jokelaan asti, ilman että liikenteen sitoman kaluston määrää tarvitsee lisätä. Pasila–Riihimäkihankkeen 2. vaiheen toteutumisen jälkeen junien kääntäminen Jokelassa ei kuitenkaan ole enää mahdollista, mikäli Jokelan eteläpuolen vaihteyhteydet toteutetaan 2. vaiheen ratasuunnitelman mukaisesti. Jokelan junatarjonnan lisääminen kuitenkin tukisi Jokelan kehittämistä toimivana pääradan varren asemanseutuna ja palvelutaajamana yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti.

Pasila–Riihimäki-hankkeen 2. vaiheen rakentaminen käynnistyy todennäköisesti tämän vuoden aikana ja sen arvioidaan valmistuvan vuoteen 2025 mennessä.

Ristikydön asemavaraus

Kerava–Ainola-välillä on asemavaraukset Kytömaan ja Ristikydön asemille. Ristikydön sijainti pääradan varressa ratojen risteyskohdassa on edullinen ja sen läheisyydessä olisi maankäyttöpotentiaalia. Ristikydön toteuttamiseen liittyy kuitenkin monia haasteita kuten lyhyet asemavälit ja riittävän maankäytön saaminen aseman läheisyyteen. Kytömaan ja Ristikydön välinen etäisyys on vain noin yksi kilometri ja lisäksi Ristikydön asemavaraus on lähellä Ainolan nykyistä asemaa.

Pidemmillä junareiteillä pysähdysten määrä on pidettävä riittävän pienenä, jotta junien matka-aika ei kasva kohtuuttomasti. HSL:n näkemyksen mukaan alueen liikenne on lähtökohtaisesti järkevintä hoitaa liityntäliikenteeseen tukeutuen. Ristikydön seisake voitaisiin mahdollisesti ottaa käyttöön tulevaisuudessa, mikäli ympäristön maankäyttö kehittyy riittävästi. HSL painottaa kuitenkin, että uusien seisakkeiden kohdalla riittävä asukas- ja työpaikkamäärä on välttämätön edellytys. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella tavoiteltavana minimiasukasmääränä pidetään vähintään 10 000 asukkaan tai työpaikan sijoittamista 2,5 kilometrin etäisyydelle asemasta ja vastaavasti yhden kilometrin etäisyydellä tavoiteltava asukas- ja työpaikkamäärä on 5000.

Yleiskaavassa asemanseutu on merkitty uutena asemanseutuun tukeutuvana tiiviinä taajamatoimintojen reservialueena, joka ei tule rakentumaan vuoteen 2040 mennessä. HSL pitää hyvänä, että uutta maankäyttöä pyritään sijoittamaan ensisijaisesti nykyisen aseman eli Jokelan läheisyyteen. Myös HSL:n näkemyksen mukaan Ristikydön ja Kytömaan maankäyttöä tulee suunnitella kokonaisuutena ja esimerkiksi Kytömaan ja Ristikydön asemavarausten yhdistämistä tulisi harkita. Varaukset sijaitsevat hyvin lähellä toisiaan ja todennäköisesti alueen maankäyttöpotentiaali riittää vain yhden aseman toteuttamiseen. Ristikydön seisakkeen rakentaminen on ratateknisistä lähtökohdista tarkasteltuna helpommin toteutettavissa. Toisaalta lentoradan linjaus ja liittynät päärataan voivat mahdollisesti vaikuttaa myös Ristikydön seisakkeen sijaintiin ja alueen maankäyttöön, mikä tulee huomioida alueen suunnittelussa.

Nuppulinnan seisake on lakkautettu 2016 ja se jää vanhaan osayleiskaavaan asemamerkintänä, eikä alueelle ei ole osoitettu uutta asutusta.

Raitiotievaraus

Yleiskaavaan on merkitty Hyrylän joukkoliikenteen laatukäytävä, joka voidaan toteuttaa myös raitiotienä. Raitiotie on merkittävä investointi, jonka kannattavuus perustuu riittävän suureen matkustajakysyntään. Yleiskaavassa todetaan, ettei kysyntä Hyrylän joukkoliikenteen laatukäytävässä edellytä raitioliikenteen kapasiteettia.

Ajoneuvojen sähkötekniikan kehittymisen myötä bussiliikenteellä pystytään tarjoamaan raitioliikenteen tavoin liki päästötöntä joukkoliikennettä ja nivellinja-autojen myötä myös bussiliikenteellä on mahdollisuus vastata yhä suurempaan kysyntään. Laadukain infraratkaisuun toteutettu bussiliikenne on raitioliikenteen tavoin vetovoimatekijä. Ennen raitioliikenteen toteutusta voisi sille osoitettuja tilavaroituksia käyttää laadullisesti korkeaan bussiliikenteeseen, sen toimintaedellytysten ja matkustajien palvelutason turvaamiseen.

Raitiotien ydinpalvelualue olisi Hyrylän ja Keravan välinen käytävä, jonne yleiskaava osoittaa merkittävästi lisärakentamista. Suunniteltua raitiotieyhteyttä ja sen mielekkyyttä kytkeytyä Vantaalle suunniteltuun raitiotiehen tai vielä etelämmäksi Helsingin suunniteltuun pikaraitioverkkoon tulisi vielä arvioida kriittisesti, sillä Hyrylän ja Vantaan välinen vyöhyke ei maankäyttönsä tai maankäyttösuunnitelmiansa puolesta perustele raitiotien kaltaista keskisuuren kapasiteetin joukkoliikennetyhteyttä. Pitkä siirtymäosuus Vantaan suuntaan on kallis operoida ja nopeanakin se edellyttäisi lisäinvestointia kalustoon. Lisäkalusto heijastuu myös raitioliikenteen varikon tilantarpeeseen ja kasvattaa operointikustannuksia. Lisäksi on huomioitava, että Tuusulanväylän etelä-pohjoissuuntainen raitiotievaraus ei sisälly Vantaan yleiskaavaan 2020, jonka tavoitevuosi on 2050.

Bussiliikenne ja infra

Tuusulan joukkoliikenne muuttui HSL-jäsenyyden myötä vahvasti liityntäpainotteiseksi siten, että linjasto tukeutuu entistä enemmän Keravan ja Vantaan Leinelän asemiin. Sujuvat ja nopeat yhteydet asemille ovat keskeisiä myös tulevaisuudessa joukkoliikenteen kilpailukyvyyn kannalta. MAL 2019 -suunnitelmassa on kuvattu Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko 2030. Tuusulan osalta Hyrylän ja Kehäradan (Leinelän kautta Tikkurilaan) välinen yhteys on tunnistettu tärkeimmäksi bussiliikenteen yhteydeksi. Lisäksi yhteys Keravan asemalle on Hyrylän joukkoliikenteen kannalta tärkeä, ja yhteydet Järvenpään ja Nurmijärvelle on tunnistettu myös tärkeiksi seudullisiksi yhteyksiksi.

Kaavaehdotuksessa on hyvin nostettu esiin keskeiset joukkoliikenteen laatukäytävät, mukaan lukien Hyrylän joukkoliikenteen laatukäytävä, sekä tunnistettu tarve nykyisen bussiliikenteen olosuhteiden kuten pysäkkien viihtyisyyden, matkustajainformaation ja matkakettujen sekä vaihtoyhteyksien toimivuuden parantamiseen, sekä joukkoliikenteen matka-aikojen lyhentämiseen liikennevalo- ja kaistaetuuksien avulla näissä laatukäytävissä.

Hyrylän terminaali

HSL näkee joukkoliikenteen kannalta heikennyksenä, että Hyrylän terminaalien sijaintia on kaavaehdotuksessa siirretty Hyrylän ydinkeskustan keskustatoimintojen alueelta (kaavamerkintä C). Uusi sijainti tulee olemaan Hyrylän ydinkeskustan C-alueen vieressä myöskin uudella C-alueella. Siirron seurauksena Hyrylän keskustan, erityisesti nykyisen ydinkeskustan, saavutettavuus joukkoliikenteellä heikkenee jonkin verran. HSL on Hyrylän palvelukeskuksen asemakaavan muutosluonnoksesta 5.2.2021 antamassaan lausunnossa vastustanut terminaalien siirtoa ja huomauttanut, ettei kaupunginhallituksen 30.11.2020 tekemään päätökseen joukkoliikenneterminaalien siirrosta ole pyydetty lausuntoa HSL:ltä. Paraikaa tammi-helmikuussa 2022 on lausunnolla Hyrylän palvelukeskuksen asemakaavan muutos.

Terminaalien siirtopäätös ei pohjaudu joukkoliikenteen tarpeisiin, vaan Hyrylän palvelukeskuksen pysäköintitarpeeseen ja hanke heikentää HSL:n joukkoliikenteen palvelutasoa. Mahdollisista terminaalien infrakorvauksista neuvotellaan HSL:n kanssa.

Kävely ja pyöräily

KUHA-hankeohjelma 2020–2023 kävelyn ja pyöräilyn yhtenä kärkihankkeena on pääradan yhteydessä oleva kevyen liikenteen yhteys välillä Kerava–Tuusula–Järvenpää. HSL ja edellä mainitut kunnat ovat pitäneet hanketta esillä Pasila–Riihimäki-hankkeen 3. vaiheen ratasuunnitelman laatimisen yhteydessä. HSL kiirehtii hankkeen suunnittelua ja kannustaa kuntia edistämään hankesuunnittelun aloittamista voimakkaasti valtion suuntaan.

Toisena tärkeänä kevyen liikenteen hankkeena on tunnistettu uusi pyöräilyn laatukäytävä Lahelanpellon, Hyrylän keskustan ja Rykmentinpuiston kautta Keravalle. Toteutuessaan hanke tulee parantamaan pyöräilyn olosuhteita Tuusulan ja Keravan välillä.

HSL osallistuu mielellään tarkempaan liikennesuunnitteluun.

Vastine: Liikennejärjestelmänäkökulma

Ajoneuvoliikenteen verkko

Merkitään tiedoksi.

Raskaan liikenteen taukopaikat

Focus -alue on lausunnossa esitetty raskaan liikenteen palvelualueen potentiaalisiksi sijoituspaikaksi. Focus -alueella jää voimaan alueen osayleiskaava. Hyväksyttävään Tuusulan yleiskaavaan 2040 merkitään voimaan jäävien osayleiskaavojen alueet valkoisiksi lukuun ottamatta erikseen mainittuja teemoja: arvokkaat luontokohteet, lentokonemelu, liikenteen yhteistarve (Tallinna-tunneli ja Tuusulanjoentien jatke), liikennetunnelin ohjeellinen linjaus, (Lentorata), työpaikka-alueen laajenemissuunnat sekä yhdyskuntateknisen huollon alue.

Focus -alueen todellista edellytystä toimia raskaan liikenteen palvelualueen sijoituspaikkana menestyvä tavalla ei ole toistaiseksi selvitetty. Alue ei ole noussut korostuneesti esiin pääkaupunkiseutua koskevissa raskaan liikenteen palvelualue selvityksissä, joissa pääasiassa on esillä valtatiekäytävät ja niihin tarvittavat palvelu- ja pysäköintialueet. Palvelualue toiminnan sijoittuminen Maantiekylän-Focus-alueen alueelle on hyvin todennäköisesti kytköksissä mt 152:n jatkeen (Kehä IV) toteutumiseen sekä yleisesti ko. väyläkäytävän kehittymiseen, jotta alueelle syntyisi raskaan liikenteen palvelualueelle riittävät toimintaedellytykset ja kysyntä sekä palvelualue olisi seudun ja maakunnan tasolla riittävän saavutettavissa.

Raideliikenne

Helsinki–Tallinna-tunneli

Tallinna-tunnelin kaavamerkintää ja määräystä muokataan siten, että merkintä mahdollistaa niin tunneli- kuin pintaratkaisunkin sekä terminaalien. Yhteistarve siirretään maakuntakaavan mukaiselle paikalle.

Lentorata ja Hyrylän asemavaraus

Saatujen lausuntojen perusteella lentorata on siirretty maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen ja merkitty kaavaan ohjeellisena. Tuusulan kunta haluaa kuitenkin pitää mahdollisuuksia avoimena linjata Itärata Hyrylän kautta. Kulomäentien varrelle merkitään joukkoliikenteen laatukäytävän merkintä, joka voisi jatkossa mahdollistaa myös ratavaihtoehdon.

Jokelan asema

Merkitään tiedoksi.

Ristikydön asemavaraus

Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Alueen osayleiskaavan laatiminen (Tuomala III, osayleiskaavan tarkistaminen) on Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa ajoitettu III-luokan hankkeeksi, joka on tavoitteena saada valmisteltavaksi viisivuotisen suunnittelujakson loppupuolella. Osayleiskaavan yhteydessä tutkitaan Ristikydön asemavarauksen sijoittuminen ja alueen liittäminen pääliikenneväyliin. Ristikydön - Kytömaan suunnittelua tulee edistää yhteistyössä Keravan kanssa. Myös Keravan vahva näkemys on, että alueen aseman sijainti tulee tutkia etelämmäksi ja yhdistää Kytömaan aseman kanssa.

Raitiotievaraus

Yleiskaavatyön yhteydessä on teetetyt selvitykset (*Hyrylän joukkoliikenteen laatukäytävä. Maankäytön kehitys ja runkoyhteyden toteutusvaihtoehdot yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen*, Sitowise 2020) mukaan yleiskaavan mukainen maankäyttö ei luo edellytyksiä raitioitien rakentamiselle Tuusulanväylän varteen. Joukkoliikenteen laatukäytävän määräystä muokataan: *Merkinnällä osoitetaan joukkoliikenteen keskeiset laatukäytävät, jotka muodostavat sujuvan työmatka- ja asiointiliikenteen korkean palvelutason runkoyhteyden. Runkoyhteys voidaan toteuttaa myös raideliikenneyhteytenä.* Pika-sana otetaan määräyksestä pois. Itäradasta ei ole Väyläviraston mukaan tehty vielä päätöstä. Mikäli Itärata linjattaisiin Hyrylään ja Hyrylään mahdollistettaisiin asema, voidaan joukkoliikenteen laatukäytävä kaavan tavoitevuoden jälkeen tutkia toteutettavaksi raideyhteytenä.

Bussiliikenne ja infra

Joukkoliikenteen laatukäytävämerkintä (jl) lisätään Kulloontien varrelle.

Hyrylän terminaali

Hyrylän terminaalin sijoittumista on tarkasteltu ja siihen liittyvät ratkaisut on tehty tarkemmassa suunnittelussa ja kaavoituksessa. Hyrylän palvelukeskuksen asemakaava etenee syksyllä hyväksymiskäsittelyyn. Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa Rykmentinpuiston osayleiskaavaa, johon on merkitty henkilöliikenteen terminaali-alue. Tuusulan yleiskaavaan matkakeskusta ei merkitä.

Kävely ja pyöräily

Yleiskaavassa pääradan ja Kytömaantien käytävään kaavailtu pyöräilyn tärkeä yhteys jää Tuomalan selvitysalueelle, joten siihen liittyvä mahdollinen kaavataso suunnittelu jää selvitysalueelle kohdentuvan suunnittelun yhteyteen.

Pyöräilyn laatukäytävä Lahelanpellon, Hyrylän keskustan ja Rykmentinpuiston kautta Keravalle - merkitään tiedoksi.

Toimenpiteet: Tallinna-tunnelia kuvaava merkintä muutetaan liikenteen yhteistarpeeksi, joka mahdollistaa sekä pinta- että tunneliratkaisun. Määräykseen lisätään myös maininta terminaalista. Merkintä siirretään maakuntakaavan mukaiselle paikalle. Lentorata osoitetaan ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen. Kulloontien varrelle lisätty joukkoliikenteen laatukäytävä jl -merkintä. Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Joukkoliikenteen laatukäytävän määräystä muokataan poistamalla maininta pikaraitiotiestä.

11. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Uudenmaan ELY-keskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Maakuntakaava

Yleiskaavaehdotus on päätetty asettaa nähtäville 15.11.2021. Hallinto-oikeus antoi 24.9.2021 päätöksen Uusimaakaavasta 2050. Kaavakokonaisuus on tullut voimaan siltä osin kuin valitukset on hylätty. Uusimaakaava on ohjeena yleiskaavaehdotuksen laadinnassa (MRL 32§).

Pääpiirteissään voimassa oleva maakuntakaava on ollut riittävästi ohjeena yleiskaavaehdotuksen laadinnassa. Merkittävin poikkeama on lentoradasta esitetty ratkaisu, johon Uudenmaan ELY-keskus on kiinnittänyt myös aiemmissa lausunnoissaan huomiota. Lisäksi Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että Ristikydön kohdalla olevaa suunnitteluratkaisua tulee tarkentaa.

Ristikydön alueelle on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu pääkäyttötarkoitus M, jota koskee Res-1 -rasterointi. Reservialueelle ei ole annettu ajoitusmääräystä. Reservimerkintä jättää avoimeksi alueen jatkosuunnittelun etenemisen suhteessa muuhun yleiskaavassa esitettyyn yhdyskuntarakenteeseen.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavan ohjausvaikutus ja ekologinen yhteystarve huomioiden Ristikydön alueen pääkäyttötarkoitus ei voi olla M. Kaavaselostuksen sivulla 11 on esitetty, että Ristikydön tarkempi alueidenkäyttö tullaan ratkaisemaan Tuomalan osayleiskaavoituksen yhteydessä. Tämä tavoite ei ole välittynyt yleiskaavan merkintöihin ja määräyksiin.

Lentoradan ja Ristikydön osalta maakuntakaavan ohjausvaikutusta ei ole otettu riittävästi huomioon ja yleiskaavaehdotusta tulee tarkistaa näiltä osin.

Yhdyskuntarakenne

Tuusulan yleiskaavan suunnittelun keskeiset tavoitteet – kestävä yhdyskuntarakennemalli ja yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen – mahdollistavat toteutuessaan osaltaan ilmastokestävemmän rakenteen toteutumisen Tuusulassa. Kunnan kasvu suunnataan pääosin Hyrylään ja taajaman kytkeytymistä Keravan rakenteeseen vahvistetaan. Jokelaa kehitetään asemanseutuna ja Kellokoskea bussiliikenteeseen tukeutuvana taajamana. Uusien asuinalueiden asemakaavoitus ajoitetaan kahteen vaiheeseen. Kaava mahdollistaa talotyyppien monipuolistumisen ja Hyrylän kehittymisen tiiviimmäksi kerrostalopainotteisemmaksi kuntakeskustaksi. Uudenmaan ELY-keskus pitää vaiheistusta onnistuneena ratkaisuna.

Yleiskaavaehdotuksessa esitetyt AT-alueet sijaitsevat tiiviissä yhdyskuntarakenteessa asemakaavoitettujen alueiden läheisyydessä. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että kohteiden mielekkäämpi merkintä on AO, koska kohteiden asemakaavoituskynnys on joka tapauksessa ylittynyt.

Kumottavat ja voimaan jäävät kaavat ja määräykset

Maankäyttö- ja rakennuslain 35§ mukaisesti yleiskaava voidaan laatia myös vaiheittain. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että koko kunnan alueelle voimaan tulevat merkinnät on yksilöity riittävän selvästi. Kaavakartalla ja -määräyksissä on yksiselitteisesti yksilöity sekä eri alueilla voimaan jäävät merkinnät ja määräykset, että uudet ratkaisut.

Kaavassa esitetty ekologinen yhteystarveverkosto kannattaa nostaa kuudenneksi koko kunnan alueita koskevaksi merkinnäksi, koska yhteydet vaikuttavat olennaisesti arvokkaiden luontokohteiden turvaamiseen.

Yleiskaavakartalla on esitetty osayleiskaava-alueille merkintöjä, jotka poikkeavat lainvoimaisten kaavojen ratkaisusta. Selkeyden vuoksi alueilla on syytä esittää voimaan jäävän osayleiskaavan ratkaisu tai jättää koko kunnan yleiskaavasta ulos rajattu alue ilman ristiriitaisia merkintöjä.

Ilmastovaikutukset

Uudenmaan ELY-keskuksessa on aloitettu ILTSU-niminen hanke, joka kehittää ilmastovaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kaavoituksessa sekä YVA- ja SOVA-menettelyssä. Vuoden 2023 lopussa päättyvä hanke liittyy Suomen hallitusohjelman vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteeseen.

Tuusulan yleiskaava 2040 suunnittelun kestävää yhdyskuntarakennemallia ja yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja eheyttämistä koskevat tavoitteet mahdollistavat toteutuessaan osaltaan ilmastokestävämmän rakenteen toteutumisen Tuusulassa. Yleiskaavan myönteisiä ja kielteisiä ilmastovaikutuksia ei ole kuitenkaan käsitelty kaava-aineistossa eikä siinä ole otettu lainkaan kantaa, miten kaavasta syntyviä ilmastovaikutuksia tullaan minimoimaan alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa.

Yleiskaavan ilmastovaikutuksia ei ole arvioitu kaavatyön yhteydessä. Kattavan ilmastovaikutusten arvioinnin avulla olisi kyetty tunnistamaan niitä yleiskaavatason ratkaisuja, joilla voidaan tukea kuntalaisten kestävien kulkumuotojen valintaa, lieventää rakentamisen kielteisiä ilmastovaikutuksia ja edistää vähähiilisiä energiaratkaisuja suunnittelualueella. Arvioinnin avulla olisi voitu huomioida paremmin ilmastoriskit ja ilmastomuutoksen sopeutumisen toimet. Systemaattinen ilmastovaikutusten arvioinnin laadinnasta on kuitenkin vielä hyötyä kaavaprosessin loppuvaiheessa ja alueen jatkosuunnittelussa ilmastonäkökohtia paremmin huomioon ottavien asemakaavojen valmistelun tukena.

Yksi edellytys ilmastomielessä onnistuneelle kaavalle on joukkoliikenteen palvelutason mahdollisimman kattava hyödyntäminen. Alueiden jatkosuunnittelussa on varmistettava, että rakentaminen tapahtuu joukkoliikenteen kannalta hyvin saavutettaville vyöhykkeille.

On hyvä, että AK-, AP-, AH-, TP-, P- ja KM-alueiden kaavamääräyksissä ohjataan jalankulun ja pyöräilyn mahdollisuuksien sekä niitä edistävän kaupunkitilan viihtyisyyden parantamiseen ja että C-alueita kehitetään erityisesti jalankulkuun ja pyöräilyyn perustuvana tiivistyvänä ympäristönä.

Yleiskaava-alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa on syytä varmistaa talon- ja infrarakentamisessa käytettävien maa-aineisten ja kierrätysmateriaalien käytön maksimoinnin lisäksi myös niiden kuljetusmatkojen minimointi. Kestävien energiaratkaisujen hyödyntämistä voi vahvistaa Tuusulassa edellyttämällä yleiskaavan yleismääräyksissä, että alueen jatkosuunnittelussa on selvitettävä uusiutuvan energian ja mahdollisen ylijäämäenergian hyödyntämisen mahdollisuuksia. Määräysten avulla voi tarkemmin ohjeistaa huomioimaan rakentamisen yhteydessä aurinkoenergian aktiivinen ja passiivinen hyödyntäminen sekä passiivinen yllämmöltä suojautuminen.

Tuusulan yleiskaava-aineistossa ei ole arvioitu kaavaillun rakentamisen myötä aiheutuvan maankäytön muutosten vaikutuksia suunnittelualueen puuston ja maaperän hiilinieluihin ja -varastoihin. Tämän vuoksi on epävarmaa, miten hyvin yleiskaava ohjaa kaavaratkaisuja minimoimaan rakentamisen myötä tapahtuvan maankäytön muutoksen aiheuttamaa ilmastovaikutusta.

Yleiskaavan määräykset ja muu aineisto eivät sisällä suoraa ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja varautumiseen liittyviä linjauksia. Kaavassa on kuitenkin alueen sopeutumiskykyä tukevia hulevesien hallintaa koskevia yleisiä määräyksiä. Kaavamääräyksissä on syytä nostaa esiin rakentamisen myötä lisääntyvien pinnoitettujen ja vettä läpäisemättömien pintojen minimoimisen tarvetta. Rakennetun ympäristön ilmastokestävyttä parantavan viherrakenteen lisääntymistä voi edistää yleismääräyksillä tai -suosituksilla, jotka koskisivat esim. kasvillisuuspintoja ja sadevesiä viivyttäviä ratkaisuja tonttitasolla mittaroivaa viherkerrointa tai monipuolisesti ilmastohyödyllisiä viherkattoja.

Pintavedet

Kunnan kattavassa yleiskaavassa hulevesien käsittely on huomioitu kaavatasoa vastaavasti melko yleisellä tasolla, mutta kuitenkin riittävästi. Tiivistyvistä taajamarakentamisesta ja uusista työpaikka-alueista voi aiheutua hulevesien laadun ja niiden purkuvesistöjen vedenlaadun huononemista, joten yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa hulevesien käsittely ja johtaminen on suunniteltava perusteellisesti asemakaavavaiheen hulevesisuunnitelmilla.

Järvien ja lampien vedenlaadun turvaaminen on huomioitu kaavassa riittäväillä vesialueita (W) koskevilla määräyksillä ja sinikehä-merkinnällä, joka koskee Tuusulanjärven ja Rusutjärven rantavyöhykkeitä. Pienvesikohteita on turvattu sl- ja luo-merkinnöillä. Palojoen, Keravanjoen ja Tuusulanjoen vedenlaatua ja vesiekosysteemiä on kiitettävästi monin paikoin turvattu SL-merkinnöillä. Ekologinen yhteystarve-merkintää on

käytetty osissa jokikäytäviä sekä viheralue (V)-merkintää erityisesti Tuusulanjoen alkuosan ja Palojoen alueella. Näiden merkintöjen määräyksissä ei ole annettu ohjeita jokien rantavyöhykkeiden säilyttämisestä suojavaikotteina riittävällä leveydellä, jotta kasvillisuuden ravinteita pidättävä ja varjostava vaikutus säilyy jokiekosysteemien turvaamiseksi. Asia on tunnistettu kaavaselostuksessa, mutta on syytä nostaa myös merkintöjen kaavamääräyksiin esim. seuraavasti ”*Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavaikotteet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi*”.

Pohjavedet

Tuusulan vedenhankintaa varten tärkeille pohjavesialueille on yleiskaavassa esitetty hyvin monenlaisia toimintoja, jotka voivat vaarantaa pohjaveden määrää ja laatua. Uudenmaan ELY-keskus on ilmaissut huolensa kyseisten toimintojen sijoittumisesta pohjavesialueille jo ensimmäisestä kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa. Kaavassa on edelleen osoitettu runsaasti pohjaveden suojelun kannalta riskialttiita toimintoja pohjavesialueille. Pohjavedelle aiheutuvia riskejä on tarkoitettu vähentää asemakaavamääräyksillä. Mm. uusien tieyhteyksien lopullista sijaintia ei kuitenkaan tulisi jättää ratkaistavaksi asemakaavavaiheessa.

Viranomaisneuvottelussa 15.10.2019 on sovittu, että vedenottamoidensuoja-alueet esitetään kaavakartalla, näin ei kuitenkaan ole tehty. Kaavaselostuksen sivulla 74 olevaan kuvaan suoja-alueet on merkitty. Suoja-alueet on syytä esittää myös kaavakartalla. Lisäksi pohjavesialueita koskevaan kaavamääräykseen tulee täydentää, että pohjavesialueilla tulee huomioida vesioikeudellisten suoja-alueiden määräykset. Vedenottamoiden suojavaikotteen merkitys korostuu Tuusulan yleiskaavassa erityisesti Mätäksen pohjavesialueella, jossa Kuninkaanlähteen suoja-alueille on kaavoitettu työpaikka- ja kaupallisten palveluiden alueita.

Lahelan pohjavesialueelle vedenottamon ympäristöön kohdistuu hyvin tiivistä asuinrakentamista. Lisäksi tieyhteystarve kulkee hyvin läheltä Lahelan vedenottamoita. Tieyhteyden laatua (ajoneuvoliikenne, joukkoliikenne, kevyt liikenne) ei ole esitetty kaava-aineistossa. Yhteystarpeen ohjeellisuuskin huomioiden mahdollinen ajoneuvo- tai joukkoliikenteen yhteys tulisi siirtää huomattavasti kauemmas ottamosta, jotta pohjaveden määrä tai laatu Lahelan vedenottamolla ei vaarannu. Tieyhteyteen liittyvät tarkemmat suunnitelmat tulisi huomioida kaavassa.

Yleiskaavaehdotuksessa esitetyn Lentorata-raideyhteyden vaikutukset Mätäksen ja Hyrylän pohjavesialueisiin on tunnistettu ja vaikutukset on kuvattu kaavaselostuksessa yleisellä tasolla. Uudenmaan ELY-keskus huomauttaa, että kaavassa esitetty raideyhteys kulkee lisäksi Lahelan pohjavesialueella reilun 500 metrin matkalla, jossa tunneli leikkaa myös merkittävän ruhjeen. Maaperä on Lahelan pohjavesialueella savikkoa ja pohjavesi on paineellista. Kaava-aineistossa ei ole esitetty vaikutusten arviointia linjauksen osalta pohjavesiolosuhteisiin (MRL 9§) eikä linjaus ole yleiskaavoitusta ohjaavan maakuntakaavan mukainen. Lentoradan linjaus tulee muuttaa maakuntakaavan mukaiseksi (MRL 32§).

Pöyry Finland Oy:n laatiman pohjavesiselvityksen suosituksia ei ole kaikilta osin noudatettu kaavaehdotuksessa. Selvityksessä on annettu hyviä suosituksia pohjaveden suojelemiseksi ja kaavaratkaisuja tulisi tarkastella pohjavesialueiden osalta uudelleen.

Vesihuolto

Uudenmaan ELY-keskuksen edelliseen lausuntoon on annettu vastineeksi, että vesihuollon kehittämissuunnitelmien päivittäminen on vireillä Tuusulan Vedessä.

Yleiskaavaehdotuksessa ei ole käsitelty tai esitetty mahdollisuuksia vesihuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen MRL 39§ sisältövaatimusten edellyttämällä tavalla.

Uudenmaan ELY-keskus muistuttaa myös, että kunnalla on vesihuoltolain mukainen vesihuollon yleinen kehittämisvelvoite:

Vesihuoltolaki 5 § (22.8.2014/681) Vesihuollon yleinen kehittäminen.

Kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten, laitoksille vettä toimittavien ja niiden jätevesiä käsittelevien sekä muiden kuntien kanssa sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

Liikennejärjestelmä

Lentoradan linjaus on ratkaistu strategisella tasolla Uusimaakaavassa. Yleiskaavan yleispiirteisyydskin huomioiden Hyrylän keskustan kautta kaartava linjaus ei ota huomioon maakuntakaavaa. Kyseessä on merkittävä valtakunnallinen linjaus. Lentorataa koskeva maanalainen raideliikenteen yhteystarve tulee korjata maakuntakaavan mukaiseksi, kuten Uudenmaan ELY-keskus on jo aiemminkin lausunnossaan tuonut esille.

Raskaan liikenteen taukopaikkatarve Uudellamaalla on kiistaton. Uudenmaan alueen kasvu lisää luonnollisesti tavaraliikennettä ja samalla logistiikan keskittymistä. Alueen toimivuuden kannalta olisi tärkeää luoda toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia markkinaehtoiselle toiminnalle raskaan liikenteen taukopaikkojen synnyttämiseksi. Raskaan liikenteen taukopaikat nähdään usein kannattamattomana maankäyttönä, mutta mikäli ne suunnitellaan hyvin esimerkiksi työpaikka-alueiden yhteyteen, mahdollistettaisiin markkinaehtoisia molempia hyödyntäviä palveluita, kuten ravintola- ja vapaa-ajanpalveluita, luoden samalla uusia työpaikkoja.

Meluntorjunta

Uudenmaan ELY-keskus nosti viranomaisneuvottelussa esille, että yleiskaavatasolla voidaan rajoittaa melun lisääntymistä yksittäisiä asemakaavoja tehokkaammin. Yleiskaavassa on annettu yleinen melumääräys, joka velvoittaa tarkempaa suunnittelua melun- ja tärinätorjuntaan. Lentomelusta on annettu omat määräykset. Lentokonemeluyöhykkeiden lisäksi myös lentokoneiden laskeutumisyöhykkeet tulee merkitä kaavaan, kuten on tehty esim. Vantaan yleiskaavassa.

Kaavaratkaisussa esitetyt uudet asuinalueet sijoittuvat pääsääntöisesti etäälle melulähteistä. Uudenmaan ELY-keskus nostaa kuitenkin esille, että lentokoneliikenteen lisäksi myös tie- ja raideliikenteen melu- ja tärinäselvitykset ovat tarpeellisia, ja ne on otettava huomioon kaavoja laadittaessa. Erityisesti Ristikydön alueella meluntorjunta on suunnittelun näkökulmasta kriittinen tekijä. Lisäksi kaava-aineistossa on syytä avata, kuinka ilmanlaatu on otettu kaavoituksessa huomioon.

Kaupan ratkaisu

Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on voimassa (24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden päätös), muttei lainvoimainen, sillä valituslupia on haettu Korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Hallinto-oikeuden päätöksestä seuraa, että maakuntakaavan mukaan seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön alaraja on 4000 k-m² ellei selvityksin muuta osoiteta. Hyrylän eteläosan kaupan alueen maakuntakaavan mukainen enimmäismitoitus on 100 000 k-m².

Vaihemaakuntakaavan kaupan alueen määräys on seuraava: *”Kaupan alueen merkinnän osoittamalle alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa tilaa vaativaa vähittäiskauppaa, joka on merkitykseltään seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö. Kaupan alueet sekä niiden enimmäismitoitukset on osoitettu taulukossa, joka on suunnittelumääräysten lopussa. Kohdemerkinnällä osoitetun kaupan alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisessa suunnittelussa siten, että se muodostaa riittävän laajan toiminnallisen kokonaisuuden. Lisäksi on huolehdittava siitä, että kaupan alueen palveluiden toteuttaminen on kytketty ajallisesti alueen saavutettavuuteen joukkoliikenteellä ja mahdollisuuksien mukaan myös kävellen ja pyöräillen.”*

Merkinnän kuvauksen mukaan niitä kehitetään sellaista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa, ja jonka tyypillinen asiointitiheys on pieni.

Yleiskaavaselostuksen sivulla 50 todetaan, että Tuusulanväylän länsipuolelle sijoittuvat Sahankulman liikekiinteistöt lasketaan mukaan maakuntakaavassa osoitettuun Sulan vähittäiskaupan suuryksikköön (Hyrylän eteläosa maakuntakaavassa). Sahankulman alue on ainoa, jossa KM-merkintä tulee oikeusvaikutteiseksi tällä yleiskaavalla.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että yleiskaavassa on osoitettava, mikä osuus maakuntakaavan Hyrylän eteläosan kaupan alueen 100 000 k-m² kokonaiskerrosalasta kohdistuu Sahankulman alueeseen. Laskelmaa tehtäessä on muistettava, että maakuntakaavan määräyksen mukaan kerrosalaan lasketaan sekä olemassa oleva että uusi liiketila.

Kaava-aineistoon on lisättävä karttaesitys kaupan alueen tulkinnasta kuten on Sulan asemakaavoituksen yhteydessä tehty. Karttaesityksestä on käytävä ilmi osuudet maakuntakaavan kokonaiskerrosalasta.

Kaavaselostuksen mukaan Hyrylän ydinkeskustan päivittäistavarakaupan ratkaisun selvittyä voidaan mahdollistaa vuoteen 2040 mennessä päivittäistavarakauppoja Tuusulanväylän – Järvenpääntien varrelle ensimmäisen vaiheen jälkeen noin 6 000 k-m². Päivittäistavarakaupan lisatarve mahdollistaa esimerkiksi kolmen 2 000 k-m² yksikön sijoittumista vaihtoehtoisesti keskustaan, Mahlamäkeen, Amerin alueelle, Sahankulmaan tai Sulan osayleiskaavan mukaisesti kahteen 500 k-m² yksikköön Tuusulan itäväylän varrelle.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että KM -kaavamääräystä on tarkennettava siten, että maakuntakaavan ohjausvaikutus välittyy määräyksen sisältöön. Kaupallisen selvityksen on myös välityttävä kaavaratkaisuun. Nyt määräys kieltää seudulliset päivittäistavarakaupan suuryksiköt. Toisin sanoen määräys sallisi nykytilanteessa enimmillään alle 4000 k-m² päivittäistavarakauppaa. Mikäli maakuntaliiton valituslupahakemus ja valitus Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä menestyy, sallii määräys alle 10 000 k-m² päivittäistavarakauppaa. Tämä on enemmän kuin yleiskaavaratkaisun kaupallinen selvitys osoittaa mahdolliseksi.

Kaavamääräys sallii sijoittaa myös tiivistä asumista ja muuta ympäristöön sopivaa toimintaa. Määräys on liian yleispiirteinen ja aiheuttaa tulkintavaikeuksia. Kaavan vaikutuksia ei tältä osin ole yksiselitteistä arvioida ja on arvioitava lukuisa määrä eri käyttötarkoituksia.

Uudenmaan ELY-keskus ehdottaa seuraavia tarkennuksia maankäyttö- ja rakennuslain vähittäiskaupan sijainnin ohjauksen säännösten vaatimusten täyttymiseksi:

KM Seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö

Kaupallisten palvelujen alue, jolle saa sijoittaa merkitykseltään seudullisia tilaa vaativan erikoistavaran vähittäiskaupan suuryksiköitä, jotka eivät vaaranna keskustan ensisijaisuutta vähittäiskaupan sijaintialueena. ~~Alueilla ei sallita seudullisia päivittäistavarakaupan suuryksiköitä.~~ Vähittäiskaupan suuryksiköiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa, ettei suuryksiköiden sijoittaminen alueelle heikennä keskustaan sijoittuvan kaupan toimintaedellytyksiä. Paikallisesti merkittävää päivittäistavarakauppaa sallitaan X k-m².

~~Alueelle saa sijoittaa myös tiivistä asumista ja muuta ympäristöön sopivaa toimintaa. Alueen kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa tulee parantaa kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia.~~ Kaupan alueen palveluiden toteuttaminen on kytkettävä ajallisesti alueen saavutettavuuteen joukkoliikenteellä ja mahdollisuuksien mukaan myös kävellen ja pyöräillen.

Natura

Tuusulan yleiskaavaa varten on laadittu vaikutusten arviointi koskien Natura 2000 -alueita (Enviro 7.4.2020, Tuusulan yleiskaava 2040: vaikutukset Natura 2000 -alueisiin). Mikäli arvioinnissa esitetyt suositukset huomioidaan ja turvataan kaavamääräyksissä ovat vaikutukset niin vähäisiä ja luonteeltaan sen kaltaisia, että varsinaista luonnonsuojelulain 65§ mukaista Natura-arviointia ei tarvita. Tämä ei kuitenkaan sulje pois mahdollisten jatkosuunnitelmien tarvetta Natura-arviointiin ja lausunnotmenettelyyn.

Jatkotoimenpiteet

Lausunnossa esille nostetut asiat huomioiden Uudenmaan ELY-keskus esittää Tuusulan kunnalle maankäyttö- ja rakennuslain 66§ mukaista viranomaisneuvottelua.

Vastine: Maakuntakaava

Lentorata osoitetaan hyväksymiskäsittelyyn menevään Tuusulan yleiskaavaan 2040 ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen.

Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Alueen osayleiskaavan laatiminen (Tuomala III, osayleiskaavan tarkistaminen) on Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa ajoitettu III-luokan hankkeeksi, joka on tavoitteena saada valmisteltavaksi viisivuotisen suunnittelujakson loppupuolella. Osayleiskaavan yhteydessä tutkitaan Ristikydön asemavaruksen sijoittuminen ja alueen liittäminen pääliikenneväyliin. Selvitysalueen päälle ei esitetä muita kaavamerkintöjä. Selvitysalueet kuvataan tarkemmin kaavaselostuksessa.

Yhdyskuntarakenne

Yleiskaavaan merkityt kyläalueet (AT) muutetaan Asemakaavan ulkopuoliseksi asumisen alueeksi (AH). Merkinnällä osoitetaan ”*Alue, jolla on asuinrakennuksia tai loma-asuntoja. Rakentaminen ratkaistaan suunnittelutarveratkaisuin. Olevien rakennusten korvaaminen tai laajentaminen on sallittua.*” Aikaisempi määräys siitä, että *alueita ei ole tarkoitus asemakaavoittaa* siirretään kaavaselostukseen. Kaikki asemakaavan ulkopuoliset alueet ovat Tuusulassa suunnittelutarvealuetta, joilla rakentaminen vaatii suunnittelutarveratkaisun. Asemakaavan lievealueella entisen Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaavan alueella ei ole sallittu uusien rakennuspaikkojen tai sivuasuntojen muodostamista. Tuusulan kunnassa on paljon asemakaavahankkeita käynnissä ja yleiskaavassa ei haluta lisätä uusia alueita tutkittavaksi asemakaavoilla. Jokelaan osoitettu ns. Hevoskylän alueen kirjaintunnus muutetaan AH:sta AE:ksi.

Kumottavat ja voimaan jäävät kaavat ja määräykset

Ekologisia yhteystarpeita ei ole otettu voimaan tulevaksi teemaksi koko kunnan alueelle. Alueilla, joille rakentaminen keskittyy, teema tulee voimaan. Haja-asutusalueen maankäyttö muodostuu pääasiassa maa- ja metsätalousalusta, joissa rakentaminen ei uhkaa ekologisen verkoston säilymistä. Ekologisen runkoyhteyden sijainti on lisäksi ohjeellinen. Yhteyksistä lisätään tekstiä ja teemakartta kaavaselostukseen.

Hyväksyttävässä kaavassa jätetään voimaan jäävien osayleiskaavojen alue valkoiseksi ilman ristiriitaisia merkintöjä. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueille esitetään ainoastaan pohjakartta ja koko kunnan alueella voimaan tulevat teemat: arvokkaat luontokohteet, lentokonemelu, liikenteen yhteystarve, paikallinen liikenteen yhteystarve, liikennetunnelin ohjeellinen linjaus, työpaikka-alueen laajenemissuunnat sekä yhdyskuntateknisen huollon alue.

Ilmastovaikutukset

Yleisiin määräyksiin lisätään: *Alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida ja edistää mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen.*

Yleiskaavaehdotuksesta II tehtiin KILVA-työkalulla arviointi. Kaavan toteuttamissuunnitelman yhteydessä arvioidaan konsulttityön avulla ennen kaikkea asumisen laajenemisalueet kolmen näkökulman kautta. Arvioitavat näkökulmat ovat: kaavataloudelliset vaikutukset, ilmastoon kohdistuvat vaikutukset ja elinympäristön laatuun kohdistuvat vaikutukset. Arviointi vaikuttaa siihen, mitä yleiskaavan alueita nostetaan kaavoitus suunnitelmaan ja kuinka alueiden suunnittelu ajoitetaan suhteessa toisiinsa.

Kaavaan on lisätty yleismääräys: *Tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää luonnonmonimuotoisuutta ja hiilinielujen lisäämistä.*

Tuusulan kunnassa on selvitetty puuston sitoma hiilidioksidin määrä ja kehitys koko kunnan alueelta yhteistyössä Uudenmaan liiton metsäasiantuntijan kanssa. Asia lisätään yleiskaavaselostukseen. Tuusulassa hakkuut ylittävät puuston kasvuvauhdin. Vuosina 2015-2019 menetettiin koko kunnan alueella noin 5 % (104 000 tonnia) sidotusta hiilidioksidista. Vuonna 2021 käynnistyneessä Tuusulan ilmastojohtamistyössä etsitään ratkaisuja siihen, miten Tuusula voitaisiin säilyttää mahdollisimman puustoisena.

Ilmastojohtamistyön kehittäminen alkoi Tuusulan kunnassa vuonna 2021. Vuoden 2022 tavoitteet ovat seuraavat:

- Lasketaan kuntaorganisaation päästöt ja määritellään päästöille hiilineutraalisuuteen tähtäävä budjetti
- Päivitetään aluetasojen päästöjen BAU-skenaario ja määritellään hiilineutraalisuuden tavoitevuosi
- Lasketaan kunnan alueen hiilinielut
- Täsmennetään alustava ilmastosuunnitelma ilmasto-ohjelmaksi

- Suoritetaan toimintamallin organisoituminen ja resursointi
- Integroidaan ilmastotyön ohjelmointi kunnan kehityssalkkuun

Joukkoliikenteen palvelun mahdollisimman hyvä hyödyntäminen on kunnan sekä alueen joukkoliikenneviranomaisen intressissä. Kaavaratkaisussa merkittävä osa asumisen uudisalueista luovat edellytyksiä sijaintiensa puolesta jo nykyisen joukkoliikennetarjonnan käyttäjämäärien kasvulle sekä jalankulun ja pyöräilyn lisääntymiselle. Työpaikka-alueiden osalta sekä maankäytön että joukkoliikennetarjonnan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa etsitään ratkaisuja, joilla vähennetään yksityisautoilun tarvetta.

Pintavedet

Vesialueeseen (W) lisätään viivamerkinnällä vedenhankinnan kannalta merkittävät pintavedet Tuusulanjoki ja Palojoki. Tuusulan yleiskaava 2040 ei tule Vuohikkaanojan ja Vantaanjoen alueilla voimaan. Kaavaselostukseen lisätään kuitenkin maininta, että nekin ovat vedenhankinnan kannalta merkittäviä pintavesiä. Kaavamääräykseen lisätään: *”Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavaiketykkeit jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi.”*

Pohjavedet

Vedenottamoidensuoja-alueet esitetään kaavakartalla, mutta ne tulevat voimaan ainoastaan kumottavien osayleiskaavojen alueilla. Pohjavesimääräykseen lisätään: *Asemakaavassa on annettava pohjaveden laadun ja määrän turvaamiseksi tarpeelliset ja huomioitava vedenottamoiden suoja-alueet.*

Lahelan pohjavedenottamon ja alueelle osoitetun uudisrakentamisen suhdetta toisiinsa on käsitelty Uudenmaan ELY-keskuksen (ja Uudenmaan liiton) kanssa erillispalaverissa 17.3., 1.4. ja 7.4.2022. Palaverissa päädyttiin ratkaisuun, jossa Lahelanorren tieliikenteen yhteystarve on siirretty pohjoisemmaksi, mahdollisimman kauas vedenottamosta. Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitystyössä tutkitaan mm. yleiskaavassa esitettyjen paikallisliikenteen yhteystarpeiden toteutusedellytyksiä ja vaikutuksia sekä uusien tiiviiden asuinkortteleiden ja Lahelan monitoimikampuksen (koulun) tarkempaa sijaintia ja rakentamisen määrää sekä suunniteltujen maankäytön ratkaisujen vaikutuksia mm. pohjaveteen ja vedenottamoon. Lahelanorren vaihtoehtotarkasteluja ja liittymiä Tuusulanväylään ja Hämeentiehen tehdään yhteistyössä ELYn kanssa.

Lentorata osoitetaan hyväksymiskäsittelyyn menevään Tuusulan yleiskaavaan 2040 ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen.

Mätäksen vedenottamon suoja-alueen kaavamerkintä muutetaan työpaikka-alueesta (TP) yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET).

Vesihuolto

Vesihuollon kehittämissuunnitelmaa avataan kaavaselostuksessa ELYn kanssa kokouksessa 1.4.2022 sovitun mukaisesti.

Liikennejärjestelmä

Lentorata osoitetaan hyväksymiskäsittelyyn menevään Tuusulan yleiskaavaan 2040 ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen.

Kannattavasti toimivan raskaan liikenteen taukopaikka tai palvelualueen potentiaalisesti sijoituspaikaksi yleiskaavan käsittämällä alueella muodostunee selkeimmin eteläisin Tuusula maantien 152 ja kantatien 45 liittymäalueen tuntumassa. Tämän alueen todellista edellytystä toimia raskaan liikenteen palvelualueen sijoituspaikkana menestyvälle tavalla ei ole toistaiseksi selvitetty. Alue ei ole noussut korostuneesti esiin pääkaupunkiseutua koskevissa raskaan liikenteen palvelualueeselvityksissä, joissa pääasiassa on esillä valtatiekäytävät ja niihin tarvittavat palvelu- ja pysäköintialueet. Palvelualue toiminnan sijoittuminen Maantiekylän-Focus-alueen alueelle on hyvin todennäköisesti kytköksissä mt 152:n jatkeen (Kehä IV) toteutumiseen sekä yleisesti ko.

väyläkäytävän kehittämiseen, jotta alueelle syntyisi raskaan liikenteen palvelualueelle riittävät toimintaedellytykset ja kysyntä sekä palvelualue olisi seudun ja maakunnan tasolla riittävän saavutettavissa. Yleiskaavan TP-aluemerkinnät eivät estä raskaan liikenteen taukopaikan tai palvelualueen suunnittelua alueiden yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja suunnittelussa.

Melun torjunta

Lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke noudattaa länsi-Tuusulassa lentokonemelun 55 dB - 60 dB -vyöhykettä. Lentokonemeluvyöhykkeen ääneneristävyysvaatimus on vähintään 35 dB, sama kuin laskeutumisvyöhykkeellä. Tämän vuoksi ei ole tarpeen esittää vyöhykettä lännessä. Laskeutumisvyöhyke on itä-Tuusulassa laajempi. Vyöhyke sijoittuu Sulan alueelle työpaikkatoimintojen alueille, joille ei ole tarkoitus lisätä asumista. Asumisen ääneneristävyysvaatimukseen lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke vaikuttaa Rykmentinpuiston alueella sekä pienellä alueella Koillis-Hyrylässä. Maakuntakaava ohjaa yleiskaavatyötä. Maakuntakaavaan ei ole merkitty laskeutumisvyöhykettä. Sitä ei ole myöskään Keravan yleiskaavassa eikä Vantaan uudessa yleiskaavassa itäosassa. Tuusulan kunta näkee, että melun ääneneristävyysvaatimukset tulee ottaa huomioon riippumatta siitä, onko ne kaavaan esitetty. Vyöhykkeet esitetään ainoastaan kaavaselostuksessa.

Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Alueen osayleiskaavan laatiminen (Tuomala III, osayleiskaavan tarkistaminen) on Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa ajoitettu III-luokan hankkeeksi, joka on tavoitteena saada valmisteltavaksi viisivuotisen suunnittelujakson loppupuolella. Osayleiskaavan yhteydessä tutkitaan Ristikydön asemavarauksen sijoittuminen ja alueen liittäminen pääliikenneväyliin ja huomioidaan melu- sekä värinäolosuhteet. Selvitysalueen päälle ei esitetä muita kaavamerkintöjä. Selvitysalueet kuvataan tarkemmin kaavaselostuksessa.

Yleiskaavassa on tutkittu alustavia liikennemääräennusteita. Ennusteet ovat niin suuntaa-antavia, ettei niiden pohjalta ole tarkoituksenmukaista tehdä tarkkoja melu- ja värinäennusteita tai arvioita ilmanlaadusta vaan ne tullaan tutkimaan ja selvittämään asemakaava- ja rakentamisvaiheessa. Suunnitelmien edetessä alueen yksityiskohtaisemmat ratkaisut, kuten rakentamisen sijainti, korkeus, ja maanpinnan taso ovat selvillä ja tiedetään tarkemmin, miten suunniteltu liikenneverkko on toteutunut, mitkä ovat liikennemäärät ja ajoneuvotyypit ja niihin perustuvat ennusteet.

Kaupan ratkaisu

Sahankulmaan merkitään Tuusulan yleiskaavassa keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-1), joka varataan keskustaan soveltuvalla asumiselle, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloille sekä virkistykseen. Aluetta tulee kehittää tiivistyvänä, erityisesti kävelyyn ja pyöräilyyn perustuvana ja kaupunkikuvaltaan laadukkaana ympäristönä. Alueelle saa sijoittaa **paikallisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön** tai niihin verrattavissa olevan myymäläkeskittymän.

Riihikallioon merkitään keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-2), joka varataan keskustaan soveltuvalla asumiselle, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloille sekä virkistykseen. Aluetta tulee kehittää tiivistyvänä, erityisesti kävelyyn ja pyöräilyyn perustuvana ja kaupunkikuvaltaan laadukkaana ympäristönä. Alueelle **ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä** tai niihin verrattavissa olevaa myymäläkeskittymää.

Yleiskaavalla muodostetaan Etelä-Tuusulaan selkeä keskustojen hierarkia, joka ohjaa myös kaupan sijoittumista. Jako kunnan pääkeskukseen (C) ja alakeskuksiin (C-1 ja C-2) selkeyttää kaupan rakennetta. Alakeskuksen merkinnöissä rajoitetaan kaupan määrä paikalliseksi. Sahankulmaan sallitaan paikalliset suuryksiköt, Riihikallioon ei saa sijoittaa suuryksiköitä.

Palveluverkkoselvityksen (Ramboll 2018) mukaan uutta päivittäistavarakauppaa voidaan sijoittaa Hyrylään vuoteen 2030 mennessä 6 000 k-m². Valtuuston päätöksen mukaan tämä sijoitetaan Hyrylän Autoasemankadun ympäristöön. Toisessa vaiheessa vuoteen 2040 voidaan sijoittaa yhteensä 6 000 k-m² Tuusulanväylän ja Järvenpääntien varteen. Päivittäistavarakauppoja voidaan sijoittaa esimerkiksi Sahankulmaan, sijainteja on tutkittu myös Ameriin ja Mahlamäentien varrelle.

Perustelut

Maakuntakaavassa on osoitettu Hyrylän eteläosan seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö. Yksikköön luetaan kaupan alueita myös Tuusulan itäväylän länsipuolelta Riihikallion alueelta sekä Sahankulmasta.

Yleiskaavaehdotuksessa on ollut keskustatoimintojen C-aluevaraus Riihikalliassa palvelukeskuksen tuntumassa Pellavamäentien varrella jo kaavaluonnosvaiheessa vuonna 2014 sekä ensimmäisessä kaavaehdotuksessa vuonna 2019. Ensimmäisestä kaavaehdotuksesta Uudenmaan liitto lausui: *”Yleiskaavaehdotuksessa osoitetut keskustatoimintojen alueet ovat voimassa olevan maakuntakaavan sekä laadittavana olevan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan mukaisia.”* Keskustatoimintojen aluetta, alakeskusta muotoillaan uudelleen, jolloin se pitää sisällään Tuusulanväylän varren myymälät. Liiketilaa alueella on tällä hetkellä noin 2 000 k-m². Pellavamäen pohjoispuoleinen palvelukeskus muutetaan palvelun ja hallinnon P-merkinnälle. Riihikallion asemakaavallinen tilanne ja nykyinen rakenne kiinteistönomistuksineen ei mahdollista merkittävää vähittäiskaupan lisäämistä alueelle.

Maakuntakaavassa myös Sahankulman alueen myymälätilat Tuusulanväylän - Sahatien - Moukarintien välisellä alueella on laskettu maakuntakaavassa merkittyyne seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Alue osoitetaan hyväksymiskäsittelyyn menevässä yleiskaavassa keskustatoimintojen alakeskuksen merkinnällä (C-1). Sahankulman kiinteistöissä toimii tällä hetkellä monipuolisesti keskustahakuisia palvelutoimintoja kuten päivittäistavarakauppa, kampaamo, kirpputori, kuntosaleja, eläinlääkärikeskus, ravintoloita, kahvila ja kangaskauppa tilaa vievän huonekalukaupan lisäksi. Kiinteistöissä on eri toimialojen työpaikkoja kuten kunnan toimistotiloja ja yksityinen tilitoimisto kaupallisten palvelutyöpaikkojen lisäksi. Sahankulman kiinteistöissä on noin 100 toimistotyöpaikkaa ja noin 100 kaupallisten palveluiden työpaikkaa.

Sahankulma sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien varrella, aivan Tuusulanväylän vieressä. Tuusulanväylällä on päivittäin yli 21 000 auton liikennevirta (KVL 21797 vuonna 2021) ja väylä on merkitty joukkoliikenteen laatukäytäväksi yleiskaavaan. Alue on hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä, kävellen ja pyöräillen. Sahankulmasta 1000 metrin säteellä asuu noin 3400 ihmistä. Sahankulman palvelut ovat lähipalveluita paikallisille asukkaille.

Sahankulman alueella on voimassa Etelärinteen rakennuskaava vuodelta 1980, Sahan alue - rakennuskaava vuodelta 1983, Moukarinkujan asemakaava 2003 ja Sahatien pohjoispuolella Sahatie -rakennuskaava 1993 sekä pieneltä osin Hyrylän koulukeskuksen rakennuskaava vuodelta 1990. Kaikkien kaavojen tai kaavan osien muutos on ohjelmoituna valtuuston hyväksymään kaavoitussuunnitelmaan 2022-2025.

Moukarinkujan varrella on Tuusulan valtuuston hyväksymässä Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa 2022-2025 kaksi asemakaavahanketta: Moukarinkuja II ja III, lisäksi Sahatien pohjoispuolelle on merkitty Sahatie II -asemakaavahanke. Kärkihankkeena olevassa Moukarinkuja II -kaavassa tutkitaan mm. Moukarinkujan uudelleen linjaamista ja pysäköintialueiden järjestelyjä. Lisäksi Etelärinteen puistossa sijainneen urheilukentän ja päiväkodin toiminnan lakattua voidaan alueella kaavoittaa asumista. Sahankulman rakennuskanta on nykyisellään matalaa, eikä alue ole kovinkaan tehokkaasti rakennettu. Kehittyessään alueella voi olla liiketilan lisäksi myös asumista.

Sahatien pohjoispuolella olevalta kiinteistöltä poistuu Hyrylän yläaste ja lukio Rykmentinpuistoon rakentuvan Monion ja yhtenäiskoulun myötä. Kiinteistö tutkitaan esimerkiksi tiiviille asumiselle. Kiinteistön pohjoispuolelle on rakentunut uusi massiivipuinen päiväkotitoiminta Martta Wendelin. Päiväkodin pohjoispuolella on peruskoulu. Matkaa Hyrylän muihin kaupallisiin palveluihin on 500 metriä - kilometri.

Sahatien jatkoa länteen tutkitaan yhtenä vaihtoehtona Lahelanorren linjauksista. Lahelanorsi parantaisi alueen saavutettavuutta myös lännestä Lahelan asuinalueilta. Syksyllä 2022 alkavassa Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitystyössä tutkitaan mm. yleiskaavassa esitettyjen

paikallisliikenteen yhteystarpeiden toteutusedellytyksiä ja vaikutuksia sekä uusien tiiviiden asuinkortteleiden ja Lahelan monitoimikampuksen (koulun) tarkempaa sijaintia ja rakentamisen määrää.

Kaavamuutosten myötä alue kehittyy sekoittuneelle toiminnalle pitäen sisällään niin asumista kuin liike- ja toimistotilojakin. Alueen saavutettavuus paranee uusien ja parannettavien väylien sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien myötä. Alakeskuksen ympäristöön on rakentunut uusia julkisia palveluita (päiväkoti, oleva peruskoulu). Tuusulanväylän itäpuolelle on juuri saanut lainvoiman kerrostaloalueen asemakaava.

Suhde maakuntakaavaan

Maakuntakaavan kaupallisissa selvityksissä Sahankulma ja Riihikallio on katsottu kuuluvaksi Hyrylän eteläiseen seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön. Seudullinen suuryksikkö keskittyy kuitenkin Tuusulan itäväylän varrelle noin 1,5 kilometrin etäisyydelle Sahankulmasta. Tuusulan itäväylän varrelle on laadittu Sulan työpaikka-alueiden asemakaavoja, joissa on jaettu suuryksikön kaupallinen kerrosala. Asemakaavatöitä on ohjannut valtuuston 2015 hyväksymä Sulan osayleiskaava. Osayleiskaavassa seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö on merkitty KM-merkinnöillä. Sahankulma ei ole kuulunut Sulan osayleiskaavan aluerajaukseen.

Maakuntakaavan mukaan seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä kehitetään sellaista seudullista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jossa asioidaan harvoin. Seudullisella vähittäiskaupalla voidaan arvioida olevan yhtä kuntaa laajempia, seudullisia vaikutuksia. Sahankulmaan ei sijoitu edellä mainitun kaltaista seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa tai myymäläkeskittymää, joka houkuttelisi asiakkaista kauempaa seudulta. Sahankulmalla ei voida siten arvioida olevan seudullisia vaikutuksia. Sahankulmassa toimii esimerkiksi ravintoloita, kahvila, kampaamo, jotka ovat keskustahakuisia palveluita. Kaupalliset palvelut kuten kuntosalit ja kirpputori eivät houkuttele asiakkaita seudulta, vaan ne toimivat paikallisina palveluina etelätuusulalaisille. Seudullinen tilaa vievä kauppa (kuten auto-, rauta-, huonekalu-, puutarha- ja maatalouskauppa) keskittyy Tuusulanväylän itäpuolelle, Sulan alueelle ja Tuusulan itäväylän varrelle. Näitä alueita kehitetään työpaikkatoiminnoille eikä alueille olla lisäämässä asutusta.

Sahankulman alakeskukseen sijoittuu myös julkisia palveluita - kunnan toimitiloja, joita ei Tuusulan itäväylän varrella ole. Alakeskus rajautuu julkisista toiminnoista päiväkotiin, myös peruskoulu on lähellä. Koska Sahankulman sijainti irrallaan Sulan kaupan alueista (etenkin autoliikenteen saavutettavuuden näkökulmasta), sen palvelut ja liiketilat on vaikea hahmottaa osaksi Sulan maakuntakaavan mukaista vähittäiskaupan suuryksikköä, on Sahankulman merkintä perusteltua muuttaa keskustatoimintojen alueeksi, alakeskukseksi. Sahankulman alueen kytkeminen maakuntakaavassa osoitettuun Hyrylän eteläiseen seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön ei ole enää kunnan tavoitteena. Yleiskaavassa osoitetaan alueen pitkän tähtäimen kehittämistavoite, joka on kehittää aluetta tulevaisuudessa keskustatoiminnoille ympäristön tiivistyessä monipuoliseksi asuin- ja palvelupainotteiseksi ympäristöksi.

Natura

Merkitään tiedoksi.

Jatkotoimenpiteet

Viranomaisneuvottelu järjestettiin 17.5.2022.

Toimenpiteet: Lentorata osoitetaan ohjeellisella merkinnällä maakuntakaavan mukaiselle sijainnilleen. Ristikydön alue merkitään selvitysalueeksi (SE). Selvitysalueen päälle ei esitetä muita kaavamerkintöjä. Selvitysalueet kuvataan tarkemmin kaavaselistuksessa. Yleiskaavaan merkityt kyläalueet (AT) muutetaan Asemakaavan ulkopuoliseksi asumisen alueeksi (AH). Ekologisista yhteyksistä lisätään tekstiä ja teemakartta kaavaselistukseen. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueille näytetään ainoastaan tällä kaavalla voimaan tulevat merkinnät pohjakartan lisäksi. Tehdään kumottavien kohteiden kartta. Yleisiin määräyksiin lisätään: *"Alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida ja edistää mahdollisuuksia uusiutuvan*

energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen". Selvitys puuston sitomasta hiilidioksidin määrästä lisätään kaavaselostukseen. Kaavaan on lisätty yleismääräys: *"Tarkemmassa suunnittelussa tulee edistää luonnonmonimuotoisuutta ja hiilinielujen lisäämistä."* Vesialueeseen (W) lisätään viivamerkinnällä vedenhankinnan kannalta merkittävät pintavedet Tuusulanjoki ja Palojoki. Vuohikkaanoja ja Vantaanjoki mainitaan kaavaselostuksessa arvokkaina pintavesinä. Kaavamääräykseen lisätään: *"Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi."* Vedenottamoidensuoja-alueet esitetään kaavakartalla, mutta ne tulevat voimaan ainoastaan kumottavien osayleiskaavojen alueilla. Pohjavesimääräykseen lisätään: *"Asemakaavassa on annettava pohjaveden laadun ja määrän turvaamiseksi tarpeelliset määräykset ja huomioitava vedenottamoiden suoja-alueet."* Lahelanorren tieliikenteen yhteystarve siirretään pohjoisemmaksi, mahdollisimman kauas vedenottamosta. Mätäkiven vedenottamon suoja-alueen kaavamerkintä muutetaan työpaikka-alueesta (TP) yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET). Vesihuollon kehittämissuunnitelmaa avataan kaavaselostuksessa. Sahankulmaan merkitään keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-1). Riihikallioon merkitään keskustatoimintojen alue, alakeskus (C-2).

12. Puolustusvoimat 1. Logistiikkarykmentti

1. Asia

Tuusulan kunnan kunnanhallitus on pyytänyt viitteenä olevalla asiakirjalla Puolustusvoimien lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 toisesta ehdotuksesta.

2. Puolustusvoimien lausunto

Puolustusvoimien hallintoyksiköt ovat tutustuneet osayleiskaavaehdotukseen ja Puolustusvoimat on aiemmin lausunut kaavaan asiakirjalla BP9151 29.0.2019.

Puolustusvoimat on esittänyt aiemmassa lausunnossaan ja esittää edelleen Puolustusvoimien harjoitusalueen merkitsemistä EP-merkinnällä, jolla osoitetaan Puolustusvoimien käytössä olevat harjoitusalueet (kuvassa alue sinisellä). Puolustusvoimien näkemyksen mukaan alueelle pääasiallisesti ehdotettu V-merkintä ei maankäyttö- ja rakennuslain 4 a (kansallinen turvallisuus alueidenkäytössä) momentin mukaan turvaa maanpuolustuksen kehittämistarpeita eikä varmistaa, ettei maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksia heikennetä. Tarvittaessa asiasta tulee järjestää viranomaisten työneuvottelu Tuusulan kunnan ja Puolustusvoimien kesken.

Vastine: Puolustusvoimien alue lisätään kaavaan. Asiasta on käyty palaveri 31.3.2022 ja sovittu yhteisesti kaavamääräyksestä: *Puolustusvoimien alue. Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien pysyvässä käytössä oleva alue. Alueella voidaan tarvittaessa rajoittaa yleisön pääsyä. Alueella on virkistyskäyttöä ja luontoarvoja.*

Toimenpiteet: Puolustusvoimien alue lisätään kaavaan.

13. Finavia Oyj

Tuusulan kunta on pyytänyt Finavia Oyj:ltä lausuntoa Tuusulan yleiskaavan 2040 kaavaehdotuksesta II 31.1.2022 mennessä. Finavia kiittää hyvästä yhteistyöstä kaavoittajan kanssa ja toteaa seuraavaa.

Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotuksen II kaavakartalla on esitetty Finavian edellyttämänä Uusimaa 2050 -kaavassa esitetyt Helsinki-Vantaan lentoaseman päivitetty LL-alue raja ja lentokonemelualueet aaltoviivaesityksenä sekä niihin liittyvät suunnittelumääräykset.

Finavia pitää hyvänä ja selkeänä ratkaisua, jossa lentokonemelualueiden suunnittelumääräyksissä melulle herkkien toimintojen sijoittaminen ja ääneneristävyysvaatimukset ovat yhteneväiset Vantaan yleiskaavan 2020 kanssa.

Finavia pitää hyvänä kaavoittajan ratkaisua, että yleiskaavan 2040 yhteydessä päivitetään ajantasaiset lentokonemelualueet (uusi verhoikäyrä) voimassa oleviin osayleiskaavoihin mm. Sulan, Focuksen ja Rykmentinpuiston alueilla. Muutoksen myötä Uusimaa 2050 -kaavassa esitetyt Helsinki-Vantaan lentoaseman lentokonemelualueet ovat oikeusvaikutteisia koko kunnan alueella.

Finavian vaatimuksesta huolimatta lentoliikenteen laskeutumisvyöhykkeitä ei ole esitetty kaavakartalla, eikä näin ollen ole asetettu kyseisten alueiden suunnittelua ohjaavia suunnittelumääräyksiä. Laskeutumisvyöhykkeet on todettu Uusimaa 2050 -kaavan liitekartan kuvalla kaavaselostuksessa. Lausuntojen vastineissa on todettu, että laskeutumisvyöhykkeiden ääneneristysvaatimukset huomioidaan asemakaavojen laatimisessa ja suunnittelutarveratkaisuissa. Finavia ei pidä yleiskaavaehdotuksessa esitettyä ratkaisua riittävänä. Finavia uudistaa vaatimuksensa laskeutumisvyöhykkeiden ja niihin liittyvien ääneneristävyysvaatimusten esittämisestä yleiskaavan kaavakartalla ja esittää perusteluna liitteenä olevan kirjeensä laskeutumisvyöhykkeiden huomioimisesta kaavoituksessa.

Kaavaselostuksessa ei ole Finavian toiveen mukaisesti esitetty lentoliikenteen lentoonlähtöjen ja laskeutumisten reittihietykarttoja, mutta kaavaselostuksessa on viitattu Finavian verkkosivuilta löytyviin lentokonemelukatsauksiin, joissa on esitetty kyseinen aineisto.

Finavia on yleiskaavaehdotuksen aiemmassa lausunnossaan edellyttänyt myös esterajoituspintojen ja lennonvarmistuslaitteiden suojavyöhykkeiden esittämistä kaavassa. Aineisto on esitetty Uusimaa 2050 -kaavan liitekuvasa, joka on sisällytetty kaavaselostukseen. Finavia muistuttaa, että esterajoitusten huomioiminen on lentoaseman läheisyydessä ja erityisesti kiitoteiden jatkeilla hyvin tärkeää lentoturvallisuuden varmistamiseksi. Tuusulan alueella asian merkitys on suuri, koska kolme merkittävintä lentoaseman laskeutumissuuntaa sijoittuu Tuusulan eteläosaan, jossa kunnalla on merkittäviä kehittämistavoitteita. Tämän vuoksi Finavia toteaa, että esterajoituspinnat ja lennonvarmistustutkien suoja-alueet tulee huomioida kaavakartassa oikeusvaikutteisina.

Vastine: Lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke noudattaa länsi-Tuusulassa lentokonemelun 55 dB - 60 dB -vyöhykettä. Lentokonemeluvyöhykkeen ääneneristävyysvaatimus on vähintään 35 dB, sama kuin laskeutumisvyöhykkeellä. Tämän vuoksi ei ole tarpeen esittää vyöhykettä lännessä. Laskeutumisvyöhyke on itä-Tuusulassa laajempi. Vyöhyke sijoittuu Sulan alueelle työpaikkatoimintojen alueille, joille ei ole tarkoitus lisätä asumista. Asumisen ääneneristävyysvaatimukseen lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke vaikuttaa Rykmentinpuiston alueella sekä pienellä alueella Koillis-Hyrylässä.

Maakuntakaava ohjaa yleiskaavatyötä. Maakuntakaavaan ei ole merkitty laskeutumisvyöhykettä. Sitä ei ole myöskään Keravan yleiskaavassa eikä Vantaan uudessa yleiskaavassa itäosassa. Tuusulan kunta näkee, että melun ääneneristävyysvaatimukset tulee ottaa huomioon riippumatta siitä, onko ne kaavaan esitetty. Vyöhykkeet esitetään ainoastaan kaavaselostuksessa. Yleiskaavan mittatarkkuus huomioiden esterajoituspintojen ja lennonvarmistuslaitteiden suoja-alueiden merkitseminen yleiskaavaan olisi haastavaa. Focus-alueella on yleissuunnitelman laadinta ja asemakaavatyöt vireillä. Esterajoituspinnat ja suojavyöhykkeet huomioidaan maankäytön tarkemmissa suunnitelmissa.

14. Caruna

Nykyinen suurjännitteinen jakeluverkko

Kaava-alueella sijaitsevat Caruna Oy:n nykyiset suurjännitteisen jakeluverkon voimajohdot sekä uusien voimajohtojen yhteystarpeet on esitetty kaavassa asianmukaisesti

Muuta huomautettavaa

Carunalla ei ole muuta huomautettavaa

Vastine: Merkitään tiedoksi.

15. Järvenpään kaupunki

Järvenpään kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua Tuusulan toisesta yleiskaavaehdotuksesta. Järvenpää on aiemmin lausunut kaavan edellisissä vaiheissa rakennemallista, luonnoksesta ja vuoden 2019 kaavaehdotuksesta. Tuusula on antanut vastineensa (kh 15.11.2021) Järvenpään ehdotusvaiheessa antamaan lausuntoon ja nyt nähtävillä olevassa ehdotuksessa on huomioitu monet Järvenpään kaupungin aiemmin tekemät huomiot.

Ristikytö ja liikenne

Järvenpään kaupunki on valmis edistämään Ristikydön alueen kehittämistä ja tekemään Tuusulan kanssa yhteistyötä suunnitteluvalmiuksien nostamiseksi. Tieliikenneyhteydet on Ristikydön kohdalla esitetty Järvenpään yleiskaavassa liikenteen yhteystarvemuodolla pääradan kummallakin puolella. Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa paikallinen liikenteen yhteystarve on osoitettu vain pääradan itäpuolelle. Vastineessa Tuusula toteaa, että pääyhteys tulee pohjoisesta radan länsipuolta ja vaihtuu oletetun aseman jälkeen radan itäpuolelle. Järvenpään kaupunki näkee, että alueen tarkempaa liikenteellistä suunnittelua tarvitaan jo ennen uuden aseman ja asuinalueiden rakentamista.

Järvenpään kaupunki näkee tärkeänä pyöräilyn runkoverkon esittämisen Järvenpään Ristinummelta Keravalle Ristikydön kautta. Tämän pääradan vieressä kulkevan seudullisesti merkittävän reitin suunnittelua ja toteutusta on edistettävä aktiivisesti.

Viherrakenne

Tuusulan toisesta yleiskaavaehdotuksesta on jätetty esittämättä viherrakenteen merkintöjä niiden osayleiskaavojen alueelta, jotka on tarkoitus jättää voimaan. Tällaisia ovat esimerkiksi Järvenpään Saunakallioon rajautuvat V- ja MU-merkinnät. Järvenpään kaupunki näkee tärkeänä ekologisten yhteyksien jatkumisen ja viherrakenteen, mutta ymmärtää kaava-alueen rajaustarpeen. Voimassa olevat osayleiskaavat yhdessä kuntayhteistyön ja arvokkaiden luontokohteiden kanssa takaavat riittävät edellytykset viherrakenteen säilymiselle kuntien raja-alueilla.

Kaavaehdotuksessa on Keravanjokivarressa muutettu luo-merkintöjä SL-1-merkinnöiksi. Tämä muodostaa hyvän jatkumon ja tukee ekologista yhteyttä Keravanjoen varressa yhdessä Järvenpään puolella suojeltavaksi osoitettujen kohteiden kanssa.

Lisäksi Järvenpään kaupunki pyytää päivittämään selostuksessa esitetyn kuntien yleiskaavakarttakuvan Järvenpään osalta (lainvoimaiset kaavat toimitettu paikkatietona). Järvenpään kaupunki toivoo kuntien välisen hyvän yhteistyön jatkuvan maankäytön, liikenteen ja viherrakenteen suunnittelun osalta.

Vastine: Ristikytö ja liikenne

Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Alueen osayleiskaavan laatiminen (Tuomala III, osayleiskaavan tarkistaminen) on Tuusulan kaavoitussuunnitelmassa ajoitettu III-luokan hankkeeksi, joka on tavoitteena saada valmisteltavaksi viisivuotisen suunnittelujakson

loppupuolella. Osayleiskaavan yhteydessä tutkitaan Ristikydön asemavarausten sijoittuminen ja alueen liittäminen pääliikenneväyliin. Selvitysalueen päälle ei esitetä muita merkintöjä.

Viherrakenne

Merkitään tiedoksi.

Kuntien yleiskaavakarttakuva päivitetään kaavaselostukseen.

Toimenpiteet: Ristikydön alue merkitään yleiskaavaan selvitysalueeksi (SE). Selvitysalueen päälle ei esitetä muita merkintöjä. Kuntien yleiskaavakarttakuva päivitetään kaavaselostukseen.

16. Jokelan omakotiyhdistys

Lausunto

Kiitämme Tuusulan kuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto koskien Tuusulan yleiskaavaa 2040, ehdotus 2.

Jokelan omakotiyhdistys ry on noin 200 jokelalaisen omakoti- ja pientaloasukkaiden paikallisyhdistys, joka osaltaan kuuluu Suomen Omakotiliittoon ja sen Uudenmaan piirijärjestöön. Lausuntomme koskee siten ensisijaisesti Jokelan alueella tapahtuvaa kehitystä.

Pidämme yleiskaavaa lähtökohtaisesti hyvänä suuntana niin alueellisesti kuin koko kunnan kehityksen näkökulmasta, erityisesti suunnitelmasta pitää Jokela pientalovoittoisena. Iloksemme huomasimme myös, että odotettu kasvuennustetta on pienennetty alkuperäisestä kaavaehdotuksesta. Tämä on hyvä huomioida muutoinkin kunnan kasvun osalta, sillä yhdistyksemme näkemyksen mukaan Kerava, Järvenpää ja Hyvinkää kilpailevat uusista asukkaista vahvasti. Toisaalta Jokelan alueen kehitys tulisi tukeutua vahvasti raideliikenteeseen, pääratana, jonka suhteen on luotu valtakunnallisesti kehityssuunnitelmat. Mikäli suunnitelmat toteutuvat, voi Jokelan seutu muuttua nopeasti kiinnostavaksi ja kasvuvauhti ylittää ennusteet monikertaisesti, sillä Helsingin seudulla ei ole pääradan varressa kovinkaan montaa muuta kustannustehokasta kasvupaikkaa. Tämän osalta näemme, että nykyisessä kaavaehdotuksessa on hyvät mahdollisuudet tukea vahvempaa kasvua, nyt suunnitellun jouston myötä.

Nykyisin Jokela nähdään ensisijaisesti hieman 30-40 vuotiaiden aikuisten perustamien perheiden asuinpaikka. Näissä perheissä lapset ovat nuoria, alle kouluikäisiä tai juuri kouluikäisiä. Lisääntyvä etätyö tuo vahvaa kysyntää hyvälle tietoliikenneyhteyksien lisäksi myös paikallisille palveluille. Mielestämme tätä alkanutta trendiä ja sen tuomia haasteita paikallisten palveluiden osalta ei ole riittävästi huomioitu kaavaehdotuksessa, mahdollisen liikekeskuksen kasvun näkökulmasta. Käytännössä Jokelan aseman ympäristössä ei ole kasvuvaraa, ainoastaan radan itäpuolella on kasvuvaraa Lepolan ja Takojan välisellä alueella. Jokelan länsipuolelta ei kuitenkaan ole kovin hyviä liikenneyhteyksiä tuolle alueelle, Takojan eritasoliittymän ollen ainoa kevyen liikenteen väylä nykyisin. Samoin on hyvä huomioida, että kaavailtu työpaikka-alue Jokelan länsipuolella Ridasjärventien yhteydessä voi aiheuttaa nykyistä enemmän liikennöintitarvetta radan itäpuolelta sekä Peltokaaren alueelta. Tämän vuoksi nykyisiä kulkureittien lisäksi tulisi lisätä uusia yhteyksiä Jokelan länsi- ja itäpuolen välille.

Yleisesti ottaen kaavan suurimmat muutokset koskevat Jokelan laitamilla olevia kasvualueita, joihin yhdistys jo edellisessä lausunnossaan kiinnitti huomiota. Yhdistyksen mielestä tulisi edelleen tehdä varauksia liikekiinteistöille, kuten ravintoloille, kaupoille ja kioskeille. Erityisen tärkeäksi tämä nousee alueilla, joista on pitkä matkaa keskustaan, kuten Perttu, Peltokaari ja Lepola. Asukkaat vanhetessaan arvostaa paikallisia, lähellä olevia palveluita yhä etenevässä määrin.

Myös keskusta-alueen kerrostalovarauksiin tulisi mahdollistaa liiketilat pohjakerroksessa. Liiketiloihin voisi olla myös mahdollista toteuttaa esimerkiksi etätyöpisteitä, jotta mahdollistetaan entistä paremmin sujuvaa työntekoa.

Pyydämme kuntaa huomioimaan suunnitellussa tarvetta julkiselle liikenteelle paremmin osana kaavaehdotusta. Jokelan ylivoimaisesti suurin etu on lähijunaliiikenne, jonka luonnollisia jakoyhteydet ovat linja-autoliikenne.

Edelleen peräänkuulutamme varausta linja-autoasemalle tai vastaavalle solmukohtalle. Julkisen liikenteen parantamiseksi olisi myös varattava esimerkiksi nykyistä enemmän pysäköintitilaa, erityisesti mikäli lähijunaliikenne sekä bussiliikenne kasvaa, ei nykyinen paikoitustila ei tule riittämään tulevaisuudessa.

Korona-pandemia on kasvattanut tarpeita ulkoilureiteille, joiden osuutta on huomioitu kaavaluonnoksessa jossain määrin. Koemme kuitenkin, että lisäreitit ovat tarpeen esimerkiksi Peltokaaren, Lepolan ja Takojan alueella esimerkiksi Palojoen ympäristössä. Pandemia on myös kasvattanut koirien määrää suuresti, eikä kaavoituksessa ole esitetty lisää koirapuistoja tai erityisesti koirien ulkoilualueita. Toivomme kunnan lisäävän koirapuistojen määrää, jotta koiria voi ulkoiluttaa turvallisesti myös vapaana.

Aikaisemmissa kaavaehdotuksissa on ollut suunnitelma myös Jokelan juna-aseman itäpuoleiselle alueelle, erityisesti Tiensuuntien alkupään alueella Lepolan urheilukentän ja Joka-teatterin ympäristön sekä Palojoen varsi. Nämä suunnitelmat eivät ole erikseen mainittuja uudessa kaavaehdotuksessa ja pidämme tätä hieman outona, sillä joenvarsi olisi hyödynnettävissä paremminkin viheralueena. Näkisimme, että nämä suunnitelmat olisi hyvä lisätä uudelleen kaavaehdotukseen.

Jokelan kasvuennusteiden myötä on mahdollista, että syntyy kysyntähuippuja kunnallisiin palveluihin. Jokelaan muuttavat ovat usein lapsiperheitä, jolloin palvelu kysyntä kohdistuu päivähoitoon, peruskouluun, lasten terveyspalveluihin sekä harrastusmahdollisuuksiin jne. sysäyksittäin. Näemme että erityisesti tulevaisuudessa vanhuspalvelujen tarve kasvaa. Jotta pitkäaikaista asukkaita ei menetettäisi, alueella pitäisi olla aina tarjolla elinpiirin edellyttämiä asuntoja. Tämä väestöjakauman muutos tulisi huomioida yleiskaavan osalta, varaamalla riittävästi tilaa erilaisille kiinteistöille ja käyttötarkoituksia varren.

Samalla kunnan tulisi huolehtia siitä, että nykyinen erilaiset asumismuodot ovat jatkossakin mahdollisia. Tämä tarkoittaa erityisesti Tuusulassa sijaitsevien kylien pitämistä elinvoimaisina myös kaavoituksen kautta, eikä niiden näivettämistä jättämällä ne kaavoitusehdotusten ulkopuolelle.

Jokelan alueella voidaan katsoa Purolan ja Vanhakylän olevan tällaisia alueita, joiden kehittämistä tulisi myös huomioida osana kaavoitusta. Pienet kyläyhteisöt voivat olla hyvinkin houkuttelevia asuinpaikkoja, kunhan peruspalveluihin on riittävät mahdollisuudet ja kaavoituksella mahdollistetaan maa- ja rakennuskäyttö suunnitelmallisesti.

Aikaisemmassa lausunnossamme kiinnitimme huomioita Jokelan hevoskylän suunnitelmiin ja koemme huomiomme olevan edelleen ajankohtaisia. Alueen suunnitelmissa tulee huomioida rakennusten, aitausten ja huoltotilojen tilatarve sekä tarve kuljetuskaluston säilyttämiseen. Samoin koemme, että erilaisten levähdyspaikkojen ja ulkoilureittien tarve tulee arvioida huolellisemmin ja suunnitella ne asianmukaisesti.

Suunnitelmissa olisi huomioitava myös lisääntyvä liikennetarve alueelle ja Jokelantien 80 km/h nopeusrajoitus alueelle, jossa mahdollisesti tulee liikkumaan niin hevosia, taluttajia, katselijoita kuin autoja huomattavasti enemmän kuin nykyään ja turvallinen liikkuminen tulee mahdollistaa. Odotukset alueelle ovat suuret, ja muiden maiden kokemusten pohjalta koemme, että hevoskylästä voi muodostua vetovoimainen alue harrastamiseen ja asumiseen. Alueelle olisi mielestämme tällöin myös oltava hyvät kulkuyhteydet myös lännestä päin toteuttamalla liikenneväylä esimerkiksi Perttuun tai kaavailruu0 Jokelan ohikulkutiehen.

Uusille asuinalueille tulisi toimivan tieverkoston ohien rakentaa myös toimivat kevyenliikenteenväylät. Toimivat väyläratkaisut helpottavat huomattavasti niin lasten kuin muiden käyttäjien turvallista liikkumista palveluiden ääreen. Lisäksi olisi huomioitava sähköisten liikkumisvälineiden kasvu, erilaisten latauspisteiden tarve kasvaa myös mopojen, polkupyörien ja muiden liikennöintivälineiden osalta nopeasti. Yhdistyksemme jäseniä askarruttaa myös kaavailut laajemmat liikennöintiväylien suunnitelmat, kuten Kehä 4 sekä suunnittelun alla oleva, raskaalle liikenteelle tarkoitettu "Jokelan ohitustie" Jokelantien / Vähänummentien risteyksestä Pertuntie alkupäähän Hämeentielle Kaavailtu ohitustie kulkee harvemmin asuttujen alueiden halki, mutta melu ja tärinä voivat silti kulkeutua Pertun alueelle pitkänkin matkan päästä. Nämä mahdolliset ympäristöhaitat tulisi tutkia kattavasti, ennen suunnitelmien kiinnittämistä.

Toivomme, että kunta huomioi näkemyksemme Tuusula 2040 yleiskaavan suunnittelutyön edetessä

Vastine:

Yleiskaavan keskustatoimintojen alue (C) mahdollistaa liikekeskuksen kehittämisen. Yleiskaava myös mahdollistaa lähipalvelut kuten pienet päivittäistavarakaupat, kioskit jne esimerkiksi asumisen aluevarauksille. Yleiskaava ei myöskään estä liiketilojen toteutusta kerrostalojen pohjakerroksissa. Yleiskaava laaditaan isolla mittakaavalla ja sellaisella tarkkuudella, että pieniä liiketiloja ei kaavassa osoiteta. Asemakaavat ohjaavat lopulta rakentamista.

Yleiskaavaratkaisussa Palojoen ja radan välinen alue Virtalantien ympäristössä jää pitkälti reservialueeksi. Alueen liikenne- ja muiden järjestelyjen suunnittelu ei tapahdu tämän yleiskaavoituksen puitteissa. Yleiskaavaratkaisussa on merkitty Blennerintie Peltokaaren puistotien ja Jokelantien/Nukarintien välille. Toteutuessaan se täydentää ratakäytävää risteävää paikallista väyläverkkoa jalankulkua ja pyöräilyä mutta myös muuta ajoneuvoliikennettä koskien. Paikallinen joukkoliikenteen solmukohta on selkeästi Jokelan asema ja alueen yksityiskohtainen kehittäminen ja suunnittelu tapahtuu yleiskaavatasoa tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kaavaan on merkitty perustetut ulkoilureitit ja tärkeimmät viheryhteystarpeet. Viheryhteystarve-merkintä voi tarkoittaa puistoa, viheraluetta tai viheryhteyttä. Yhteyden tarkempi toteutustapa ratkaistaan asemakaavoituksella. Viheryhteystarpeet yhdistävät ennen kaikkea asumisen alueita suurempiin virkistysalueisiin ja puistoihin. Myös muille korttelialueille voidaan rakentaa reittejä. Koirapuistoja ei suunnitella yleiskaavatasolla. Yleiskaava ei estä koirapuistojen rakentamista. Koirapuistojen sijoittuminen ratkaistaan asemakaavatasolla.

Jos lausunnossa tarkoitetaan Jokelan juna-aseman itäpuoleisella alueella Palojoenpuiston aluetta, se on osoitettu reserviksi, koska mitoituksen mukaan alueen rakentamiselle ei ole tarve vielä kaavan tavoitevuoteen mennessä. Alueen Tiensuuntien puoleiseen päähän on ollut suunnitteilla kerrostaloja, mutta niiden kysyntä on sen verran pientä, ettei kortteleille ole tarve. Palojoen varsi on osoitettu viheralueena tai viheryhteystapeena. Tarkoituksena on jättää tarkemmassa suunnittelussa jokivarteen rakentamatonta aluetta ja mahdollisesti ulkoilureittejä. Aikaisemmassa kaavavaiheessa jokeen oli lisätty ekologinen yhteystarve, mutta kaavan tavoite toteutuu viheryhteystarve -merkinnällä ja päällekkäisiä merkintöjä on pyritty välttämään.

Kunnassa laaditaan asuntopoliittista ohjelmaa, jossa linjataan, onko Jokelassa tarpeen ohjata asunto- ja huoneistotyyppijakaumaa uudisrakentamisessa. Asemakaavoissa voidaan määrätä käyttötarkoituksista.

Tuusulan yleiskaavatyön alkaessa linjattiin, että tällä kaavakierroksella ei käsitellä kylien kaavoja. Kylissä on voimassa osayleiskaavat, joissa on laskettu kantatilakohtaisesti mahdollisten rakennuspaikkojen määrä. Näiden kaavojen uudistaminen voi olla vaikeaa ja työlästä varsinkin, jos rakentamisen määrää haluttaisiin lisätä. Pormestariohjelmaan on kuitenkin merkitty kylien kehittäminen tärkeänä teemana ja kyseistä tavoitetta tulee edistää.

Hevoskylän asemakaavan laadinta on ollut keskeytyneenä resurssipulan vuoksi. Hevoskylän asemakaavassa tarkastellaan alueeseen liittyvät liikennevaikutukset sekä alueen suunnittelun tarpeet ja vaikutukset Jokelantien järjestelyihin. Yleiskaavassa on esitetty paikallisen liikenteen yhteystarve ko. alueelle Jokelantien ja Pertuntien välille. Yhteystarvetta ratkaistaessa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkastellaan, millainen väylä kohteeseen on toteutettavissa.

Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteyden maantiesuunnittelu etenee erillisten suunnitteluhankkeiden kautta. Tässä vaiheessa on käynnissä Vähänummentien jatkeen yleissuunnittelu Nuppulinan ja Purolan välillä, jonka maantieviranomainen toteuttaa. Yleissuunnittelu sisältää väylän ympäristövaikutusten arvioinnin suunnitteluvaiheen mahdollistamalla tarkkuudella. Yleiskaavaratkaisu ei kohdennu Ruskela-Vanhakylä-Ritasjärvi osayleiskaavan alueelle. Osayleiskaavassa on merkitty Vähänummentien jatkeen alustava linjaus.

17. Suomi-rata

Tuusulan kunta on pyytänyt Suomi-rata Oy:ltä lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040-ehdotuksesta.

Suomi-rata Oy on tutustunut yleiskaavaehdotukseen ja antaa lausuntonsa Lentoradan sekä Helsinki-Vantaa Lentoasema – Tampere yhteysväliin liittyvän suunnittelun näkökulmasta.

Lentorata

Kaavaehdotuksessa on osoitettu Pasilasta Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta Keravalle alustavasti suunnitellun Lentoradan varaus merkinnällä *Maanalainen raideliikenteen yhteystarve*. Kaavakartalla osoitettu varaus kulkee lentoasemalta Hyrylän kautta kohti suunnittelualueen ulkopuolella sijaitsevaa Keravaa, jossa se liittyy Päärataan.

Lentoaseman linjaus on merkitty voimassa olevaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaan ja Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa osoitettu ratalinjaus ei vastaa vaihemaakuntakaavassa esitettyä linjausta.

Lentorata tuo suorat kansainväliset ja kotimaan kaukojunaliikenteen yhteydet Helsinki-Vantaan lentoasemalle ja parantaa Suomen kansainvälistä saavutettavuutta. Lentorata ja sen suunnittelun edistäminen on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä kysymys.

Lentorata on nopeaan kaukoliikenteeseen tarkoitettu rata, jonka kaarresäde määrittää erittäin paljon ratalinjausta. Lentoradalla on asema ainoastaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

Hankeyhtiön on tarkoitus käynnistää ratalain mukaisen yleissuunnitelman laadinta heti kun Ympäristövaikutusten arviointi ja linjaussuunnitelma on valmistunut. Arvioitu käynnistyminen olisi keväällä 2024. Ratalainmukaista yleissuunnitelmaa ei voi hyväksyä vastoin oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Radan jatkosuunnittelun turvaamiseksi Suomi-rata Oy edellyttää, että yleiskaavassa osoitettu linjaus muutetaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.

Helsinki-Vantaa Lentoasema – Tampere

Suomi-rata Oy:llä on käynnissä Helsinki-Vantaa Lentoasema – Tampere suurnopeusrataan liittyvä pääsuuntaselvitys, jossa selvitetään radan alustavia linjauksia. Selvityksessä määritettyjä linjauksia on tarkoitus ottaa mahdollisesti käynnistyvään Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn maastokäytävävaihtoehdoiksi. Kaava-alueelle sijoittuu kaksi vaihtoehtoista linjausta. Läntisemmässä linjauksessa tunnelin suuaukko sijoittuisi Ruotsinkylä -Myllykylä II alueelle ja itäisen linjausvaihtoehdon tunnelin suuaukko sijoittuisi Nahkela-Siippoo-Rusutjärvi -alueelle.

Samanaikaisesti yhtiö selvittää Riihimäki - Tampere välin pääradan kehittämistä Riihimäen ja Tampereen välillä (3. ja 4. lisäraide sekä radan oikaisu). Esiselvitysten jälkeen hankeyhtiö tulee esittämään kumpaa edellä mainituista hankevaihtoehdoista viedään tarkempaan suunnitteluvaiheeseen. Maankäytöllisesti tulee kuitenkin varmistaa jo tässä vaiheessa, että mahdollisen suurnopeusradan linjausvaihtoehtoja voidaan tarvittaessa edistää. Suomi-rata Oy:llä ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta.

Vastine: Lentorata merkitään ohjeellisella linjauksella maakuntakaavassa esitetyle sijainnilleen.

Suurnopeusrataselvitysten ollessa kesken, ei vaihtoehtoja merkitä Tuusulan yleiskaavaan tällä yleiskaavakierroksella.

Toimenpiteet: Lentorata merkitään ohjeellisella linjauksella maakuntakaavassa esitetyle sijainnilleen.

18. Väylävirasto

Lausunto Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotuksesta II (nro 1005)

Väylävirasto on tutustunut yleiskaavaehdotukseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Tuusulan Yleiskaava 2040 on koko kuntaa koskeva yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Yleiskaava esittää maankäytön kehityssuunnat sekä lähtökohdat ja tavoitteet tulevalle osayleis- ja asemakaavoitukselle sekä muille toteuttamistoimenpiteille. Yleiskaavassa varataan alueet asumiseen, elinkeinotoimintaan, virkistykseen, suojeluun, liikenteeseen, palveluille ja muille yleisille toiminnoille yleispiirteisellä tasolla ja pitkällä aikavälillä. Kaava keskittyy ennen kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen ja on ohjeena tarkempaan suunnitteluun.

Väylävirasto on antanut 16.5.2019 lausunnon yleiskaavaehdotuksesta, joka on pääosin huomioitu kaavatyössä. Kuitenkin Lentoradan ja Itäradan osalta kaavaratkaisuun ei ole tehty lausunnon johdosta muutoksia. Aiemmassa lausunnossa Väylävirasto huomautti Lentoradan ja Itäradan puutteellisesta merkitsemisestä kaavakartalle ja toistaa tässä lausunnossa nämä huomiot. Lentoradan osalta on kuitenkin syytä tiedostaa, että yleiskaavaprosessin aikana Lentoradan jatkosuunnittelusta vastaavaksi tahoksi on tullut Suomi-rata Oy -hankeyhtiö.

Suomi-rata Oy -hankeyhtiön perustamissopimus sekä osakassopimus on allekirjoitettu joulukuussa 2020. Näiden sopimusten mukaan Suomi-rata Oy:n tarkoituksena on suunnitella Helsingin ja Tampereen välinen Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta kulkevan ratayhteyden raideliikenneinfrastruktuuri rakentamisvalmiuteen asti. Tämä hankeyhtiön tehtävä koostuu Esiselvitysvaiheesta ja Suunnitteluhankkeesta. Suunniteltava raideyhteys jakaantuu kahteen osaan, jotka ovat Pasilan ja Keravan välinen Lentorata sekä jatkoyhteys lentokentältä Tampereelle. Jatkoyhteys voidaan toteuttaa joko uutena ratalinjauksena Helsinki-Vantaan lentoasemalta Tampereelle tai kehittämällä nykyistä päärataa Riihimäen ja Tampereen välillä (3. ja 4. lisäraide sekä radan oikaisu). Väylävirasto valtion rataverkon haltijana sekä Suomi-rata Oy - hankeyhtiö ovat allekirjoittaneet 28.10.2021 yhteistyösopimuksen, jossa on sovittu mm. hankeyhtiön ja Väyläviraston välisestä yhteistyöstä. Sopimuksen mukaan: "Yhtiö vastaa Esiselvitykseen sekä Suunnitteluhankkeeseen liittyvistä kaavalausunnoista sekä kaavoitukseen liittyvästä vuoropuhelusta". Suomi-rata Oy ottaa täten yleiskaavaehdotukseen tarkemmin kantaa uuden ratayhteyden suunnittelun osalta.

Edellä mainitut toimijoiden roolit huomioiden Väylävirasto lausuu yleiskaavaehdotuksesta seuraavaa:

Lentorata

Yleiskaavaehdotuksen selostuksessa on kuvattu, että kaavaehdotuksessa on osoitettu Pasilasta Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta Keravalle alustavasti suunnitellun Lentoradan varaus merkinnällä Maanalainen raideliikenteen yhteystarve (Merkinnällä osoitetaan ohjeellinen varaus maanalaiselle rautatielle). Kaavakartalla osoitettu varaus kulkee lentoasemalta Hyrylän kautta kohti suunnittelualueen ulkopuolella sijaitsevaa Keravaa, jossa se liittyy Päärataan. Kaavaehdotuksessa kyseiselle ratavaraukselle on osoitettu Hyrylän taajaman kohdalle uusi asema merkinnällä Varaus uudelle junaseisakkeelle.

Lentoradan linjausta, Pasilasta Helsinki-Vantaan lentokentän kautta Keravan pohjoispuolelle Pääradalle, on tutkittu vuonna 2010 selvityksessä Lentoaseman kaukoliikennerrata - Ratayhteysselvitys (Liikenneviraston suunnitelmia 2/2010), saatavilla: https://julkaisut.vayla.fi/pdf3/lis_2010-02_lentoaseman_kaukoliikennerrata_web.pdf. Selvityksessä on tutkittu kahta vaihtoehtoista linjausta: nykyisen lentoaseman kautta kulkevaa linjausta (Lentoaseman linjaus) sekä uuden Viinikkalan lentoterminaalin kautta kulkevaa linjausta (Viinikkalan linjaus). Näistä linjauksista Viinikkalan linjaus kulki Hyrylän kautta. Selvityksen jälkeen Viinikkalan linjaus on hylätty ja Lentoaseman linjaus merkittiin Uudenmaan maakuntakaavaan. Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa osoitettu ratalinjaus ei vastaa mitään tutkituista linjauksista, vaan se on ilmeisesti yhdistelmä molempia linjauksia. Lentorata on nopeaan kaukoliikenteeseen tarkoitettu rata, jonka kaarresäde määrittää erittäin paljon ratalinjausta ja jolla on asema ainoastaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Päärataa palveleva Lentorata ei tämän takia voi kulkea Hyrylän kautta. Yleiskaavassa Lentorata tulee osoittaa em. selvityksessä esitetyn Lentoradan linjauksen mukaisesti. Kaavaselistusta tulee tarkentaa Lentoradan osalta.

Itärata

Yleiskaavan suunnittelualueelle sijoittuu alustavasti selvitetyn Itäradan linjausvaihtoehtoja, joita ei yleiskaavaselistuksessa ole käsitelty. Itärata on Lentoradasta Keravan eteläpuolella erkaneva uusi nopea ratayhteys itään kohti Porvoota. Itäradan linjausta on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä

tutkittu Väyläviraston (ent. Liikennevirasto) toimesta selvityksillä: Nopea ratayhteys Helsingistä itään - Selvitys maakuntakaavaluonnosta varten (Liikenneviraston suunnitelmia 3/2011) saatavilla: https://julkaisut.vayla.fi/pdf3/ls_2011-03_nopea_ratayhteys_web.pdf ja Nopea ratayhteys Helsingistä itään - Selvitys maakuntakaavaehdotusta varten (Liikenneviraston suunnitelmia 1/2012) saatavilla: <https://www.doria.fi/handle/10024/121301>. Maakuntakaavaehdotusta varten tehdyssä selvityksessä on tutkittu Nikkilän eteläpuoleista linjausta A3 sekä Nikkilän pohjoispuolisia linjausvaihtoehtoja A2.1, A2.2 ja A2.3. Kaikki linjausvaihtoehdot sijoittuvat Tuusulan alueelle ja vaihtoehdossa A2.1 on tutkittu uutta asemaa Hyrylään. Maakuntakaavoituksen yhteydessä ei ole tehty valintaa vaihtoehtoista, vaan se ratkeaa ratayhteiden jatkosuunnittelussa. Yleiskaavassa Itäradan linjausvaihtoehdot tulee osoittaa ohjeellisella merkinnällä edellä mainitun selvityksen mukaisesti. Kaavaselostusta tulee tarkentaa Itäradan osalta.

Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Vastine: Lentorata

Lentorata osoitetaan maakuntakaavan mukaisesti ohjeellisella merkinällä ja maakuntakaavassa osoitetulle sijainnille. Kaavaselostusta täydennetään.

Itärata

Uudenmaan ELY-keskuksen ja Uudenmaan liiton kanssa käydyissä palavereissa on käsitelty Itäradan merkintää. ELY:n ja Uudenmaan liiton näkemys on, että maakuntakaavoituksen yhteydessä on esitetty ratkaisu, jossa Itärata yhdistyy Lentorataan Tuusulan ja Keravan kuntarajan tuntumassa. ELY-keskus ei tule hyväksymään radan merkintää Hyrylään. Tuusulan kunta on kuitenkin ajanut johdonmukaisesti tavoitetta ainakin tutkia vaihtoehto, jossa Itärata linjattaisiin Hyrylän keskustaan. Kunnan tavoite tuodaan yleiskaavaan lisäämällä Kulloontielle joukkoliikenteen laatukäytävää osoittava merkintä jl. Laatukäytävä voi toteutua eri liikennemuodoin: bussiliikenteellä tai raideyhteytenä. Yleiskaavaa tullaan päivittämään, jos Itäradan linjaus niin vaatii.

Toimenpiteet: Lentorata osoitetaan maakuntakaavan mukaisesti ohjeellisella merkinällä ja maakuntakaavassa osoitetulle sijainnille. Kaavaselostusta täydennetään. Kulloontielle lisätään joukkoliikenteen laatukäytävää osoittava merkintä jl.

19. Hyrylän kehittämisverkoston ydintiimi

TUUSULAN YLEISKAAVA 2040 -EHDOTUS

Tuusulan Hyrylän kehittämisverkoston ydintiimi kiittää lausuntopyyntösi ja lausuu seuraavat kommentit yleiskaavaehdotukseen: Kaavoitus ja luonnon ja virkistysalueiden riittävyys Tuusulan kunnan väestöennuste yleiskaavan tavoitevuodelle 2040 on noin 56 000 asukasta. Kaava mahdollistaa miltei 68 000 asukkaan lisäyksen kuntaan, eli noin 60 % suuremman väestönkasvun kuin ennuste vaatii. Kaavassa esitetään uusien asumisen alueiden toteutus vaiheittain. Kehittämisverkosto esittää huolensa ylikaaavoittamisesta ja sen vaikutuksesta luonto-, ulkoilu- ja virkistysalueisiin. Pientalorakentamista saa ja pitää edistää, mutta kerrostalojen ylituotantoa luontoarvojen kustannuksella tulee välttää. Puistokylän alueesta riittävä osa tulee jättää liikunnalle ja ulkoilulle.

Yleiskaavan tärkeänä tavoitteena on turvata riittävät alueet virkistykseen ja hyvinvointiin. Tämä tulee huomioida myös Hyrylän keskustassa ja välittömässä läheisyydessä. Viherkäytäviä on kuljettava myös kerrostaloasumiseen tarkoitetuilla alueilla, kuten Rykmentinpuisto. Esimerkkinä Klaavonkallion viheralueet ja puistot.

Ekologisten yhteyksien säilyttäminen on alueiden lajiston säilymiselle tärkeää. Toimiva ekologinen verkosto monipuolistaa taajamien eläinlajistoa ja ylläpitää luonnonalueiden, metsäalueiden ja taajamien viheralueiden ekologista toimintaa ja luonnon monimuotoisuutta.

Ekologiset yhteydet ovat myös asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tärkeitä. Ekologinen yhteys läpi kunnan mahdollistaa asukkaiden liikkumisen metsissä, missä päin kuntaa ovatkin. Vaikka pääkaupunkiseutu tulee lähemmäs Tuusulaa, täytyy kunnan kasvun lomassa muistaa säilyttää myös nämä ekologiset yhteydet. Luonnon läheisyys on nyt ja tulevaisuudessa kuitenkin ehkä se tärkein syy, miksi Tuusulaan halutaan muuttaa.

Asuinaluille tulee jättää riittävästi väljyyttä ja puustoa. Esimerkiksi Amerin ja Rykmentinpuiston uudempi kaavoitus on tiivistä, asunnot ovat lähestulkoon kiinni toisissaan ja kerros- ja rivitalot tien laidassa. Huolemme on, ovatko liian tiiviisti kaavoitetut asunnot tarpeeksi houkuttelevia. Vertailun vuoksi, esimerkiksi Kalliopohjan, Klaavonkallion ja Riihikallion alueilla, joiden kaavat on tehty aiemmin, on väljyyttä; tonteilla on puustoa, grillipaikkoja ja tilaa lapsille eivätkä talot ole kiinni vilkkaan tien laidassa.

Tuomalan suo- ja metsäaluetta käyttävät kävelijät, hiihtäjät, koiranulkoiluttajat, metsästäjät ja lintuharrastajat. Metsien muuttaminen suojelu- ja virkistystoimintaan voi laskea maiden arvoa ja kunnan pitää suorittaa korvaus omistajille. Kehittämisverkosto esittää, ettei Tuomalansuon alueelle tehdä pikaisia muutoksia.

Tuusulanjärvi ja sen ranta-alueet

Tuusulanjärvi on Etelä-Suomen alueella poikkeuksellinen luontomonumentti. Sen luontoarvot ovat tärkeitä, mutta myös alueen virkistys- ja viihtyvyydsarvoa kuntalaisille tulee kehittää.

Erityisesti eteläisen luonnonsuojelualueen läpi kulkeva kävelytie helpottaisi järven ympäri liikkumista ja kulkuyhteys Jokipuistoon yhdistäisi jo olemassa olevan polkuverkoston isompaan kokonaisuuteen.

Järven eteläosan luonnonsuojelualueen ja ranta-alueiden jatkuva hoito ja kunnossapito mm. järven näkyvyyden parantamiseksi on mielestämme tärkeää. Lisäksi alueiden nykyistä parempaa käyttömahdollisuutta kuntalaisten aktiiviseksi virkistysalueeksi tulisi selvittää. Nyt esitetystä yleiskaavaehdotuksessa järven eteläosaan on merkitty useita SL- ja sl- merkinnöillä olevia alueita, osa Natura-alueelle. Nähtävillä olon aikana ja sen jälkeen olisi selvitettävä näiden ehdotettujen SL- ja sl-alueiden vaikutus Tuusulanjärven ja sen rantojen virkistyskäyttöön ja ranta-alueiden hoitoon.

Järven itärannan alueelle osoitetaan museotie sekä olemassa oleva, Tuusulanjärven kiertävä virkistysreitti. Kaavaan osoitetaan lisäksi ohjeellisena merkintänä uusia kevyen liikenteen reittejä sekä luontopolku järven eteläosasta kohti Anttilanrantaa, Sarvikalliota sekä Rantamon kosteikkoa. Kehittämisverkosto kannattaa kevyen liikenteen väylien lisäämistä kulkemaan mahdollisuuksien mukaan saumattomasti järven ympäri.

Kulttuurihistoriallinen maisema

Järven itäpuolella korostuu alueen merkitys valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä, joka on tiiviimmin rakennettua kuin maaseutuvaltaisempi länsipuoli. Kehittämisverkosto pitää tärkeänä kulttuurihistoriallisen maiseman vaalimista ja säilyttämistä, varsinkin Rantatien ja museotien alueella. Rakentamisen tulisi olla vähäistä ja viljapeltomaisema turvattava. Liikennettä Museotiellä tulisi mahdollisuuksien mukaan rauhoittaa sekä miettiä joukkoliikennetkaisuja, joilla alue olisi helpommin vierailijoiden tavoitettavissa.

Liikenne

Kehittämisverkosto huomioi kaavassa esitetyn mahdollisuuden lentoasemalta pohjoiseen suuntautuvan maanalaisen Lentoradan linjaamisen Hyrylän kautta. Kehittämisverkosto tukee Tuusulan ponnisteluja tämän linjauksen toteutumiseksi, ja esittää linjauksen huomioimista kaikessa rakentamisessa

Kehittämisverkosto näkee hyvänä myös joukkoliikenteen laatukäytävän ja siihen liittyvän mahdollisen pikaraitiotielinjan suunnitelmat. Kannatamme yleiskaavassa esitettyä joukkoliikenteen kehittämistä asteittain

laatukäytävää hyödyntäen, bussilinjojen lisäämisen kautta mahdolliseen pikaraitiotiehen. Esitämme, että tämä mahdollisuus pidetään yllä kaikessa rakentamisessa.

Pikaraitiotien mainituista linjausvaihtoehdoista Keravalta Rykmentinpuiston kautta Lentoasemalle suuntautuva vaihtoehto palvelisi suurta joukkoa lentoasemalla ja Aviapoliksessa työskenteleviä asukkaita. Alue on nopeasti kasvava ja paljon työpaikkoja tarjoava klusteri. Sen työntekijöille Tuusula on houkutteleva ja potentiaalinen asuinkunta, ja sen valinnassa liikenneyhteydet merkitsevät. Lisäksi huomioimme, että Lentoasemalta Hyrylään suuntautuva pikaraitiotie tukisi kansallisten ja kansainvälisten turistien vierailuja Tuusulan ja Tuusulanjärven kohteisiin.

Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden ja houkuttelevuuden parantaminen vähentää liikkumisen eriarvoisuutta helpottamalla lasten, nuorten ja vanhusten omatoimista liikkumista esteettömillä ja turvallisilla väylillä.

Nostamme esiin ajatuksen pyöräilyn laatukäytävistä, joissa tavoitteena on painottaa työmatka- ja asiointiliikenteen sujuvuutta, panostaa joukkoliikenteen ja pyöräilyn sujuvuutta ja nopeutta sekä vähentää henkilöautoriippuvuutta. Tällainen pyöräilyn laatukäytävä sopisi esimerkiksi välille Mattila-Rykmentinpuisto-Urheilukeskus.

Palvelut

Kehittämisverkosto nostaa esiin kaavassa mainitut Mahlamäen, Paijalan, Rykmentinpuiston ja Sahankulman vähittäiskauppamerkinnot, ja esittää niiden suunnitelmallista ja etupainotteista toteuttamista palvelemaan kasvavan asukaskunnan tarpeita.

Vastine: Yleiskaava mahdollistaa kunnan kasvua enemmän kuin väestösuunnitteet ennustavat. Asumisen laajenemisalueet on tämän vuoksi vaiheistettu. Kaavassa ohjataan ennen kaikkea alueiden suunnittelun ajankohtia. Mikäli kunnan kasvu on vähäisempää, voivat esimerkiksi ensimmäisen vaiheen alueiden rakentaminen riittää kunnan kasvutavoitteita varten. Yleiskaavaa tullaan myös päivittämään.

Yleiskaavassa osoitetaan suurimmat viheralueet ja viherverkosto. Muutkin aluevaraukset voivat pitää sisällään puistoja ja lähimetsiä. Niiden tarkempi suunnittelu tapahtuu asemakaavoitusvaiheessa. Rykmentinpuiston osalta esimerkiksi Puistokylän kaavoitus on vireillä. Asemakaavasta on laadittu erilaisia vaihtoehtoja, joissa on tutkittu alueiden mitoitus ja laajuutta erilaisin vaihtoehdoin. Asemakaavoitusta ohjaa oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jota nyt laadittava Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa.

Tuusulanjärvi ja sen ranta-alueet

Tuusulanjärven eteläpään hoitosuunnitelma on laadittu vuonna 2016 ja vuoden 2019 lopussa kunnan rakennusvalvonta myönsi kymmenen vuoden maisematyöluvan hoitosuunnitelman toteuttamiseksi. Tuusulanjärven ranta-alueita hoidetaan yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen lintuvesikoordinaattorin kanssa. Vesilinnut vaativat elinympäristöltään avointa maisemaa, jossa ne havaitsevat hyvin esim. lähestyvät petoeläimet kuten minkit ja supikoirat. Tämä vuoksi kunnan viherpalvelut hoitaa Tuusulanjärven eteläpään vesilintualueetta poistamalla sieltä risukkoa ja nuorta puustoa talvisin lintujen pesimäkauden ulkopuolella.

Yleiskaavan sl- ja SL-merkinnät eivät estä hoitotoimien toteuttamista. Tämä on kirjattuna myös näiden merkintöjen kaavamääräyksiin eli näillä alueilla voidaan tehdä hoitosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Lintujen suojelemiseksi perustetulla Tuusulanjärven Natura-alueella voi tehdä sellaisia toimenpiteitä, jotka edistävät alueen sopivuutta linnuille. Maiseman avaaminen edistää myös vesilintujen viihtyvyyttä, joten se on tässä tapauksessa hoitotoimien pyrkimyksenäkin.

Tuusulanjärven rantojen virkistyskäyttöä pyritään edistämään vuonna 2021 valmistuneen Tuusulanjärven rantojen virkistyskäytön yleissuunnitelmaa toteuttaen. Virkistyskäytön edistämistä

myös vastustetaan voimakkaasti, sillä alueen asukkaat kokevat sen tuovat lisää häiriökäyttäytymistä alueelle.

Tuusulanjärven eteläpään reitin toteuttamista valmistellaan tänä vuonna. Reitille on valmistumassa syksyllä 2022 konsultin laatima toteuttamissuunnitelma. Tarkkaa reitin sijaintia tarvitaan maanomistajien kanssa laadittaviin sopimuksiin. Kun sopimukset on solmittu ja sen mukainen ulkoilureittitoimitus suoritettu, voidaan reittiä alkaa toteuttaa.

Kulttuurihistoriallinen maisema

Rantatien - Kirkkotien alueelle ollaan laatimassa maisemanhoitosuunnitelmaa, joka on yleiskaavaa tarkempaa ohjeena asemakaavamuutoksia tehtäessä.

Liikenne

Lentorata on hyväksymisvaiheessa siirretty maakuntakaavassa osoitetulle sijainnille. Rata tulee olemaan maanalainen.

Joukkoliikenteen laatukäytävä (jl) voi toteutua raideyhteytenä, mutta selvitysten mukaan Hyrylästä Tuusulanväylää etelään osoitettu maankäyttö ei vielä luo kysyntää raitiotielle. Suunnitelmat haluttaan kuitenkin pitää pinnalla kunnan kasvaessa ja asiaa tutkittaneen seuraavilla yleiskaavakierroksilla.

Pyöräilyn laatukäytävä on osoitettu Lahelasta Rykmentinpuiston kautta Keravalle. Koillis-Hyrylän Mattilassa on asemakaavatyö käynnissä ja kaavoitus suunnitelmaan on merkitty Koillis-Hyrylän osayleiskaavatyön laatiminen. Näissä töissä tutkitaan tarkemmin koko Koillis-Hyrylän liikenneverkkoa ja kytkeytymistä ympäröivään verkkoon.

Palvelut

Merkitaan tiedoksi.

Toimenpiteet: Lentorata siirretään maakuntakaavassa osoitetulle sijainnille.

20. Telia

Teliällä tietoliikennekaapeleita suunnitellulla asemakaavan muutosehdotuksen alueella. Kaapeleita on mm. rata-alueella ja Jokelantien ympäristössä.

Kaapeleiden siirto ja suojaus on huomioitava mahdollisten maanrakennustöiden yhteydessä, siirto ja suojaustarpeista on oltava yhteydessä Teliaan osoitteeseen production-desk@teliacompany.com hyvissä ajoin ennen mahdollisten maanrakennustöiden alkua.

Kaapelien katkaisua pitäisi pyrkiä välttämään ja suunnitellaan mahdolliset työt sivuttaissiirtoina ja tuentoina, kun ne mahdollisia. Suunnitelmat on myös pyrittävä laatimaan niin, että siirtoja ei tule kuin pakottavista syistä.

Korvaava siirtoreitti pitää olla valmiina ennen siirtojen suorittamista.

Siirto ja suojauskustannukset kuuluvat lähtökohtaisesti tilaajan maksettaviksi, ellei toisin ole sovittu (MRL, maankäyttö- ja rakennuslaki).

Kaapelikartat ja -näytöt voitte pyytää www.verkkoselvitys.fi kautta

Vastine: Merkitään tiedoksi.

21. Sipoo

Sipoon kuntaa koskevat lähinnä yleiskaavassa Sipoon ja Tuusulan raja-alueelle eli Tuomalan alueelle esitetyt maankäyttöratkaisut sekä laajemmin seudun liikenneverkkoon liittyvät ratkaisut. Lausunnossa on keskitytty näihin teemoihin. Yleiskaava 2040 tulee korvaamaan Sipooseen rajautuvalla alueella nyt voimassa olevan Tuomalan osayleiskaavan, mutta se ei tule korvaamaan kunnanvaltuuston 29.5.2017 hyväksymää Tuomala II osayleiskaavaa.

Sipoon kunta kiittää Tuusulan kuntaa yleiskaavaehdotuksesta antamaansa lausuntoonsa saamastaan vastineesta.

Kuten Sipoon kunta lausui jo edellisessä yleiskaavan ehdotusvaiheessa, on Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa huomioitu Sipoon näkökulmasta hyvin raja-alueen maankäyttömerkintöjen yhteensopivuus sekä mm. ekologisten yhteyksien ja viheryhteyksien jatkuvuus.

Edellisen vaiheen lausunnon tavoin Sipoon kunta pitää tärkeänä, että Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksessa II on huomioitu ja esitetty Kehä IV -yhteys (mt 152 ja sen jatke) seudullisesti merkittävänä poikittaisena liikenneyhteytenä sekä mahdollistettu tieyhteyden kehittäminen. Sipoo on yhtä mieltä Tuusulan kanssa Kehä IV:n toteuttamisen tärkeydestä osana metropolialueen tulevaisuuden ja jo tämänkin päivän runkoliikenneverkkoa.

Poikittaisyhteys palvelisi tulevaisuudessa Tuusulan Focuksen alueen ohella myös osaltaan Sipoon Bastukärin logistiikka-alueen liikennettä, samalla kun säteittäisten pääväylien yhdistävä uusi kehä lisäisi seudullisen liikenneverkon toimivuutta ja koko metropolialueen elinvoimaa.

Yleisinä huomioina Sipoon kunta toteaa, että kaavaselostuksessa on ansiokkaasti ja informatiivisesti havainnollistettu ja avattu Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksen kaavaratkaisun kytkeytymistä naapurikuntien maankäyttöön ja yleiskaavaratkaisuihin. Lisäksi yleiskaavassa esitetty hyvin asumisen alueiden toteuttamisen vaiheistus ja sidottu se kunnan väestösuunnitteeseen.

Kokonaisuudessaan Sipoon kunnalla ei ole huomautettavaa Tuusulan korjatun yleiskaavaehdotuksen mukaisesta maankäytöstä

Vastine: Merkitään tiedoksi.

22. Hyvinkää

Hyvinkään kaupunki ei anna lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotuksesta.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

23. HSY

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä kiittää otsikossa mainitusta lausuntopyyntöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Pääkaupunkiseudun jätehuolto on viime vuosina muuttunut voimakkaasti jätteiden materiaali- ja energiahyötykäytön myötä. Kiertotalouden merkitys tulee muuttuneen ja edelleen muuttuvan jätelainsäädännön

johdosta korostumaan entisestään yhdyskuntien toiminnassa. Tämä tulee huomioida myös alueiden suunnittelussa. HSY:n toiminnan kannalta on keskeistä, että kiertotaloustoimintaan soveltuvia alueita suunnitellaan ja kaavoitetaan lisää, nykyisin käytössä olevien lisäksi. HSY on kehittänyt omistamaansa aluetta Vantaan Seutulassa vastaavatyypiksi ekoteollisuusalueeksi (ns. Ekomo-alueeksi) kuin Espoossa sijaitseva Ämmässuon alue. Ekomo-yhteistyötä tehdään myös Helsingin Kivikossa. HSY:n tavoitteena on jatkaa Vantaan puolella jo aloitettua kehitystyötä myös Tuusulan kunnan puolella, Senkkerinmäen alueella omistamallaan kiinteistöillä. Tästä osoituksena on HSY:n Tuusulan kunnalle vuonna 2021 jättämä, vireillä oleva hakemus suunnittelutarveratkaisusta omistamiensa kiinteistöjen alueelle. HSY:n omistaman, Vantaan ja Tuusulan raja-alueella sijaitsevan aluekokonaisuuden sijainti on keskeinen ja tarkoituksenmukainen monen kiertotaloustoiminnan sekä -toimijan näkökulmasta.

Uusimaa 2050 -kaavassa Senkkerinmäen/Kiilan alueella on kiertotalouden ja jätehuollon aluemerkinä sekä maaneshuollon kehittämisaluemerkinä, joka sallii myös kiertotalouteen liittyvän toiminnan. HSY:n omistama alue on nyt nähtävillä olevassa yleiskaavaehdotuksessa osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (kaavamerkinä ET). Vastineessaan HSY:n aikaisempaan lausuntoon (27.5.2019) yleiskaavaehdotuksesta (Tuusulan yleiskaava 2040-ehdotus, 13.2.2019) Tuusulan kunta on todennut, että alue osoitetaan Tuusulan yleiskaava 2040:ssä yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET), joka mahdollistaa kiertotaloustoiminnan. Mikäli kaavamerkinnällä mahdollistetaan kiertotaloustoiminta, toteuttaa yleiskaava tältä osin HSY:n tavoitteiden lisäksi myös maakuntakaavan tavoitteita.

Kiertotaloustoiminnan mahdollistavan ET-kaavamerkinän lisäksi HSY pitää tärkeänä Senkkerinmäen alueen kehittämistä yhteistyössä alueen toimijoiden ja Vantaan kaupungin kanssa. HSY:n tavoitteena on pidemmällä aikavälillä luoda Seutulan/Senkkerinmäen alueelle kiertotalouden keskittymä, joka edesauttaisi koko pääkaupunkiseudun materiaalitehokkuuden ja resurssi- ja ympäristönsuojelun kehittämistä.

Kiertotaloustoiminnan kehittämisen lisäksi HSY:n 27.5.2019 antamassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutuksiin, tieliikenteen päästöjen ilmanlaatuvaikutuksiin, Päijänne-tunnelia koskeviin kaavamääräyksiin sekä hulevesien hallintaan. Lausunnon johdosta nyt saadun vastineen mukaan näitä näkökohtia on yleiskaavan valmistelussa huomioitu. Tuusulan kunnassa on käynnissä ilmastojohtamisen työ ja Ristikydön suunnittelun edetessä osayleis- ja asemakaavoitukseen on tarkoitus huomioida vähähiilisen asemaseudun suunnitteluohjeita. Ilmanlaatua ja pölyntorjuntaa on tarkoitus käsitellä tarkemmilla kaavatasoilla. Päijänne-tunnelin kaavamääräystä on muutettu lausunnon mukaisesti ja yleismääräystä hulevesistä on täydennetty. Etelä-Tuusulassa laajenevilla työpaikka-alueilla rakentamisen suhde pohjaveteen ja hulevesiin käsitellään alueella olevissa asemakaavoissa. HSY kiittää vastineesta aiempaan lausuntoonsa ja lausunnon johdosta tehdyistä täsmennyksistä.

Vastine: Yhdyskuntateknisen huollon aluetta (ET) voidaan kehittää kiertotaloustoiminnalle. Alueen tarkempi suunnittelu tulee toteuttaa asemakaavalla. Asemakaavatyö on kunnan kaavoitus suunnitelmassa kärkihankkeena. Laajemmalle alueelle laaditaan myös yleissuunnitelmaa yhteistyössä Vantaan ja alueen toimijoiden kanssa.

24. Metsähallitus

Metsähallitus on tutustunut Tuusulan yleiskaava 2040 II ehdotukseen ja lausuu seuraavaa: Tuusulan yleiskaavaa 2040 laaditaan oikeusvaikutteisena koko kuntaan. Kaava keskittyy ennen kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen ja on ohjeena tarkempaan suunnitteluun. Kaavalla ei ole tarkoitus kumota kaikkia aikaisemmin laadittuja osayleiskaavoja. Kumottaviksi esitetään Hyrylän laajentumissuuntien, Jokelan, Maantiekylän ja Tuomalan osayleiskaavoja, sekä osia Kellokosken osayleiskaavasta. Taajamien ulkopuolelle ei esitetä kattavasti aluevarauksia, mutta esimerkiksi luonnon kannalta arvokkaita alueita ja uusimmat lentomelukäyrät on osoitettu koko kunnan laajuudelta. Puolustusvoimien harjoitusalueeseen kohdistuu merkinä sl-1 (22) Tuomalansuon keidasrämeneva. Metsähallitus esittää merkinnän poistamista. Suon vesitalous ja kasvillisuus on muuttunut

ojituksen seurauksena. Allikkoinen karu avoin keidasräme on muuttunut suurelta osin turvekankaaksi. Allikot ovat kuivuneet ja alue on muuttunut puustoiseksi. Suo on tiheästi navero-ojitettu joko lapiotyönä tai koneellisella jyrsimellä. Naverot ovat kapeita ja erottuvat heikosti mutta kuivattavat suota. Navero-ojitettua suota on vaikea ennallistaa, sillä naverot toimivat salaojan tavoin eikä ojien varsilla ole ojamaita, joilla naverot voisi tukkia. Alun perin allikkoisesta avoimesta suosta puustoiseksi turvekankaasi muuttuneella suolla ei ole erityisiä luontoarvoja, jotka vaatisivat alueen merkitsemistä sl-varauksella. Suon muuttumista ojituksen seurauksena voi tarkastella vanhoilta ilmakuvilta paikkatietoikkuna.fi palvelusta. Keravanjoenkanjonin alueella ja Tuusulanjärvellä alueella sijaitsevat Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet ovat perustettu luonnonsuojelualueiksi toukokuussa 2021 Ympäristöministeriön asetuksella 333/2021. Metsähallitus katsoo, että perustetut luonnonsuojelualueet on esitetty yleiskaavassa pääosin asianmukaisesti (SL-merkintä). Metsähallitus huomauttaa kuitenkin, että kaavasta puuttuu Sarsalanojan suuhun perustettu Tuusulanjärven luonnonsuojelualan osa (koko 0,4 ha). Em. alue tulisi lisätä kaavaan kohdemerkinnällä.

Kaavoitettavalla alueella toimivat myös Luonnonvarakeskus ja Puolustusvoimat ja Metsähallitus pyytää, että edellä mainituilta tahoilta pyydetään lisäksi lausunnot. Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

Vastine: Kohde sl(22) poistetaan kaavasta. Alue varataan puolustusvoimien käyttöön. Merkinnällä osoitetaan puolustusvoimien pysyvässä käytössä oleva alue. Alueella voidaan tarvittaessa rajoittaa yleisön pääsyä. Alueella on virkistyskäyttöä ja luontoarvoja.

Kaavasta puuttuva Sarsalanojan suuhun perustettu Tuusulanjärven luonnonsuojelualan osa (koko 0,4 ha) lisätään kaavaan kohdemerkinnällä.

Toimenpiteet: Kohde sl(22) poistetaan. Sarsalanojan suuhun perustettu Tuusulanjärven luonnonsuojelualan osa lisätään kaavaan.

25. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Päätös Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta päättää antaa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta II seuraavan lausunnon:

Pohjavesialueet

Yleiskaavaehdotuksen selostuksessa todetaan, että pohjavesivaikutuksia on arvioitu Rambollin 2017 tekemän vaikutusten arvioinnin lisäksi erillisessä Tuusulan yleiskaavaehdotuksen pohjavesivaikutukset -selvityksessä (Pöyry 2020). Kyseinen selvitys tulisi lisätä kaava-aineistoihin. Kaavaselostuksessa todetaan, että Pöyryn selvityksessä annettaisiin ennen kaikkea jatko-ohjeita asemakaavatyölle. Selvityksessä on kuitenkin esitetty selkeitä suosituksia ja suositusmerkintöjä yleiskaavan pohjavesivaikutusten vähentämiseksi, joita ei ole huomioitu nyt yleiskaavatyössä.

Lahelan pohjavesialueelle on yleiskaavaehdotuksessa esitetty kolme uutta asuinalueita (AP-1, AP-2 ja AO-2). AP-1 ja AP-2 -alueet ovat edelleen laajentuneet ehdotuksessa I esitetystä. Tämä on erittäin huolestuttavaa, sillä uudet asuinalueet on sijoitettu Lahelan vedenottamon välittömään läheisyyteen. Asuinalueiden pinta- alallinen laajeneminen ja uusien asuntojen ja asukkaiden määrän pysyminen yhtä suurena ehdotuksessa I esitettyyn, on ristiriidassa kaavaselostuksen kanssa, jossa todetaan, että ”kaavaehdotuksen maankäytön volyyymi Lahelanpellon alueella ja muualla Hyrylän länsipuolella on aiempia suunnitelmia vähäisempää”. Myös ehdotuksessa esitetty Lahelanorren uusi kokoojakatuysteystarve Lahelantieltä Hyrylän keskustaan aiheuttaisi toteutuessaan suuren sijainti- ja päästöriskin pohjavedelle ja vedenottamolle. Pöyryn pohjavesivaikutusselvityksessä on todettu, että rakentaminen Lahelan vedenottamon lähialueella aiheuttaa merkittävän riskin vedenhankinnalle. Selvityksessä on suositeltu vedenottamon lähialueen jättämistä virkistysalueeksi (kaavamerkinnällä V). Myös esitetylle suunnitellulle tieyhteydelle on suositeltu tutkittavaksi korvaavaa reittiä. Yleiskaavassa onkin nyt esitetty

vaihtoehtoinen etäämmälle pohjavesialueesta sijoittuva tielinjaus, joka on tässä suhteessa parempi. Molemmat linjaukset halkovat toteutuessaan yhtenäisiä metsäalueita ja tunnistettuja luontoarvoja, mikä haitta tulee ottaa huomioon tarkemmassa sijoittelussa.

Pohjavesialueen suojelusuunnitelmassa todetaan niin ikään, että vedenottamoiden lähialueet tulisi mahdollisuuksien mukaan rauhoittaa rakentamiselta, eikä lähialueille tulisi kaavoittaa uutta asutusta tai muuta rakentamista tai uusia maanteitä. Pahimmillaan Lahelan vedenottamo, joka on erityisen merkittävä Hyrylän taajaman vedentarpeen tyydyttämiseksi, jouduttaisiin ottamaan pois käytöstä. Epäselväksi jää, miksi pohjavesiasiantuntijan tekemän selvityksen ja pohjavesialueen suojelusuunnitelman suosituksia ei ole huomioitu yleiskaavatyössä. Ympäristölautakunta katsoo, että vedenottamoiden lähialueet tulee rauhoittaa rakentamiselta, eikä lähialueille tule kaavoittaa uutta asutusta tai muuta rakentamista. Uusien asuinalueiden ja Lahelanorren sijoittaminen Lahelan pohjavesialueelle ei tue tätä tavoitetta.

Mätäksen pohjavesialueen osalta yleiskaavaehdotuksessa II on huomattava huononnuksen edelliseen ehdotukseen verrattuna. Ehdotuksessa I maa- ja metsätalousalueeksi (M) merkittyä aluetta ja kokonaan yleiskaavan ulkopuolelle jätettyä aluetta on otettu mukaan uuteen työpaikka-alueeseen (TP). Laajentunut TP-alue ulottuu pohjaveden muodostumisalueelle ja Kuninkaanlähteen vedenottamon lähi- ja kaukosuojavyöhykkeelle. Vedenottamon suoja-aluepäättökseen mukaan suoja-alueella ei saa suorittaa sellaista toimintaa, jonka johdosta veden laatuun haitallisesti vaikuttavaa ainetta voi päästä pohjaveteen tai joka vahingollisella tavalla voi huonontaa ottamosta saatavan veden laatua. Mätäksen pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivityksessä (Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys 2018) ehdotetaan, että pohjavedenottamoiden ja tutkittujen vedenottopaikkojen vaikutusalueelle vähintään 500 metrin säteellä ei kaavoiteta uusia toimintoja, joihin liittyy pohjavettä pilaavien aineiden käsittelyä ja/tai varastointia. Myös Pöyryn pohjavesivaikutusselvityksessä on suositeltu ehdotuksen II laajentuneelle TP-alueelle kaavamerkintää maa- ja metsätalousalue (M). Epäselväksi jää, miksi vedenottamon suoja-aluepäättökseen, pohjavesialueen suojelusuunnitelmaa ja Pöyryn pohjavesivaikutusselvitystä ei ole huomioitu yleiskaavatyössä. Ympäristölautakunta katsoo, ettei pohjavesialueelle ylipäätään, eikä missään nimessä ainakaan vedenottamon lähisuojavyöhykkeelle, tule sijoittaa uusia TP-alueita. Yleiskaavan TP-kaavamerkintä tarkoittaa käytännössä asemakaavassa teollisuus- ja varistorakennusten korttelialuemerkintää (TY). Ympäristökeskus katsoo, että teollisuusaluemerkintä on pohjavesialueelle soveltumaton. Hyvätkään asemakaavamääräykset eivät takaa pohjaveden säilymistä. Työpaikka-alueille sijoittuvien yritysten toiminnan ja toiminnan muutosten valvonta on haastavaa ja periaatteena tulisi olla se, ettei pohjavesialueille ylipäätään osoitettaisi kaavoituksella uutta pohjaveden kannalta potentiaalisesti haitallista toimintaa.

Takojan pohjavesialueelle on yleiskaavaehdotuksessa esitetty ehdotuksen I mukaisesti uusi AO-2 -alue (toisen vaiheen omakotivaltainen asuinalue). Asuinalue on merkitty nykyisin rakentamattomalle alueelle ja Päijännetunnelin suoja-alueelle. Uuden alueen rakentamista ko. alueelle ei voida perustella asutuksen tiivistämisellä ja asuinalueen sijoittamisesta pohjavesialueelle tulisi vielä tarkemmin harkita.

Yleiskaavaehdotuksessa on esitetty uuden maanalaisen rautatien, Lentoradan, ohjeellinen linjaus Hyrylän kautta, jonka yhteydessä pohjaveden esiintyminen tulee ottaa huomioon. Lentoradan linjaus kulkee niin Hyrylän, Lahelan kuin Mätäksen pohjavesialueella. Lentoradan osalta vaikutusten arvioinnissa on todettu, että radan rakentamisella voi olla merkittävä vaikutus pohjavesiolosuhteisiin. Maanalaista rakentamista tulisikin välttää pohjavesialueilla.

Yleiskaava on merkittävin pohjavesialueisiin vaikuttava kaava. Hyvätkään kaavamääräykset eivät takaa pohjaveden säilymistä. Yleiskaavaa laadittaessa tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, ettei pohjavesialueille ja vedenottamoiden läheisyyteen sijoiteta pohjaveden laatua ja määrää vaarantavaa toimintaa. Pohjavedensuojelua ei tule yleiskaavaa valmisteltaessa siirtää tulevaisuuden asemakaavatyöhön ratkaistavaksi. Ympäristölautakunta haluaa painottaa erityisesti Mätäksen pohjavesialueelle esitetyn TP-alueen sopimattomuutta alueelle ja siitä aiheutuvaa riskiä Kuninkaanlähteen vedenottamolle sekä Lahelan pohjavesialueelle esitettyjen asuinalueiden ja Lahelanorren aiheuttamaa riskiä Lahelan vedenottamolle. Nämä ehdotuksia tulee vielä tarkkaan harkita.

Vesistöt, pienvedet ja hulevedet

Kaavassa on tunnistettu Tuusulan keskeiset vesistöt ja merkittävä osa pienvesistä. Uuden kaavamääräyksen ohella kaavaselostuksessa tulee mainita ja ottaa huomioon Tuusulan joissa ja puroissa esiintyvien uhanalaisten lajien, kuten vuollejokisimpukan ja meritaimenen, elinympäristöt, joita maankäytön muutokset ja hulevesien määrän lisääntyminen ei saa vaarantaa. Sekä uhanalaisten lajien elinympäristöjä että niiden läheisten alueiden hulevesisuunnittelun tärkeyttä tulee korostaa kaavaselostuksessa. Riittävän aikainen hulevesisuunnittelu on ainoa keino saada kuva valuma-alueiden hulevesien liikkeistä ja vaikutuksista alapuoliselle vesistölle.

Kaavassa on tehty vaikutusten arviointia ja käsitelty maankäytön muutosten vaikutuksia vesistöihin varsin suppeasti. Myös tässä yhteydessä olisi syytä huomioida esim. hulevesien osalta lisääntyvän kiintoaineksen mahdolliset vaikutukset uhanalaisten lajien elinympäristöihin. Lisäksi kaavan vaikutuksia pienvesiin ja niiden mahdolliseen vesitaseeseen ei ole kaavaselostuksessa arvioitu ollenkaan eikä kattavasti myöskään aiemmassa kaavan vaikutusten arvioinnissa (2017). On syytä korostaa, että vesitaseen muutokset ja suojeluarvojen turvaaminen tulee selvittää tarkemmin ainakin niiden purojen valuma-alueilla, joille tulee uusia rakentamisen alueita tai joilla tapahtuu merkittävää maankäytön tiivistymistä tulevaisuudessa.

Valuma-aluekäyttöinen tarkastelu tulee olla pohjana maankäytön jatkosuunnittelussa ja hulevesien hallinnan ratkaisuisissa. Tämän takia liitekarttoihin tulisi merkitä vedenjakajat, valuma-alueet ja hulevesien hallinnan kannalta merkittävät alueet. Kaavan yleisiin määräyksiin on hulevesien käsittelystä olisi lisättävä kohta hulevesien muodostumisen ehkäisystä vesiensuojelun parantamiseksi aiemmin mainittujen viivyttämisen ja käsittelyn lisäksi. Määräyksiä voitaisiin myös tarkentaa kunnan hulevesien hallinnan yleisillä periaatteilla.

Piilinojan valuma-alueella sijaitsevan golf-kentän kaavamääräyksiä tulee tarkentaa, jotta mahdollisista maankäyttömuutoksista huolimatta pystytään turvaamaan Piilinojan ja Tuusulanjärven vedenlaatu mahdollisen laajennuksen yhteydessä.

Palojoen aivan kunnan pohjoisrajalle ulottuva yläosa on aiemmassa Jokelan osayleiskaavassa ympäröity suojaavalla virkistysalueella (V). Uudessa kaavaehdotuksessa virkistysalue on jätetty pois ja nyt AO ja AO-1 (omakotivaltaiset) asuinalueet ulottuvat suoraan Palojoen rantaan ilman yleiskaavatasoista suojavaikohyökkettä. Palojoessa on vain hieman etelämpänä virta-alueita, jotka ovat taimenelle soveltuvia potentiaalisia lisääntymisalueita. Ympäristökeskus katsoo, että virkistysaluetta (V) tulisi jatkaa Palojoen ympärillä pohjoiseen kunnanrajalle saakka Palojoen vedenlaadun ja uhanalaisten lajien elinympäristöjen turvaamiseksi.

Palojoella on Vanhatien eteläpään risteyksen kohdalla Palojokeen länsipuolelta laskeva puro, joka on mainittu Palojoen asemakaavan muutosselvityksessä 2011. Purosta on selvityksessä varsin suppeat tiedot, eikä alueelta ole muita vesilain kohteita kartoittaneita selvityksiä. Puroa ei tällä hetkellä ole merkitty kaavassa ollenkaan (puro merkitty M-alueeksi). Ympäristökeskuksen maastokäynnin perusteella kyseinen puro/noro virtaa syvässä uomassa ja on luonnontilainen, minkä vuoksi uoma tulisi huomioida kaavakartalla.

Vesialueen W-merkinnän kohdalla mainitaan Tuusulanjärvi, Rusutjärvi, Tuusulanjoki, Vuohikkaanoja ja Vantaanjoki vedenhankinnan kannalta merkittäviksi vesistöiksi. Vesistöluettelon ajantasaisuus on syytä tarkistaa, koska vain Vantaanjokea on käytännössä käytetty varavesilähteenä. Aiemmassa kaavaluonnoksessa Rantamo-Seittelin kosteikot oli merkitty omalla merkinnällä (W-1), joka kuvasi rakennettuja kosteikkoja. Tämä voi olla tarpeen erottamaan luonnon vesistöt rakennetuista.

Luonto

Tuusulan yleiskaavaehdotus on luontoarvojen huomioimisen ja merkitsemisen suhteen edistyksellinen ja sen eteen on tehty paljon töitä. Edellisestä ehdotusvaiheesta on tehty hyviä tarkennuksia ja lisäyksiä luontoaineistoihin.

Luontoalueiden merkinnät ja määräykset:

SL-1 -alueen määräykseen on lisätty viiden vuoden määräaika, jonka jälkeen astuu voimaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, mikäli luonnonsuojelualuetta ei ole

perustettu. Luonnonsuojelun näkökulmasta tämä on heikennys aiempaan kaavaehdotukseen ja ainakin määräajan pidentämistä olisi hyvä vielä harkita.

SL, SL-1, S, S-1, Natura, sl ja luo-alueiden määräyksissä todetaan, että alueella voidaan tehdä hoitosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. On syytä tarkentaa, mitä hoitosuunnitelmilla kussakin tapauksessa tarkoitetaan, erityisesti sl ja luo -alueiden osalta, joihin ei välttämättä liity ELY-keskuksen hyväksymiä hoitosuunnitelmia. Hoitosuunnitelmien tavoitteena tulee olla alueiden luonnonsuojelullisten arvojen säilyttäminen.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) on poistettu kaavaehdotuksesta. MU-merkinnällä aiemmassa vaiheessa osoitetut alueet osoitetaan nyt pääasiassa Maa- ja metsätalousalueeksi (M- tai M-1-merkinnällä), joissa ei ole huomioitu vastaavalla tavalla ulkoilun ohjaamistarvetta. Tämä voi aiheuttaa ristiriitoja, jos asukkaiden virkistysmetsinä käyttämiä metsäalueita hoidetaan asutuksen läheisyydessä metsätalousmetsinä. Asutuksen läheisyydessä sijaitsevia viheralueita tulisikin yleiskaavassa varata metsätalouskäytön (M) sijasta virkistysalueiksi (V) nyt esitettyä laajemmin. Niiden hyödyt liikunnalle, asukasviihtyvyydelle ja edelleen terveydelle ovat kiistattomat.

Natura-alueen osalta sekä kaavamerkinnässä että kaavamääräyksessä on selostuksen ja määräysten välillä eroja, ja ne tulisi korjata yhdenmukaiseksi.

Ekologiset yhteydet

Luonnon pirstoutuminen ja monimuotoisuuden väheneminen ovat haaste kaupunkiseuduilla. Eläinten ja kasvien käytössä olevien alueiden koko on pienentynyt ja ihmisen läsnäolo jatkuu. Ekologisen verkoston toimivuudella voidaan turvata luonnon monimuotoisuutta, sopeutua ilmastonmuutokseen ja hillitä sitä sekä parantaa myös ihmisten hyvinvointia. Tämä edellyttää, että laajoja metsäalueita säilytetään mahdollisimman laajoina. Alueella on syytä vielä harkita mahdollisten täydentävien ekologisten yhteyksien merkitsemisestä missä se on mahdollista, kuten Jokelasta nyt poistettu etelä-pohjoissuuntainen yhteys (M- ja TP-alueiden läpi). Samoin tieyhteyksien viheralueita pirstova vaikutus tulee minimoida. Nyt Ruotsinkylän tutkimusmetsän läpi osoitettu Tuusulanjoentien jatkeen yhteystarve pirstoisi yhtenäisen metsäalueen ja tutkimusmetsään liittyviä käynnissä olevia tutkimuksia. Tien vaikutus tutkimusmetsän käyttöön ulottuisi todennäköisesti huomattavasti laajemmalle alueelle kuin pelkästään tiealueelle.

Myös itä- länsisuunnassa merkitty Palojoen ylittävä ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve on ongelmallinen. Tämän toteutuminen rikkoisi laajaa metsäkokonaisuutta ja vaarantaisi vesistöjä arvoja.

Luontoalueiden täydennystarpeita

Kaavaehdotuksen liiteaineistoa on täydennetty kartoilla viitasammakon, lepakkojen- ja liito-oravan, lohikalojen, luonnonmuistomerkkien sekä pienvesien osalta. Aineistoa olisi hyvä täydentää vielä voullejokisimpukkahavainnoilla. Nämä liitekartat ovat kuitenkin jokseenkin vaikeasti löydettävissä ja tulisi esittää selostuksen liitteinä, jotta tärkeä tieto välittyy tarkemman tason suunnitteluun.

Kaavakartalta puuttuu vuonna 2021 perustettu Jokilaakson luonnonsuojelualue YSA254455, joka tulee lisätä. Lisäksi seuraavat pääosin uusissa luontoselvityksissä esiintyvät arvokkaat luontokohteet ja vesilain suojelemat kohteet eivät ole vielä kaavakartalla. Esitämme, että myös ne tulisi lisätä kaavaan.

Tuusulanjärven itärannan luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsikkö (luontoselvitykset Tuusulan Rantatie II-V ja Hiivonlahden alueilla, Faunatican raportteja 2018). Jokelan maakunnallisesti arvokas lahopuumetsä. Alueella on käynnistymässä myös asemakaavoitus ja kohteen maakunnalliset arvot tulee sovittaa yhteen muun maankäytön kanssa. (Luontoselvitykset Tuusulan Jokelassa Opintien itäpuolen ja Varikonkulman alueella, Faunatican raportteja 2019). Kirkonkylän lehtonotkon kansallisesti arvokkaaksi luokitettu arvokas lehtokohde, jossa on vesilain suojaamia noroja. (Luontotyypin- ja kasvillisuus selvitys Aattolan alueella Tuusulassa vuonna 2018, Faunatican) Jättisukeltajan reviirit Tuusulanjärven rannalla. Jättisukeltaja on luontodirektiivin IV liitteessä mainittu eläinlaji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskee luonnonsuojelulain heikentämis- ja hävittämiskielto. (Luontoselvitykset Tuuskodon rannassa Tuusulassa vuosina 2018 ja 2019, Faunatican ja

Luontoselvitykset Anttilan tilakeskuksen alueella Tuusulassa vuosina 2018 ja 2019) Tuusulanjärven rannan maakunnallisesti arvokas tervaleppäluhta (Luontoselvitykset Länsirannan alueella Tuusulassa vuonna 2018, Faunatica) Saksan alueella 2021 havaittu pronssisukkulakoi, joka on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi ja erityisesti suojeltavaksi lajiksi Luonnonmukainen Huhtarinpuro ja -noro, eteläinen osa (Focuksen alueen luontoselvitys 2016, Valuma-alue- ja pienvesiselvitys 2018) Luonnonmukainen Palojoen puro kunnan pohjoisrajalla (Tuusulan Jokelan alueiden luontoselvitys 2016) Lähde (Tuusulan Itäväylän työpaikka-alueen luontoselvitys 2018), Korkeakallion lähteikkö (Tuusulan arvokkaat luontokohteet 2017) ja Anttilanrannan eteläosan lähteikkö (Anttilanrannan luontoselvitys 2014) Kolme luonnonmukaista noroa: Opintie-Varikonkulman luontoselvitys 2018, itäosassa, ja Aattolan alue Tuusulassa 2018 sekä Tuomiston alueen noro, Valuma ja pienvesiselvitys 2018

Seuraavissa kohteissa on rajauksen tai sijainnin kanssa epäselvyyksiä, joiden oikeellisuus on syytä tarkistaa:

SL-1(20)-kohde Myllykylänkoski ja lehtoalue - onko rajauksissa varmuudella huomioitu norot luontoselvityksestä (Tuusulan Ruotsinkylä (Kehä IV, Västerskog) 2018) SL-1(25)-kohteesta (Keravanjokivarsi) osa noroista on jätetty rajauksen ulkopuolelle sähkölinjan kohdalta (Keravanjoenvarren luontoselvitys 2018) Tuusulanjoki (aiemmin kohde sl-1(10)) on jätetty pois kaavasta (Tuusulan yleiskaavan luontoselvitys, Keiron 2011) Tuusulan Jokelan hevoskylässä on 14.6.2019 päivätyn muiston perusteella tarkistettu SL-1 alueen rajausta. Muistiossa arvokkaan luontokohteenrajaus on yleiskaavaehdotuksen rajausta laajempi: maakunnallisesti arvokas osa on merkitty SL-1 varauksella, mutta myös itäisempi osa tulisi merkitä sl tai luo-merkinnällä. (Palojoen metsän arvokkaat luontokohteet ja niiden rajaukset. Maastokäynnin tiivistetty muistio 14.6.2019. Tuusulan kunta) Häriskiven alueen luontoselvityksessä (2014) mainittu lähde on ilmeisesti mennyt sekaisin viereisen siirtolohkareen kanssa. Karttaan on merkitty kohde sm-98, joka on lähteen paikalla.

Geologiset kohteet

Yleiskaavan selostuksen mukaan kaava ehdotuksessa osoitetaan geologisesti merkittävät kohteet, joiden luontoarvot turvataan kaavamääräyksillä. Selostuksen mukaan Tuusulassa on yksi valtakunnallisesti arvokas kallioalue, kolme valtakunnallisesti arvokasta harjualueutta ja yksi valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma.

Geologian tutkimuskeskus on päivittänyt Tuusulan kunnan toimeksiannossa kunnassa olevat arvokkaat kallioalueet (Geologian tutkimuskeskus 29.11.2019). Selvitys on vuonna 1992 tehtyä Tuusulan kallioselvitystä (Laine ym. 1992) päivittävä ja täydentävä. Kaavaehdotuksessa esitetyt geologiset valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet on rajattu pääosin uuden kallioselvityksen mukaisesti. Selvityksessä esitetyistä maakunnallisesti arvokkaista kohteista ainoastaan Lövkullan eteläinen kallioalue (ns. lentokoneiden bongauskallio) on jätetty suojelumerkinnän ulkopuolelle. Kallioselvityksen paikallisesti arvokkaille geologisille kohteille on esitetty kaavaehdotuksessa seitsemän suojeluvarausta.

Yhdyskuntatekniset alueet

Yhdyskuntateknisen huollon uusi aluemerkinä (ET) Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaavan alueella Senkkerinmäessä laajentaa nykyisessä osayleiskaavassa osoitettua ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattua aluetta etelään. Laajennusalueen pääkäyttötarkoitus on osayleiskaavassa osoitettu maa-ainesten ottoalueeksi (EO). Yhdyskuntateknisen huollon uusi aluemerkinä on maakuntakaavassa osoitettu maa-aineshuollon kehittämisalueeksi, jolla sallitaan maa-ainesten otto, maa-ainesten käsittely ja varastointi, maakaatopaikkatoiminta ja kiertotalouteen liittyvät toiminnot.

Yleiskaava 2040 kaavaselostuksen mukaan Tuusulan kunnan selvityksessä "Ylijäämämaiden vastaanottoalueen etsintä Etelä- ja Keski-Tuusulan alueella, FCG Suunnittelu ja tekniikka oy 05/2014" on haettu ylijäämämaiden vastaanottoaluetta Etelä- ja Keski-Tuusulan alueelta. Selvityksen perusteella osayleiskaavaan on osoitettu tähän liittyvä kohdemerkintä Kiilan alueelle Raatinpellolle (Yhdyskuntateknisen huollon alue, ET). Kaavaselostuksen mukaan alueen rajausta ja toiminnan vaikutusten selvittäminen täsmentyvät asemakaavavaiheessa tarkemmalla suunnittelulla ja ympäristöluvan yhteydessä. Alueelle voidaan sijoittaa maa-ainesten käsittelyä, varastointia ja ylijäämämaiden loppusijoittamista sekä niihin liittyvää toimintaa. Kaavaehdotuksessa esitetty

Yhdyskuntateknisen huollon alue sijoittuu alueelle, joka on Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M-11) ja suoja-alueeksi (sv). Suoja-aluemerkinnällä tarkoitetaan maa-ainesten ottoalueen ulkopuolelle, noin 400 metrin etäisyydelle ulottuvaa suoja-alueen rajaa, jonka sisäpuolella rakentamisesta rajoittaa maa-ainesten ottotoiminta, joka tulee tarkistaa suunnittelutarve- ja rakennusluvan yhteydessä. Suoja-alueen sisällä sallitaan kuitenkin melun leviämistä estävien rakennelmien kuten maavallien rakentaminen.

PIMA-kohteet

Yleiskaavan laadinnassa on otettava huomioon mahdollisuudet turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön. Tuusulan kunnassa on yhteensä 239 valtakunnallisen maaperän tietojärjestelmän (MATTI) aktiivista rekisterikohdemerkintää, jotka on otettava huomioon yleiskaavoitustyössä vähintään yleispiirteisesti. Osalla Tuusulan MATTI -rekisterimerkintäkohteissa on toteutettu maaperän tai pohjaveden kunnostustoimenpiteitä, mutta kunnassa on edelleen esimerkiksi merkittäviä pohjaveden pilaantumistapauksia, jotka on otettava huomioon kaavoitustyössä. Näitä ovat mm. tärkeillä pohjavesialueilla tapahtuneet pohjaveden pilaantumiset Etelä- Tuusulassa Sammonmäen työpaikka-alueella (klooratut liuottimet) ja Hyrylän keskustan alueella (polttonesteet ja bensiinin lisäaineet).

Ilmastonmuutos

Metsäalueiden säilyttäminen mahdollisimman laajoina ja yhtenäisinä tukee ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Mitä laajempi, monimuotoisempi ja kytkeytyneempi metsäalue on, sitä paremmin se pystyy sopeutumaan esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin sääoloissa, kasvupaikassa ja lajistossa. Tämä puskurointikyky vähentää myös esimerkiksi metsän alttiutta kasvintuhojille. Metsien kasvillisuus ja maaperä myös toimivat merkittävinä hiilinieluinä ja -varastoina.

Selostuksen mukaan yleiskaavassa ja edelleen tarkemmassa suunnittelussa keskeisenä periaatteena tulee olemaan yleiskaavan tavoitteet kestävien kulkumuotojen edistämisestä sekä Tuusulan vuonna 2015 hyväksytyn joukkoliikennestrategian mukaisesti kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattaminen ja kestävä ja viisaan liikkumisen edistäminen. Yleiskaavassa onkin nyt esitetty yleiskaavan tarkkuudella keskeiset joukkoliikenteen ja pyöräilyn laatuikäytävät, joissa tavoitteena on erityisesti painottaa työmatka- ja asiointiliikenteen sujuvuutta ja panostaa joukkoliikenteen ja pyöräilyn sujuvuuteen ja nopeuteen. Samoin asutuksen tiivistäminen näiden laatuikäytävien läheisyydessä ohjaa liikenteen ja kaupunkirakenteen vaikutuksia ilmastoon kestävämpään suuntaan ja on omiaan vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä, mitä ympäristölautakunta pitää oikeasuuntaisena kehityksenä.

Vastine: Pohjavedet

Lahelanorren tieliikenteen yhteystarve on siirretty pohjoisemmaksi, mahdollisimman kauas vedenottamosta. Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitystyössä tutkitaan mm. yleiskaavassa esitettyjen paikallisliikenteen yhteystarpeiden toteutusedellytyksiä ja vaikutuksia sekä uusien tiiviiden asuinkortteleiden ja Lahelan monitoimikampuksen (koulun) tarkempaa sijaintia ja rakentamisen määrää sekä suunniteltujen maankäytön ratkaisujen vaikutuksia mm. pohjaveteen ja vedenottamoon.

Mätäreven vedenottamon pohjoisosa merkitään yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET), joka turvaa vedenottamon työpaikka-alueen kaavamerkintää paremmin. Eteläosaan jää voimaan Focus-osayleiskaavassa.

Vedenottamoiden vesioikeudelliset suoja-alueet lisätään kaavakarttaan.

Kolsan länsipuolen AO-1-alue on ollut monet vuodet kaavoitussuunnitelmassa. Asumisen korttelit ja kaavamääräykset tarkentuvat asemakaavavaiheessa. Yleiskaavamääräykset määräävät, että poraaminen on kielletty 50 metriä Päijännetunnelinlinjan molemmin puolin. Lisäksi asemakaavassa

on annettava pohjaveden laadun ja määrän turvaamiseksi tarpeelliset määräykset ja huomioitava vedenottamoiden suoja-alueet. Maalämpökaivot eivät ole sallittuja pohjavesialueilla.

Tallinna-tunneli ja lentorata ovat vasta yhteystarpeita ja tulevat maakuntakaavasta, Tallinna-tunnelin yhteystarve ei mene pohjavesialueiden läpi, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on mukana Suomi-rata Oy:n vetämässä lentoradan YVA:n ohjausryhmässä.

Nyt vireillä olevan yleiskaavatyön jälkeen laaditaan yleiskaavan toteuttamissuunnitelma, jossa alueiden toteuttamisedellytyksiä ja mahdollisesti ajoitusta selvitetään tarkemmin. Toteuttamissuunnitelmaa varten tilataan selvitys, jossa arvioidaan laajenemialueiden kaavataloudelliset vaikutukset, ilmastoon kohdistuvat vaikutukset ja elinympäristön laatuun kohdistuvat vaikutukset. Arviointi on tukena mm. laadittaessa kaavoitussuunnitelmaa, jossa asemakaavahankkeet ajoitetaan tarkemmin.

Vesistöt, pienvedet ja hulevedet

Palojoella on Vanhatien eteläpään risteuksen kohdalla Palojokeen länsipuolelta laskeva puro, joka on mainittu Palojoen asemakaavan muutosselvityksessä 2011 lisätään arvokkaiden pienviesien liitekartalle.

Keinokosteikot (rakennetut kosteikot) esitetään liitekartalla, joka on laadittu yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa.

Vesialueen kaavamääräykseen lisätään: *Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi.*

SL-1 -alueen määräykseen on lisätty viiden vuoden määräaika, jonka jälkeen astuu voimaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus, mikäli luonnonsuojelualuetta ei ole perustettu. MRL 39 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Kyseinen yleiskaavaehdotuksen kohtuullistamislause on laadittu yhteistyössä ELY-keskuksen ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa.

SL, SL-1, S, S-1, Natura, sl ja luo-alueiden määräyksissä todetaan, että alueella voidaan tehdä hoitosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Luonnonsuojelualueiden hoidon tarkoituksena on turvata mahdollisimman hyvin alueen perustamistarkoitus esim. että pähkinäpensaslehto säilyy pähkinäpensaslehtona eikä kuusetu. Pääperiaate luonnonsuojelualueiden hoidossa on, ettei luonnonprosesseihin puututa ilman luonnonsuojelullisia syitä. Tuusulan kunnan luonnonsuojelualueet ovat olleet talouskäytössä, jolloin ennallistamistoimenpitein voidaan nopeuttaa paluuta luonnontilaan. Myös joidenkin uhanalaisten lajien suojeleminen vaatii niiden elinympäristöjen aktiivista hoitoa esim. pronssisukkulakoi. Luontoarvojen lisäksi Tuusulanjärven rannalla suojellaan ja hoidetaan valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä RKY. Alueen maisemanhoitosuunnitelman päivitystyö on valmistumassa syksyllä 2022. Suunnitelmassa sovitetaan yhteen kulttuuri- ja luontoarvojen hoitotoimet ja -tavoitteet. SL- ja S-alueet ovat lähimpänä luonnontilaa, kun taas sl- ja luo-alueet vaativat enemmän ennallistamistoimia luonnontilan palauttamiseksi.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) on palautettu yleiskaavaan ja sillä merkitään Tuomalansuon alue sekä alueita Rusutjärven itäpuolelta. M-1 -merkinnässä on määräys: *Ulkoilureittien ja ekologisen verkoston jatkuvuus tulee turvata. Jos yleiskaavaan merkitään huomattavia yksityisten maanomistajien maita virkistysaluemerkinnällä, tulisi kunnan olla valmis lunastaa maat virkistyskäyttöön. Maanomistajat voisivat myös esittää kunnalle korvausvaatimuksia.*

Natura-alueen osalta sekä kaavamerkinnässä että kaavamääräyksessä on selostuksen ja määräysten välillä eroja, nämä korjataan yhdenmukaiseksi.

Tuusulanjoentien jatke -yhteys on päätetty lisätä yleiskaavaehdotukseen II kuntakehityslautakunnan kokouksessa esitettäessä kunnanhallitukselle kaavaehdotuksen nähtävällepanoa. Yleiskaavan liikenneselvitysten mukaan Tuusulanjoentien jatkeen liikenteelliset hyödyt jäävät alhaisemmiksi kuin liikenteen suuntautumisen osalta pitkälti samaa liikkumistarvetta palvelevan Maisalantien parantamisen hyödyt. Tuusulanjoentie on merkitty paikallisen liikenteen yhteystarpeena ja väylällä arvioidaan olevan ensisijaisesti merkitystä paikallista maankäyttöä palvelevana väylänä. Tätä taustaa vasten väylän kannattava toteutus on kytköksissä paikallisen maankäytön toteutumiseen.

Palojoen metsän suojelualuumerkinnän **SL-1 (27)** alueen läpi kulkeva liikenteen yhteystarve tarkistetaan siten, että se kiertää luontokohteen etelästä.

Hyväksyttävässä yleiskaavassa ei esitetä ekologisia yhteystarpeita voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla. Alueilla, joille ei kohdistu rakentamispainetta ja jotka on varattu maa- ja metsätaloudelle ei ekologiseen yhteyksien toteutumisen vaarannu. Ekologinen yhteystarve Lepänojan suojelualan suunnalta kohti Jokelan keskustaa toteutuu Palojokivarren luonnonsuojelualue-, viheralue- ja viheryhteystarvemerkinnoillä. Nämä turvaavat lajiston ja pienten eläimien sekä ihmisten kulkemisen. Isoja riistaeläimiä ei ole toivottavaa ohjata taajama keskustaan. Jokelan taajaman lounaisosiin merkityn selvitysalueen päälle ei esitetä muita merkintöjä.

Yleiskaava-aineistoa on paljon. Luontoliitteessä on esitetty teemakarttoja.

Yleiskaava 2040-ehdotuksesta puuttui vuonna 2021 perustettu Jokilaakson luonnonsuojelualue YSA254455, koska sitä ei oltu vielä perustettu. Suojelualue lisätään kaavakartalle.

Tuusulanjärven itärannan luonnonsuojelulain mukaisen jalopuumetsikön (luontoselvitykset Tuusulan Rantatie II- V ja Hiivonlahden alueilla, Faunatican raportteja 2018) maanomistajia on kuultu palaverissa 25.8.2022 (Vainio, Vainio, Olkkola, Wermundsen, Vuorsalo, Lindström). Kohteeseen on tehty myös maastokäynti. Näiden perusteella kohde on poistettu Tuusulan yleiskaava 2040:stä.

Jokelan maakunnallisesti arvokas lahopuumetsä (Luontoselvitykset Tuusulan Jokelassa Opintien itäpuolen ja Varikonkulman alueella, Faunatican raportteja 2019) osoitetaan kaavakartalle sl-merkinnällä.

Viitasammakot ja jättisukeltajat esitetään liitekartalla.

Arvokkaat pienvedet esitetään liitekartalla, joka on laadittu yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa. Myös vedenjakajat esitetään kartalla.

SL-1 (27) -rajaus säilytetään sellaisenaan, koska ranta-alue on kohteen arvokkain osa. Palojoen metsän alueella turvataan maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen laajentamalla sl-3 -aluetta etelään päin. Maastokäynnin (14.6.2019, Faunatic Oy: tutkimussuunnittelija Elina Manninen, Enviro Oy: Esa Lammi, Pekka Routasuo, Tuusulan kunta: kaavoituspäällikkö Pia Sjöroos, yleiskaavasunnittelija Henna Lindström, kaavasunnittelija Jenni Aalto, kaavasunnittelija Terhi Wermundsen, Uudenmaan ELY-keskus: johtava asiantuntija Ilpo Huolman, Uudenmaan liitto: Silja Aalto, Mariikka Manninen) perusteella havaittiin arvokkaimman kohteen sijoittuvan Palojokivarteen, joka on merkitty kaavaan uudeksi perustettavaksi luonnonsuojelualueeksi. Kohteen itäosien todettiin olevan luontoarvoltaan vähäisempiä, joten niiden sijainti osoitetaan sl-merkintänä maakuntakaavan rajauksen mukaisesti. Rajaus on liitetty pohjoispuolella oleviin lampiin merkinnällä sl (3), joten rajaus on nyt laajempi kuin maakuntakaavassa. Kaavaselostukseen kuvataan asia tarkemmin.

Arvokkaiden pienvesien liitekartalle on merkitty vedenjakajat ja valuma-alueet.

Tuusulan vesilaitoksen mukaan Tuusulassa ei ole varsinaisia huleveden tulvariskialueita.

Nähtävillä olleessa Tuusulan yleiskaavaehdotus II:ssa on yleinen määräys hulevesien muodostumisen ehkäisystä vesiensuojelun parantamisesta: *”Tarkemmassa suunnittelussa tulee ehkäistä hulevesien muodostumista ja huolehtia hulevesien riittävästä viivytämisestä sekä käsittelystä ennen niiden pois johtamista.”*

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ilmoitti (sähköposti Keinänen 19.8.2022), ettei tätä lausunnon osaa tarvitse huomioida: *Vesitaseen muutokset ja suojeluarvojen turvaaminen tulee selvittää tarkemmin ainakin niiden purojen valuma-alueilla, joille tulee uusia rakentamisen alueita tai joilla tapahtuu merkittävää maankäytön tiivistämistä tulevaisuudessa.*

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa käydyssä neuvottelussa 2.5.2022 päädyttiin siihen, että hulevesien yleismääräyksessä oleva Tuusulan vedenlaadun turvaaminen on Piiliojan ja Tuusulanjärven tapauksessa riittävä.

Vuollejokisimpukkahavainnot on toistaiseksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa tarkoitettu vain omaan käyttöön, eikä niitä voitu luovuttaa kaavoitukselle liitekartan tekoa varten.

Aattolassa on tuore asemakaava, joka on laadittu yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa, joten yleiskaava laaditaan tuoreen asemakaavan mukaisesti. Asemakaavassa noroalue on VL-alueita ja kaavatyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on katsonut, että merkintä turvaa noron alueen.

Vesialueeseen (W) lisätään viivamerkinällä vedenhankinnan kannalta merkittävät pintavedet Tuusulanjoki ja Palojoki. Tuusulan yleiskaava 2040 ei tule Vuohikkaanojan ja Vantaanjoen alueilla voimaan. Kaavaselostukseen lisätään kuitenkin maininta, että nekin ovat vedenhankinnan kannalta merkittäviä pintavesiä. Merkinät tulevat maakuntakaavasta.

Toimenpiteet: Lahelanorren tieliikenteen yhteystarve siirretään pohjoisemmaksi. Mätäksen vedenottamon pohjoisosa merkitään yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET). Vedenottamoiden vesioikeudelliset suoja-alueet lisätään kaavakarttaan. Palojokeen länsipuolelta laskeva puro lisätään arvokkaiden pienvesien liitekartalle. Vesialueen kaavamääräykseen lisätään: *”Virtavesien rannoille on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet jokiekosysteemin toiminnan turvaamiseksi.”* Palojoen metsän suojelualuemerkinnän SL-1 (27) alueen läpi kulkeva liikenteen yhteystarve siirretään kiertämään luontokohde etelästä. Jokelan maakunnallisesti arvokas lahoppumetsä osoitetaan kaavakartalle sl-merkinnällä. Palojoen metsän alueella turvataan maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen laajentamalla sl-3 -alueita etelään päin. Vesialueeseen (W) lisätään viivamerkinällä vedenhankinnan kannalta merkittävät pintavedet Tuusulanjoki ja Palojoki. Vuohikkaanoja ja Vantaanjoki mainitaan kaavaselostuksessa arvokkaina pintavesinä. Liitekarttoja päivitetään.

26. Luonnonvarakeskus

Lausunto koskee kaavakarttaan merkittyä Tuusulanjoentien jatke/yhteystarvetta, joka on linjattu kulkevaksi Luonnonvarakeskuksen Ruotsinkylän tutkimusmetsän pohjoisosan läpi. Luonnonvarakeskus vastustaa Tuusulanjoentien jatketta ja esittää, että Tuusulanjoentien jatke poistetaan kaavaehdotuksesta. Kaavakartan yhteystarvemerkinän kohdalla on useita pitkäaikaisia kenttäkokeita. Kokeita jäisi tielinjauksen alle ja myös liian lähelle tiealuetta.

Vastine: Tuusulanjoentien jatke -yhteys on päätetty lisätä yleiskaavaehdotukseen II kuntakehityslautakunnan kokouksessa esitettäessä kunnanhallitukselle kaavaehdotuksen nähtävällepanoa. Yleiskaavan liikenneselvitysten mukaan Tuusulanjoentien jatkeen liikenteelliset hyödyt jäävät alhaisemmiksi kuin liikenteen suuntautumisen osalta pitkälti samaa liikkumistarvetta palvelevan Maisalantien parantamisen hyödyt. Tuusulanjoentie on merkitty paikallisen liikenteen

yhteystarpeena ja väylällä arvioidaan olevan ensisijaisesti merkitystä paikallista maankäyttöä palvelevana väylänä. Tätä taustaa vasten väylän kannattava toteutus on kytköksissä paikallisen maankäytön toteutumiseen.

27. Kellokosken kehittämisverkosto

Yleiskaava 2040 vaikutusten arvioinnista 2021, Kellokoski

Kellokoski sijaitsee aivan Järvenpään kupeessa, taajama on eteläosistaan lähes kiinni Järvenpäässä. Pohjoisessa Linjatie jakaa yhtenäisen taajama-alueen kahtia, pohjoinen osa taajamasta kuuluu Mäntsälään, jonka kanssa Tuusula tekee palveluyhteistyötä julkisten palvelujen osalta (erityisesti kouluverkon ylikunnallinen hyödyntäminen). Osa palveluista haetaan Järvenpäästä, vaikka myös Kellokoskella on kauppoja, yksityisiä palveluja sekä kattavat julkiset peruspalvelut (päiväkodit, koulut, lukio, kirjasto, terveysasema ja palvelutalo). Yleiskaavassa osoitettu kasvu mahdollistaa palvelujen säilymisen ja tarjonnan monipuolistumisen edelleen. Yleiskaavaehdotuksen mukaan Kellokoskea kehitetään jatkossakin omakotitalovaltaisena ja rakenteeltaan väljempänä keskuksena. Yleiskaavaehdotus vastaa tältä osin erilaisiin asumispreferensseihin tarjotessaan vaihtoehdon Hyrylän ja Jokelan tiiviimmälle rakenteelle ja toisaalta myös haja-asutukselle. Kellokosken uudet asuntoalueet sijoittuvat pääosin taajaman länsiosiin. Jokelan tavoin Kellokosken ominaispiirteitä (ruukki- ja sairaalamiljö, kulttuurihistoria, jokivarret) tulisi korostaa tarkemmassa suunnittelussa keskuksen vetovoiman säilyttämiseksi ja lisäämiseksi.

Lausunto

Kellokosken osayleiskaavan tavoitevuosi on 2030, joten on aika tarkastella Kellokosken taajamaa myös Tuusulan yleiskaava 2040 käsittelyssä.

Tuusulan yleiskaava 2040 ulottuu Kellokoskella vain taajamasta irrallaan oleviin Haarajoen, Halkiantien sekä Kittiläntien asuinalueisiin. Kellokosken kehittämisverkosto esittää, että Kellokosken keskusta-alue, joka sijaitsee Vanhan Valtatien molemmin puolin alkaen Koulutien risteyksestä päättyen Nystenintien kiertoliittymän väliseen alueeseen, otetaan mukaan tarkasteluun. Tavoitteena kehittää kuntakeskuksen keskustatoimintoja ja saada omakotiasumiseen vaihtoehtoja ikääntyville kyläläisille, palveluasumista sekä nuorille kohtuuhintaisia asumisvaihtoehtoja. Palveluiden säilyminen kuntakeskuksessa edellyttää riittävää asiakasvolyyymia.

Kellokosken Ruukin ja Kellokosken sairaala-alueen kehittäminen tulee ottaa mukaan Tuusulan yleiskaava 2040 tarkasteluihin ja kuntakeskuksen kehittämisen painopisteeksi.

Vastine: Oikeusvaikutteisessa Kellokosken osayleiskaavassa on varauduttu suurempaan taajaman laajenemiseen ja asukasmäärän kasvuun kuin mitä nykyiset ennusteet arvioivat. Näin ollen osayleiskaavaa voidaan pitää mitoitukseltaan riittävänä ja ajankohtaisena vielä vuoteen 2040. Osayleiskaavassa on varauduttu niin suureen väestönlisäykseen, että taajamasta irrallaan, Järvenpään kuntarajaan rajautuvia alueita on nyt tehtävällä yleiskaavassa tarkoitus kumota.

Kellokosken keskustassa on verrattain uusi asemakaava, joka ohjaa rakentamista. Sairaala-alue odottaa mahdollisen uuden maanomistajan (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, HUS) linjauksia alueen kehittämisestä. Alue on kunnan kaavoitus suunnitelmassa. Asemakaavoitusta edistetään, kun alueen omistajan tavoitteet alueen kehittämisestä ovat selvillä. Myöskään Ruukin alue ei ole kunnan omistuksessa. Alueen kehittämisestä on käyty vuosien saatossa paljon keskustelua. Haasteena ovat mm. suuret pilaantuneen maan puhdistuskulut.

28. Museovirasto

Tuusulan kunta on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa otsikon asiasta. Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden nykyiseen työjakoon perustuen, asiasta lausunnon antaa Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

29. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Yleiskaava mahdollistaa Tuusulan strategian toteutumisen: kasvun ja menestyksen, hyvän elämän ja kestävän kehittymisen. Tuusulan vision mukaista elämisen taidetta kestävästi kasvavassa Tuusulassa. Yleiskaavalla ohjataan kaava-alueen käyttöä yleispiirteisesti määrittelemällä ja sovittamalla yhteen esimerkiksi asuin- ja virkistysalueiden, työpaikkojen, palvelujen ja liikenneväylien sijainti. Tuusulan yleiskaava koskee koko kuntaa oikeusvaikutteisena.

Yleiskaavan tärkeänä tavoitteena on turvata riittävät alueet virkistykseen ja hyvinvointiin. Tuusulan vetovoimatekijöitä ovat sijainnin lisäksi luonto, ympäristö ja kulttuuriperintö. Niiden huomioon ottaminen ja säilyttäminen ovat merkityksellisiä Tuusulan kuntakuvalle. Kuntalaisten ulkoilun ja virkistykseen tarpeet ja luontoliikuntakohteiden käyttö ovat kasvaneet viime vuosina valtavasti. Osa nykyisistä ja seutukunnallisesti merkittävistä kunnan virkistyspalveluista tulee korvata uusilla, mikäli alueita otetaan muuhun käyttöön. Kunnan tulee osoittaa yleiskaavassa lisää virkistysalueita kaikkiin kuntakeskuksiin. Virkistysalueiden osoittamisessa tulee huomioida mahdollisuus rakentamattoman ympäristön virkistyskäyttöön.

Asuinalueiden sekä kunnan palveluiden, kuten koulujen ja päiväkotien, lähistölle olisi hyvä jättää viheralueita ja metsiä. Urheilukeskuksen ja sen alueen reittien kehittäminen on tärkeää kaikkien tuusulalaisten näkökulmasta. Aluetta ei tulisi rakentaa ihan täyteen, vaan varmistaa rakentamisen, vapaa-ajan ja viheralueiden tasapaino myös tulevana vuosina.

Laajat metsäalueet esim. Ruotsinkylän tutkimusmetsän alueella ja Tuomalan metsäalueet ovat myös merkittäviä hiilinieluja, jotka edistävät Tuusulan kestävästä tulevaisuudesta ja kunnan hiilineutraalisuustavoitteita. Tulevaisuuden Tuusulalla on mahdollisuus tavoitella jopa hiilnegatiivisuutta ja yleiskaavan tulee luoda edellytyksiä tämän suuntaiselle kehitykselle.

Yleiskaavan tulee mahdollistaa helppo, turvallinen ja kestävä liikkuminen alueelta toiselle. Tätä voidaan edistää varmistamalla toimiva kevyenliikenteen verkostoa luoden edellytyksiä kävelylle ja pyöräliikenteelle. Kevyenliikenteen väylien rakentaminen ja joukkoliikenteen kehittäminen lisää sujuvaa kulkemista ja mahdollistaa oman auton käytön vähentämistä.

Yleiskaavan tulee mahdollistaa Tuusulan elinvoiman kehittyminen luoden edellytyksiä yrittämiselle ja työpaikkojen synnylle Tuusulaan. Tavoitteena on nostaa Tuusulan työpaikkaomavaraisuutta ja vähentää pendelöintiä.

Rakentamisen tiivistäminen jo rakennetuille alueille mahdollistaa nykyisten palveluiden kasvamisen ja kehittämisen sekä saavutettavuuden. Korkeampi asumistiheys mahdollistaa myös joukkoliikenteen kehittämisen ja kestävämpien liikkumisen tapojen luomisen. Tuusulassa on käynnissä laaja palveluverkon kehittämistyö seuraavan kymmenen vuoden aikana ja tulevaisuuteen katsova yleiskaava luo vahvan pohjan Tuusulan kestäväälle kehittämiselle.

Vastine: Yleiskaavassa osoitetaan suurimmat viheralueet. Mittakaavan ja yleispiirteisyyden vuoksi kaikkia lähimetsiä, puistoja tai viheryhteyksiä ei osoiteta - nämä sisältyvät esimerkiksi asumisen aluevarauksiin ja tarkentuvat lopulta asemakaavatyössä. Asemakaavatasolla tarkastellaan rakennettujen kortteleiden rajat.

Urheilukeskuksen läheisyydessä on vireillä Puistokylän asemakaavatyö. Työtä ohjaa Rykmentinpuiston osayleiskaava, jota nyt laadittava Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa.

Asemakaavatyössä on tarkasteltu erilaisia vaihtoehtoja asumisen tehokkuuden ja asumisen kortteleiden sijoittumisen mukaan.

Tuusulan kunnassa on selvitetty puuston sitoman hiilidioksidin määrä ja kehitystä koko kunnan alueelta yhteistyössä Uudenmaan liiton metsäasiantuntijan kanssa ja Uudenmaan liiton materiaaleja hyödyntäen. Asia lisätään yleiskaavaselostukseen. Tuusulassa hakkuut ylittävät puuston kasvuvauhdin. Vuosina 2015-2019 menetettiin koko kunnan alueella noin 5 % (104 000 tonnia) sidotusta hiilidioksidista. Vuonna 2021 käynnistyneessä Tuusulan ilmastojohtamistyössä etsitään ratkaisuja siihen, miten Tuusula voitaisiin säilyttää mahdollisimman puustoisena.

Ilmastojohtamistyön kehittäminen alkoi Tuusulan kunnassa vuonna 2021. Vuoden 2022 tavoitteet ovat seuraavat:

- Lasketaan kuntaorganisaation päästöt ja määritellään päästöille hiilineutraalisuuteen tähtäävä budjetti
- Päivitetään aluetasojen päästöjen BAU-skenaario ja määritellään hiilineutraalisuuden tavoitevuosi
- Lasketaan kunnan alueen hiilinielut
- Täsmennetään alustava ilmastosuunnitelma ilmasto-ohjelmaksi
- Suoritetaan toimintamallin organisoituminen ja resursointi
- Integroidaan ilmastotyön ohjelmointi kunnan kehityssalkkuun

Yleiskaavassa osoitetaan pyöräilyn runkoverkko ja laatukäytävä. Viheryhteystarpeet voivat toteutua puistoina tai esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn yhteyksinä. Verkostomaisella rakenteella pyritään turvaamaan toimivat kävelyn ja pyöräilyn yhteydet. Yhteydet tarketuvat asemakaavoissa.

Yleiskaavassa osoitetaan erilliset työpaikka-alueet. Keskustatoimintojen alueet (C) mahdollistavat monipuoliset hallinto-, toimisto-, palvelu- ja myymälätilat. Myös asumisen aluevaraukset voivat pitää sisällään lähipalveluita kuten päiväkotia, kouluja ja päivittäistavarakauppoja.

30. Tekninen lautakunta

Tuusulan kunnan yleiskaavan 2040 laadinta käynnistyi kunnassa vuonna 2009. Ajanjaksoon mahtuu neljä valtuustokautta ja kuntastrategiaa, kaksi pormestariohjelmaa ja useita muutoksia maankäyttö- ja rakennuslakiin. Yleiskaavan 13 vuotta kestänyt valmistelu on tuonut omat haasteensa sen eri käsittelyvaiheissa ja aiheuttanut ylimäärästä työtä jo yksistään vanhojen tietojen päivitysten kautta niin virkamies- kuin luottamuselintasoilla. On hyvä, että Tuusulan kunta on saamassa yleiskaavaprosessin päätökseen. Yleiskaava on yksi keskeisimmistä kunnassa laadittavista strategisista suunnitelmista. Sen sitovuus on useamman vaalikauden mittainen ja se luo raamit kehittää kuntaa pitkäjänteisesti.

Verrattuna kunnan väestöennusteeseen kaavaehdotus mahdollistaa 60 % suuremman väestönkasvu. Jos kaavaehdotuksessa varauduttu asukasmäärä toteutuisi, tulisi kunnassa rakentaa uusille asukkaille keskimäärin 600 asuntoa vuodessa. Määrä on suuri, vaikka otetaan huomioon se, että yleiskaavassa on oltava aina tiettyä väljyyttä yli tarkasteluajanjakson. Vaarana asuinalueiden ylivoimaisuudessa on, että syntyy houkutus lähteä kaavoittamaan asuinalueita kuntarakenteen kannalta epäsuotuisalla tavalla jo olemassa olevan infrarakenteen ulkokehältä. Tällaisessa tapauksessa yleiskaavan keskeisimmät tavoitteet, kestävä, tiivis ja ehjä joukkoliikennettä tukeva yhdyskuntarakenne, vaarantuisivat täysin. Asumiseen kaavassa osoitetut reservialueet ja niiden käyttöönotto ennen I- ja II-vaiheen asuinalueiden käyttöönottoa lisäävät em. riskiä. Vähintään asumisen reservialueet on syytä poistaa yleiskaavasta ja korvata ne esim. nuolimerkinnöin, jolla osoitetaan, minne asutusta tullaan laajentamaan vuoden 2040 jälkeen. Nuolimerkintä loisi yhtenäisen merkintätavan työpaikka-alueen laajenemissuunnan kanssa. Samoin AO-2 merkintöjä tulee poistaa ja korvata nuolimerkinnällä niiltä osin, kun ne tarkoittavat käytännössä, että yhdyskuntarakenne laajenee, koska se on kaavan tavoitteiden vastaista. Olemassa olevan infran hyödyntäminen nykyisten latva-alueiden ulkopuolisille uusille asuinalueille ei välttämättä onnistu,

koska lava-alueiden viemäreillä ja vesijohdoilla ei yleensä ole kapasiteettia ottaa vastaan suuria määriä uusia kuluttajia, ellei tähän ole osattu varautua ennakkoon.

Uusia työpaikka-alueita yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu niukalti, kun otetaan huomioon, että lähes kaikki kaavassa esitetyt työpaikka-alueet on jo rakennettu tai niiden suunnittelu on hyvin pitkällä. On perusteltua varautua riittävällä kaavareservillä Tietullimaksujen käyttöönottoon pääkaupunkiseudulla. Tällöin syntyy tullialueen sisäpuolisilta alueilta paineita siirtyä tullialueen ulkopuolelle varsinkin yrityksillä, joilla pääosa asiakkaista ja liikenteestä tulee tullialueen ulkopuolelta. Pertuntien varteen osoitettu selvitysalue on hyvä esimerkki varautumisesta Vähänummentien jatkeen tuomiin mahdollisuuksiin. Kun yleiskaava 2040 on vahvistettu, on kunnassa ryhdyttävä valmistelemaan yleiskaavan vaihekaavaa elinkeinojen, logistiikan ja työpaikka-alueiden osalta niitä palvelevine liikenneyhteyksineen.

Yleiskaavaehdotuksen tavoite vähentää henkilöautoriippuvuutta ja parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, lisätä kävelyn ja pyöräilyn osuutta sekä liikenneturvallisuutta on hyvin paljon riippuvainen siitä, kuinka kunta onnistuu kasvaa ja kehittää nykyisen rakennetun infran sisäpuolella. Liikkuminen kävellen ja pyöräillen vaatii lyhyitä tai lyhyehköjä kulkumatkoja, joukkoliikenne edellyttää riittävän tiheää asukasohjaa kulkureittien varrelle, jotta kysyntä toisi tarjontaa ja palvelun tarjonta olisi taloudellisesti kestävällä pohjalla. Tiivistyvä, kerrostalovaltainen Hyrylän keskusta on edellytys yleiskaavan tavoitteille. Jokelassa ja Kellokoskella on vastaava tilanne, mutta pienemmässä mittakaavassa. Nuppulinnaan esitetty varaus uudelle junaseisakkeelle ei toteudu, ellei kunta ota erittäin voimasta rahoitusvastuuta seisakkeen rakentamiseksi ja junien operoimiseksi seisakilta. Lentoradalle osoitettu toinen varaus uudelle seisakkeelle voi periaatteessa olla realistinen, ja toteutuessaan kaavan osoittamassa kohdassa se sijoittuisi lähelle Hyrylän uutta matkakeskusta. Hyvän vaihtoehtona tälle on pikaraitiotiemahdollisuus Tuusulanväylää etelään. Tikkurila tuskin muodostuu pikaraitiotielle houkuttelevaksi suunnaksi johtuen Tikkurilan pään linjausongelmista, mutta Aviapolis ja suora yhteys edelleen Helsinkiin on varteenotettavampi. Tämä edellyttää, että Helsingin yleiskaavassa (Helsinki 2040) esitetty raideyhteys lentokentälle toteutuu.

Pääliikenneverkko esitetyssä muodossaan on hyvä. Kehä IV on hankkeena kallis, koska etupainotteisesti rakennettuna kustannuksista olisi ensisijaisesti vastannut Tuusula yksin ja mahdollisesti vasta myöhemmin kunta olisi saanut korvauksia valtiolta. Focus- ja Kehä IV-alueiden maankäytön selkeytyessä varteenotettavaksi vaihtoehdoksi Kehä IV -maantielle on nostettu rinnakkaiskatuyhteys Focus- ja Kehä IV-alueiden läpi yhdistämään Tuusulanväylä ja Myllykyläntie. Tämä yhteys palvelee Tuusulan omaa sisäistä poikittaista liikennetarvetta hyvin. Kun vertaa kaavaehdotuksen muita paikallisen liikenteen yhteystarvemerkeitä, niin yhtenäisyyden vuoksi myös tämä rinnakkaiskatuyhteys voisi olla merkittynä kaavaan. Se korostaisi hankkeen ja yhteyden merkittävyyttä. Tuusulanjoentien jatke ja erityisesti sen liittyminen Tuusulanväylään on kaavaluonnoksen ajalta, ja aika on siitä ajanut ohitse ainakin siltä osin, että liittymä Tuusulanväylään ei enää tule onnistumaan. Tieviranomaisen tavoitteena on päinvastoin vähentää liittymien määrää Tuusulanväylällä, ja mm. Vanhan Tuusulantien liittymä todennäköisesti poistunee nykyiseltä paikaltaan ja siirtyy Firanlähteentien kautta Korvenrannatien tuntumaan siinä yhteydessä, kun Tuusulanväylän ja Tuusulan itäväylän liittymää ryhdytään saneeraamaan.

Suojeltavia luontokohteita on kiitettävästi. Huomion arvoista on kuitenkin, että pinta-alaltaan luonnonsuojelualueet ovat suurimmaksi varsin pieniä, jolloin niiden elinkelpoisuus tulee kyseenalaiseksi. Olemassa olevien luonnonsuojelua-alueiden pinta-ala on keskimäärin 7,5 ha ja mediaani on 2,3 ha. Uusilla esitetyillä luonnonsuojelualueilla tilanne ei ole kovinkaan paljon parempi: keskikoko 6,7 ha ja mediaani 3,2 ha. Paikallisesti arvokkaat alueet ovat pinta-alallisesti vieläkin pienempiä.

Tuusulan kunnassa on tällä hetkellä käytössä yksi maankaatopaikka, Nuppulinna. Nykyisin sinne voidaan ottaa vastaan puhtaita ylijäämämaita enää vain kunnan omilta työmailta. Alueella on sallittu vain maa-aineksen loppusijoitus, jolloin hyvälaatuisetkin maa-ainekset on jouduttu sijoittamaan täyttömäkeen, ellei niille ole voinut osoittaa hyötykäyttökohdetta välittömästi maasta kaivun yhteydessä. Yleiskaavaa varten kunnasta etsittiin aluetta uudelle, nykyaikaisemmalle maa-ainesten vastaanotto- ja käsittelyalueelle vuonna 2014. Selvityksessä löydettiin seitsemän potentiaalista kohdetta, joista kolme sijoittui kunnan omistamille maille. Kaavoitusprosessin aikana kolmesta kunnan omistama alueesta enää yksi, Ruskela, on kunnan omistama. Se muodostuu kolmesta tilasta, pinta-alaltaan yhteensä noin 51 ha. Alue on aikoinaan ostettu kunnalle Terrisuon kaatopaikan korvaavaksi yhdyskuntajätteen kaatopaikaksi, mutta tähän tarkoitukseen sitä ei ole koskaan otettu. Alue on nykyisin pääosin metsätalouskäytössä ja sitä käytetään jonkin verran virkistykseen. Ennen kaavaehdotuksen nähtävillä panoa Ruskeala oli yksi vaihtoehto maa-ainesten käsittelyalueeksi. Nyt nähtävillä olevassa ehdotuksessa jäljellä on

kunnalle vuokralle tarjottu Raatinpellon alue. Ruskealan merkintä on syytä palauttaa yleiskaavaan, koska käytännössä se on edelleen yksi vaihtoehto perustaa maa-ainesten käsittelyalue Raatinpellon ohessa. Raatinpellon soveltuvuus kunnan tarpeisiin riippuu pitkälti vuokralle saatavan maa-alueen koosta, tarvittavista esirakennustoimenpiteistä, laajennettavuudesta sekä vuokrasopimuksen ehdoista ja hinnoista. Kuljetusmatka Hyrylän keskustasta Ruskealaan ja Raatinpellolle on likimain sama, Pohjois-Tuusulasta Raatinpellolle on luonnollisesti pitempi ajomatka, noin 15...20 km/suunta. Maa-ainesten käsittelytoiminta ei ole kunnalle lakisääteinen velvoite, mutta tätä palvelua kuntaan tulevat rakentajat kysyvät usein. Se on yksi kunnan elinkeinotoimintaa tukeva palvelumuoto. Riittävät käsittely- ja varastoalueet edesauttavat uudelleen käytettävissä olevien maamassojen kierrätystä säästämällä neitseellisten kiviainesmateriaalien käyttöä. Nykyiset yksityiset ylijäämämaiden käsittelypaikkaa tarvitsevat rakentajat ohjataan Mäntsälään ja Hyvinkäälle.

Vastine: Yleiskaava ei ole kunnan väestöennuste, vaan ajoittaa ennen kaikkea uusien alueiden suunnittelutyön alkamisen ajankohtaa ja järjestystä. Tuusula on linjannut väestönkasvutavoitteeseen 0,75 %. Kasvuennustetta oltaneen nostamassa. Tuusula tarvitsee väestönkasvuun muuttovoittoa. Jotta muuttajia saadaan kuntaan houkutella, vaatii tämä uudisrakentamista. Rakennuskanta uudistuu, yksinasuvien määrä lisääntyy - Tuusulan asutuskunnista puolet ovat yksinasuvia. Rakentamistarve-ennusteen mukaan 0,75 % kasvu vaatii vuosittain noin 350 uutta asuntoa. Tuusulan MAL-tavoite kuluvalle kaudella on keskimäärin 462 asuntoa ja tulevaan MAL 23 -suunnitelmaan määrä pyritään pitämään samana. Noin 400 asunnon vuosivauhti tarkoittaisi noin 20 vuodessa 9 000 uutta asuntoa. Kaavavarantoa on hyvä olla lisäksi noin 5 vuotta, jolloin alueille voitaisiin sijoittaa laskennallisesti noin 11 000 asuntoa. Yleiskaavan tavoitteena on ennen kaikkea ajoittaa alueiden suunnittelu ja kunnallistekniikan rakentaminen. Mikäli väestöennuste näyttää vaativan vähemmän uudisrakentamista, voidaan joitain II-vaiheen asumisen laajenemisalueita aloittaa vasta myöhemmin, yleiskaavan tavoitevuoden jälkeen. Yleiskaavaa päivitetään pormestariohjelman tavoitteiden mukaan rullaavasti mahdollisesti valtuustokausittain. Tällöin voidaan tarkistaa myös kaavan mitoitusta. Nyt vireillä olevan yleiskaavatyön jälkeen laaditaan yleiskaavan toteuttamissuunnitelma, jossa alueiden toteuttamisedellytyksiä ja mahdollisesti ajoitusta selvitetään tarkemmin. Työ on lähtökohtana mm. kaavoitussuunnitelman laatimiselle, jossa ajoitetaan tarkemmin myös yleiskaavassa osoitetut asumisen laajenemisalueet. Yleiskaavan yksi tärkeistä tavoitteista on myös olevan rakenteen tiivistäminen ja täydentäminen mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi koulutoiminnasta poistuville tonteille voidaan kaavoittaa asumista.

Työpaikka-varantoa syntyy merkittävässä määrin mm. Focus- ja Senkkerinmäkeen. Työpaikka-alueiden laajenemissuunnat on osoitettu Focus-alueesta pohjoiseen, Vähänummentieltä Tuusulaan. Lisäksi on vähäisiä täydentämismahdollisuuksia Ristikivessä ja Jokelassa. Selvitysalue niin Pertuntien kuin Ristikydön alueella mahdollistavat myös työpaikkatoimintojen laajenemisen.

Tuusulan yleiskaava ei tule korvaamaan Focus-osayleiskaavaa. Osayleiskaavassa rinnakkaiskatu on osoitettu. Alueella on vireillä yleissuunnitelma, jonka jälkeen asemakaavoja viedään eteenpäin. Hyväksyttävälle yleiskaavakartalla esitetään ainoastaan tällä yleiskaavalla voimaan tulevat teemat, jolloin mm. rinnakkaiskatua Focus-alueelle ei merkitä.

Ruskealan maa-ainesten läjitysalue oli merkitty Tuusulan yleiskaavaehdotukseen II. Lautakuntakäsittelyssä merkintä poistettiin. Yleiskaavatyötä on jatkettu tältä pohjalta. Maanlajitysalueen tutkiminen ja perustaminen voivat tarvittaessa edetä, vaikka merkintää ei yleiskaavassa ole - Nuppulinnassakin on maa- ja metsätalousaluemerkintä maanlajitysalueella.

31. Keski-Uudenmaan vastuumuseo

Tuusulan kunta on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueelliselta vastuumuseolta lausuntoa Tuusulan yleiskaavan 2040 kaavaehdotuksesta II. Museo tarkastelee kaavaehdotusta perustehtävänsä mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologian vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa. Tuusulan yleiskaava 2040 laaditaan oikeusvaikutteisena koko kuntaan.

Tuusulan yleiskaava 2040 käsitellään uudelleen ehdotuksena ja on asetettu nähtäville. Kaavamääräyksiä ja selostusta on täsmennetty ja ohjausvaikutus selkeytetty. Voimaanjäävistä osayleiskaavoista kumotaan aikaisemmat luontoarvoja ja lentokonemelua koskevat kaavamerkinnot sekä alueet yhdyskuntateknisen huollon aluevarausten alta.

Jokelan osayleiskaava (KV 13.3.2006) Tuusulan yleiskaava 2040 kumoo Jokelan osayleiskaavan. Tuusulan yleiskaava 2040:llä tulevat oikeusvaikutteiseksi kaikki kaavamerkinnot Jokelan osayleiskaavan alueella. Lisäksi Tuusulan yleiskaava 2040 osoittaa maankäytön Jokelan osayleiskaavasta länteen kuntarajaan saakka olevalla alueella sekä ns. Hevoskylän alueella.

Kulttuuriympäristöjen alueidenkäytön suunnittelussa on huomioitu valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä muinaisjäännökset. Nämä on merkitty kaavakarttaan. Kaavatyön yhteydessä on myös päivitetty laaja koko kuntaa koskeva Kulttuurimaisema ja rakennuskanta-selvitys. Kaavan yleisissä määräyksissä viitataan selvitykseen ja sen kohteet ja niiden arvot on huomioitava alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupaharkinnassa.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo (tuolloin Keski-Uudenmaan maakuntamuseo) antoi lausuntonsa Tuusulan yleiskaavan kaavaehdotuksesta 27.5.2019 koskien rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa. Museon lausunnossa esittämät asiat on pääsääntöisesti huomioitu kaavaehdotuksessa.

Tuusulan yleiskaavan 2040 kaavaehdotus II:ssa ei nouse esiin sellaisia rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvia muutoksia, että museolla olisi syytä tarkentaa tai muuttaa aiempaa lausuntoaan, ja tämän johdosta Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ei ole kaavaehdotukseen huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Yleiskaavasta ja karttaselostuksesta puuttuvat seuraavat kiinteät muinaisjäännökset: Sjöskog (Seutula)-Tuusulan Myllykylä (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000010782), Keimomylly (1000013234) ja Leppäsuo (1000030734). Edellä mainitut kohteet sijaitsevat osittain Tuusulan kunnan ja osin naapurikuntien puolilla. Ne tulee kuitenkin ottaa huomioon yleiskaavassa.

Kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet on merkitty Tuusulan yleiskaavaan pistemäisinä. Museoviraston ohjeen mukaisesti muinaismuistoalueet pitää merkitä yleiskaavaan aluemaisina, muinaisjäännösrekisterin rajauksen mukaisesti, jolloin huomioidaan myös mahdolliset muinaisjäännösten alakohteet. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta yleiskaavat ovat tärkein maankäyttöä ohjaava kaavataso, koska niillä ohjataan asemakaavoja ja kuntien sisällä eri alueiden maankäytön päämääriä. Osa arkeologisesta kulttuuriperinnöstä sijaitsee sellaisilla yleiskaava-alueilla, joita ei tulla koskaan asemakaavoittamaan. Näillä alueilla perinteinen yleiskaava on tärkein ja tarkin kaavataso arkeologisen kulttuuriperinnön suojelussa.

Kaavamääräyksessä olevassa muinaismuistokohteen selitteessä on lause: ”Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.” Sen tulee olla muodossa: ”Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto.” Ensiksi mainittu lause on myös kaavaselostuksessa sivulla 95.

Edellä mainittuja puutteita lukuun ottamatta kiinteiden muinaisjäännösten ja muiden kulttuuriperintökohteiden pistemäiset sijaintitiedot on merkitty yleiskaavaan oikein ja niissä on käytetty Museoviraston ohjeistuksen mukaista merkintätapaa ja ne on merkitty oikein kaavaselostukseen.

Vastine: Määräyksiin ja kaavaselostukseen korjataan lausunnonantajaksi Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön, muinaismuistokohteeseen ja muuhun kulttuuriperintökohteeseen. Valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön lausunnonantajaksi määritellään Museovirasto.

Puuttuvat kohteet lisätään aineistoon, teemakarttaan ja kaavaslostuksen taulukkoon sekä kunnan käyttämään paikkatietoaineistoon. Yleiskaavaratkaisua on selkiytetty. Hyväksymiskäsittelyyn vietävällä kaavakartalla esitetään ainoastaan tällä kaavalla lainvoimaiseksi tulevat teemat. Muinaismuistot esitetään tarkemmin kaavaslostuksen liitekartalla ja taulukossa. Kohteita suojelee muinaismuistolaki ja alueille asemakaavoja tehtäessä huomioidaan paikkatietoaineistoista löytyvät kohteet lähtökohtatietona. Kumottavien osayleiskaavojen alueilla muinaismuistot ja kulttuuriperintökohteet esitetään ja määräykseen lisätään, että *muinaismuiston ja kulttuuriperintökohteen raja- ja laajuus tulee tarkistaa museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä.*

Toimenpiteet:Määräyksiin ja kaavaslostukseen korjataan termi museoviranomainen (Museovirasto tai maakuntamuseo) Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla lausunnonantajaksi maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön, muinaismuistokohteeseen ja muuhun kulttuuriperintökohteeseen. Valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön lausunnonantajaksi määritellään Museovirasto. Puuttuvat kohteet lisätään aineistoon, teemakarttaan ja kaavaslostuksen taulukkoon sekä kunnan käyttämään paikkatietoaineistoon.